

T.C
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI

**SURİYE'DEN ADANA İLİNE GELEN GÖÇMENLERİN SOSYO-EKONOMİK
DURUMUNUN ANALİZİ**

Zeynep ÖZTÜRK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA/2017

T.C
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI

SURİYE'DEN ADANA İLİNE GELEN GÖÇMENLERİN SOSYO-EKONOMİK
DURUMUNUN ANALİZİ

Zeynep ÖZTÜRK

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hakkı ÇİFTÇİ

Jüri Üyesi: Doç. Dr. İlter ÜNLÜKAPLAN

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. İbrahim İNAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA/2017

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma, jürimiz tarafından İktisat Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Yrd. Doç. Dr. Hakkı ÇİFTÇİ

Üye: Doç. Dr. İlder ÜNLÜKAPLAN

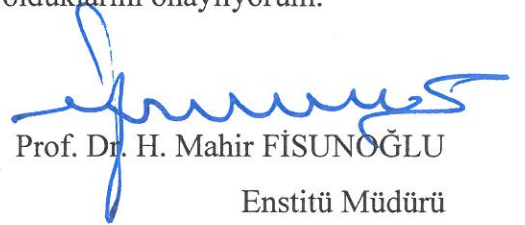

Üye: Yrd. Doç. Dr. İbrahim İNAN

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylıyorum.

24/07/2017

Prof. Dr. H. Mahir FİSUNOĞLU
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 24 / 07 / 2017

Zeynep ÖZTÜRK

ÖZET

SURİYE'DEN ADANA İLİNE GELEN GÖÇMENLERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMUNUN ANALİZİ

Zeynep ÖZTÜRK

Yüksek Lisans Tezi, İktisat Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hakkı ÇİFTÇİ

Temmuz 2017, 95 sayfa

İnsanlık tarihi boyunca siyasi, ekonomik, dini, etnik nedenlerden dolayı birçok kez ulusal-uluslararası alanda göç meydana gelmiştir. Göç olgusu, dünyanın ve Türkiye'nin çok önemli ve değişmeyen gerçeklerinden biridir. Farklı sebepler yüzünden göç alan ve veren Türkiye'de hızlı göç sürekli görülmüştür. Özellikle iç savaş nedeni ile Suriye'den Türkiye'ye çok fazla göç hareketleri gerçekleşmiştir. Ülkemize Suriye'den çok yoğun göç alan illerden biri de Adana ilidir. Bu amaçla Türkiye'deki göç hareketlerinin sosyo-ekonomik analizi Adana'da yaşayan Suriyeli göçmenler ölçeğinde yapılmıştır.

Çalışmada literatürden yararlanılarak kavramsal ve kuramsal açıklamalar ve ilgili araştırmalar yapılmıştır ve çalışmanın önemli kaynağı olan 25 sorudan oluşan anket formu, Adana'nın farklı mahallelerinde yaşayan 400 Suriyeli göçmene uygulanmıştır. Anket formundan toplanan veriler ile SPSS programından yararlanılarak frekans ve yüzde dağılımlarından oluşturulmuş tablolar hazırlanıp değerlendirilerek göçmenlerin demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri ile göç hareketliliği arasındaki ilişki SPSS Crosstab kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın sonucunda demografik, sosyal ve ekonomik faktörlerden cinsiyet, yaş, göç edilen yeri tercih nedeni ve memlekete dönme düşüncesi ile göç hareketliliği arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Göç, göç olgusu, göç hareketleri, sosyo-ekonomik durum.

ABSTRACT**SOCIO-ECONOMIC ANALYSIS OF IMMIGRANTS MIGRATING FROM
SYRIA TO ADANA PROVINCE****Zeynep ÖZTÜRK****Master's Thesis, Department of Economics****Supervisor: Asst. Prof. Dr. Hakkı ÇİFTÇİ****July 2017, 95 pages**

Throughout the history of humanity, migration have come to the national-international scene many times due to political, economic, religious, ethnic reasons. The phenomenon of immigration is one of the most important and unchanging facts of the World and Turkey as well. Rapid migration has constantly been seen in Turkey due to different reasons. Especially due to civil warfare, many migration movements from Syria to Turkey have been realized. Adana is the province of Turkey which experiences intense migration from Syria. For this purpose, the socio-economic analysis of migration movements in Turkey is made at the scale of Syrian immigrants living in Adana.

In the study, conceptual and theoretical explanations and related research studies are performed with the survey questionnaires that consist of 25 questions filled out by 400 Syrian immigrants living in different neighborhoods of Adana. Frequency and percentage distribution tables are prepared by the data collected from the survey and evaluated on through the SPSS program. The relationship between demographic and socio-economic characteristics of immigrants and migratory mobility was analyzed by these tables and SPSS Crosstab.

As a result of the research, it is found that there is a significant relationship between demographic, social and economic factors which are gender, age, preference of migrated place and migratory mobility.

Keywords: Migration, migration phenomenon, migration movements, socio-economic case.

ÖNSÖZ

Suriye'den Adana iline gelen göçmenlerin sosyo-ekonomik durumunu araştırdığım bu tez çalışmasında yardım da bulunan herkese minnettarım.

Tez çalışması süresince bilgi ve yardımlarını esirgemeyen, yoğun akademik görevlerine rağmen her fırsatta desteğini esirgemeyip yol gösteren danışmanım değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Hakkı ÇİFTÇİ'ye değerli katkılarından dolayı en derin teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca her fırsatta desteğini ve ilgisini esirgemeyen Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisat Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Zübeyir TURAN'a değerli katkı ve önerilerinden dolayı çok teşekkür ederim.

Saha çalışması süresince çalışmayı uygulamama yardımcı olan herkese, soruları özverili bir şekilde yanıtlayan tüm göçmenlere ve çalışmanın analiz kısmında eksikliklerin belirlenmesinde bana yardımcı olan Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İşletme Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Murat AKIN'a katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca benden desteğini esirgemeyen, bana her türlü imkânı sağlayan ve yanımda olduklarını daima hissettiren aileme anneme ve babama yüksek lisans eğitimim boyunca da gösterdikleri sabırları için teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
KISALTMALAR	x
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii

BÖLÜM I**GİRİŞ**

1.1. Araştırmanın Problemi.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.6. Araştırmanın Kapsamı.....	5
1.7. Araştırmanın Hipotezleri ve Değişkenleri.....	5
1.8. Araştırmanın Yöntemi.....	5
1.9. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	6
1.10. Veri Toplama Araçları.....	6
1.11. Verilerin Analizi.....	6

BÖLÜM II**KAVRAMSAL VE KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ
ARAŞTIRMALAR**

2.1. Göç Kavramı.....	7
2.2. Göç Çeşitleri.....	9

2.2.1. İç Göç.....	9
2.2.2. Dış Göç.....	10
2.2.3. Zorunlu Göç.....	11
2.2.4. Gönüllü Göç.....	12
2.2.5. Mevsimlik Göç.....	12
2.3. Göç Kuramları.....	13
2.3.1. Ravenstein'in Göç Kanunları.....	13
2.3.2. İtme-Çekme Kuramı.....	15
2.3.3. Petersen'in Göç Tipi Sınıflandırması.....	16
2.3.4. Kesişen Fırsatlar Kuramı.....	17
2.3.5. Merkez Çevre Kuramı.....	17
2.3.6. Modernleşme Okulu'nun Denge Kuramı.....	18
2.3.7. İlişkiler Ağı (Network) Kuramı.....	18
2.3.8. Parekh'in Göç Kuramı.....	20
2.3.9. Göç Sistemleri Kuramı.....	20
2.4. Dünya'daki ve Türkiye'deki Göç Hareketleri.....	21
2.4.1. Dünya'daki Göç Hareketleri.....	21
2.4.2. Türkiye'deki Göç Hareketleri.....	30
2.5. Literatür.....	35

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Göç Edenlerin Kişisel Özellikleri.....	39
3.2. Göç Edenlerin Geliş Zamanları ve Geliş Yerlerine Göre Dağılımları.....	46
3.3. Göç Edenlerin Göç Öncesi ve Sonrası İstihdam Dağılımları.....	49
3.4. Göç Eden Ailedeki Birey, Çalışan Sayısı ve Gelir Durumu.....	53
3.5. Göç Edenlerin Mülteci Maaşı Durumları.....	58
3.6. Göç Edenlerin Sosyal Güvence Durumları.....	59
3.7. Göç Edenlerin Hükümetten Aldıkları Destekler.....	61
3.8. Göç Edenlerin Göç Sorunu ve Nedenine Bakışları.....	63

3.9. Göç Edenlerin Göç Nedenleri.....	66
3.10 Göç Edenlerin Adana'yı Tercih Etme Nedenleri.....	67
3.11. Göç Edenlerin Memnuniyetleri.....	69
3.12. Göç Edenlerin Göç Sonrası Vatan İlişkileri.....	71
3.13. Göç Edenlerin Çocuklarının Eğitim Durumları.....	75
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	77
KAYNAKÇA.....	80
EK.....	91
ÖZGEÇMİŞ.....	95

KISALTMALAR

AB : Avrupa Birliği

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

AFAD : Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

BİBKŞ : Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Kentleşme Şurası

GİGEM : Göç İdaresi Genel Müdürlüğü

ILO : Uluslararası Çalışma Örgütü

INEGI : Instituto Nacional de Estadística, Geografía e Informática

IOM : International Organization for Migration

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

UN : United Nations

UNDP : United Nations Development Programme

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 2.1. Asya-Pasifik Bölgesi'ndeki Ülkelerde Ve Büyük Şehirlerde Yabancı Doğumlu Nüfus.....	27
Tablo 2.2. Suriyelilerin Geçici Barınma Merkezlerine Göre Dağılımları.....	34
Tablo 2.3. Türkiye'deki Suriyelilere Sağlanan Eğitim Hizmetleri.....	35
Tablo 2.4. Türkiye'deki Suriyelilere Sağlanan Sağlık Hizmetleri.....	35
Tablo 3.1. Göç Edenlerin Cinsiyet Dağılımı.....	39
Tablo 3.2. Göç Edenlerin Cinsiyet-Göç Yılı Çapraz Tablosu.....	40
Tablo 3.3. Göç Edenlerin Yaş Dağılımları.....	41
Tablo 3.4. Göç Edenlerin Yaş-Göç Yılı Çapraz Tablosu.....	42
Tablo 3.5. Göç Edenlerin Medeni Durumları.....	43
Tablo 3.6. Göç Edenlerin Medeni Durum-Göç Yılı Çapraz Tablosu.....	44
Tablo 3.7. Göç Edenlerin Eğitim Durumları.....	45
Tablo 3.8. Göç Edenlerin Eğitim Durumu-Göç Yılı Çapraz Tablosu.....	46
Tablo 3.9. Göç Edenlerin Geliş Zamanlarına Göre Dağılımları.....	47
Tablo 3.10. Göç Edenlerin Geliş Yerlerine Göre Dağılımları.....	48
Tablo 3.11. Göç Edenlerin Göç Etmeden Önceki İstihdam Dağılımları.....	49
Tablo 3.12. Göç Etmeden Önceki İstihdam Durumu-Göç Yılı Çapraz Tablosu.....	50
Tablo 3.13. Göç Edenlerin Göç Ettikten Sonraki İstihdam Dağılımları.....	51
Tablo 3.14. Göç Ettikten Sonraki İstihdam Durumu-Göç Yılı Çapraz Tablosu.....	52
Tablo 3.15. Göç Eden Ailedeki Birey Sayısı.....	53
Tablo 3.16. Göç Eden Ailede Çalışan Birey Sayısı.....	54
Tablo 3.17. Göç Eden Ailenin Gelir Durumu.....	55

Tablo 3.18. Gelir Durumu-Göç Yılı Çapraz Tablosu.....	57
Tablo 3.19. Göç Edenlerin Mülteci Maaşı Alıp Almadığı.....	58
Tablo 3.20. Mülteci Maaşı Alıp Almama Durumu-Göç Yılı Çapraz Tablosu.....	59
Tablo 3.21. Göç Edenlerin Sosyal Güvencelerinin Olup Olmadığı.....	59
Tablo 3.22. Sosyal Güvence Olup Olmama Durumu-Göç Yılı Çapraz Tablosu.....	61
Tablo 3.23. Göç Edenlerin Aldıkları Destekler.....	62
Tablo 3.24. Alınan Destekler-Göç Yılı Çapraz Tablosu.....	63
Tablo 3.25. Türkiye'de Bir Göç Sorunu Var mı?.....	64
Tablo 3.26. Göç Sorununun Nedeni.....	65
Tablo 3.27. Göç Etme Nedenleri.....	66
Tablo 3.28. Göç Edenlerin Adana'yı Tercih Etme Nedenleri.....	67
Tablo 3.29. Adana'yı Tercih Nedeni-Göç Yılı Çapraz Tablosu.....	69
Tablo 3.30. Göç Edenlerin Memnuniyetleri.....	70
Tablo 3.31. Göç Ettikleri Yere Gidiş Sıklığı.....	71
Tablo 3.32. Göç Ettikleri Yere Dönme Düşüncesi.....	72
Tablo 3.33. Göç Ettikleri Yere Dönme Düşüncesi-Göç Yılı Çapraz Tablosu.....	73
Tablo 3.34. Başka Bir Yere Göç Etme Düşüncesi.....	74
Tablo 3.35. Göç Edenlerin Çocuklarının Eğitimlerine İlişkin Düşünceleri.....	75
Tablo 3.36. Çocukların Eğitimlerine İlişkin Düşünceleri-Göç Yılı Çapraz Tablosu.....	76

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1.1. Araştırma modeli.....	6
Şekil 2.1. Yaşanan ve göç edilecek yerlerdeki faktörler ve araya giren engeller.....	15
Şekil 2.2. Hindistan'da seçili kentsel yerleşimlerdeki göçmen oranı.....	23
Şekil 2.3. Yıllara göre uluslararası göçmenlerin sayısı.....	24
Şekil 2.4. Hedef ülkenin toplam nüfusunun yüzdesi olarak göçmenlerin payı, 2015.....	25
Şekil 2.5. Hedef ülkelerdeki uluslararası göçmenlerin sayısı, 2015.....	26
Şekil 2.6. Londra'da yabancı doğumlu nüfus sayısı, 2011.....	28
Şekil 2.7. Göçmen işçilerin dünyadaki dağılımı.....	29
Şekil 2.8. Suriyelilerin Türkiye'ye geldikleri yıllara göre dağılımları.....	32
Şekil 2.9. Türkiye'deki Suriyelilerin yaş ve cinsiyete göre dağılımları.....	33
Şekil 2.10. Türkiye'deki Suriyelilerin illere göre dağılımları (ilk 10 il).....	33
Şekil 3.1. Göç edenlerin cinsiyet dağılımı.....	40
Şekil 3.2. Göç edenlerin yaş dağılımları.....	42
Şekil 3.3. Göç edenlerin medeni durumları.....	44
Şekil 3.4. Göç edenlerin eğitim durumları.....	45
Şekil 3.5. Göç edenlerin geliş zamanlarına göre dağılımları.....	47
Şekil 3.6. Göç edenlerin geliş yerlerine göre dağılımları.....	48
Şekil 3.7. Göç edenlerin göç öncesi ve sonrası istihdam durumları.....	51
Şekil 3.8. Göç eden ailedeki birey sayısı.....	54
Şekil 3.9. Göç eden ailede çalışan birey sayısı.....	55
Şekil 3.10. Göç eden ailenin gelir durumu.....	56
Şekil 3.11. Göç edenlerin mülteci maaşı alıp almadığı.....	58

Şekil 3.12. Göç edenlerin sosyal güvencelerinin olup olmadığı.....	60
Şekil 3.13. Göç edenlerin aldıkları destekler.....	62
Şekil 3.14. Türkiye'de bir göç sorunu var mı?.....	64
Şekil 3.15. Göç sorununun nedeni.....	65
Şekil 3.16. Göç etme nedenleri.....	66
Şekil 3.17. Göç edenlerin Adana'yı tercih etme nedenleri.....	68
Şekil 3.18. Göç edenlerin memnuniyetleri.....	70
Şekil 3.19. Göç ettikleri yere gidiş sıklığı.....	71
Şekil 3.20. Göç ettikleri yere dönme düşüncesi.....	72
Şekil 3.21. Başka bir yere göç etme düşüncesi.....	74
Şekil 3.22. Göç edenlerin çocuklarının eğitimlerine ilişkin düşünceleri.....	75

BÖLÜM I

GİRİŞ

Çeşitli nedenlerle yer değiştirme olayı olarak tanımlanan göç olgusu, ülke içerisinde olabilmesi veya ülke dışına çıkabilecek durumlarda görülebilmesi ile birlikte bir devletin ve toplumun çok önemli ve değişmeyen gerçeklerinden biridir (Eraldemir, 2013: 81). Göç hareketlerinin temel ayrımlarından birisi iç ve dış göçleri arasındaki ayrımıdır. Dış göç, iki ülke arasındaki yer değişimi amaçlı göç hareketidir. İç göç ise aynı ülke içerisindeki yer değişimi amaçlı göç hareketidir. Bu göç hareketinin iki farklı nedeni vardır. Bireylerin eğitimlerini daha iyi yerlerde ve daha iyi şartlarda tamamlamak için ve ekonomi durumlarını daha iyi yapmak üzere yaptıkları göç hareketi bunun ilk nedenidir. Böyle göçlerin sonucunda aile ve bireyler yer değişimi sonucu ekonomik yönden zorlanmışlardır. Terörün baskısından dolayı yapılan göç hareketleri de bunun ikinci nedenidir (Dünya Gazetesi, 2014).

Göç olgusu, dünyanın ve Türkiye'nin çok önemli ve değişmeyen gerçeklerinden biridir. İnsanlık tarihi boyunca siyasi, ekonomik, dini, etnik nedenlerden dolayı birçok kez ulusal-uluslararası anlamda göç meydana gelmiştir (Dücan, 2016: 168). Farklı sebepler yüzünden göç alan ve veren Türkiye'de de hızlı göç sürekli görülmüştür. Türkiye, son yıllarda özellikle komşu ülkelerde yaşanan savaştan kaçmaya çalışan sığınmacılara kapı açmış ve hala açmaya devam etmektedir. Bu tür göç ülkemize ekonomik açıdan büyük bir maddi ve manevi yönden maliyet oluşturmuştur (Dünya Gazetesi, 2014).

Bu açıdan Suriye'den Türkiye'ye yapılan göçler Adana genelinde incelenecek ve bu göçlerin ekonomi, politik açısından değerlendirilmesi, sosyolojik (nüfus, eğitim, tarih, antropoloji, coğrafya, siyaset) boyutlarının araştırılması, veriler ve analizlerle dönemin ekonomik potansiyeli tespit edilip analizi yapılacaktır.

Planlı ve stratejik, sistematik göç olayına yaklaşılması ve ekonomik boyutunun analizi ile çalışma karar alıcılar açısından önem arz etmekte ve literatüre göç ve göç etkileri hakkında gelir dağılımı, nüfus ve eğitim gibi verilerle katkı sağlayacağından bu

çalışmanın, gelecekte bu konu ile alakalı araştırma yapacaklara bir kaynak olarak sunulması ve daha güncel bilgiler verilmesi düşünülmektedir.

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde, konuya giriş yapılmıştır ve daha sonra araştırmanın problemine, amacına, önemine ve yöntemine değinilmiştir ve kullanılan teknikler üzerine bilgiler verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde, göçün kavramsal ve kuramsal açıklamaları yapılmış ve göç ile ilgili araştırmalar incelenmiştir. Bu bağlamda ilk olarak göç kavramı, göç türleri ve göç kuramları ayrı ayrı ele alınmıştır. Daha sonra dünyadaki ve Türkiye'deki göç hareketleri araştırılmış ve son yıllarda Suriye'den Türkiye'ye gerçekleşen göçlerin son durumu hakkındaki bilgiler aktarılmıştır. Son olarak göç ile ilgili yapılan araştırmalar anlatılmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde de, Adana genelinde göç ile ilgili durum anket verilerinden elde edilen bulgular ile analiz edilip yorumlanmıştır. Son olarak da veri analizi ile elde edilen sonuçların genel bir değerlendirmesi yapılarak literatür desteğiyle de sonuç ve öneriler kısmı yazılmıştır.

1.1. Araştırmanın Problemi

Göç olgusu, bir devletin ve toplumun çok önemli ve değişmeyen gerçeklerinden biridir. İnsanlık tarihi boyunca siyasi, ekonomik, dini, etnik nedenlerden dolayı birçok kez ulusal-uluslararası anlamda göç meydana gelmiştir (Dücan, 2016: 168). Göçmenlerin göç ettikleri ülkedeki etkilerini iyi yönetebilmek için etkili bir göç politikası yürütülmesi kaçınılmazdır. Özellikle uluslararası göç anlamında göç edilen ülkeye zararı dokunabileceği gibi bu politikalar sayesinde faydası da dokunabilmektedir. Bir kısım dünya ülkeleri de göç ile ilgili her türlü ekonomik, sosyal, toplumsal, siyasal olarak oluşan problemlere çok yönlü önlemler almışlardır ve çözüm üretmişlerdir (Dünya Gazetesi, 2014).

Farklı sebepler yüzünden göç alan ve veren Türkiye'de de hızlı göç sürekli görülmüştür. Türkiye, son yıllarda özellikle komşu ülkelerde yaşanan savaştan kaçmaya çalışan sığınmacılara kapı açmış ve hala açmaya devam etmektedir. Bu tür göç ülkemize ekonomik açıdan büyük bir maddi külfet getirmektedir. Ekonomik yapıya bakıldığı zaman bir çıkmazın ve gün geçtikçe olumsuzlukların artış gösterdiği görülmektedir (Dünya Gazetesi, 2014).

Bu araştırmadaki temel problem, "Suriye'den Türkiye'ye gerçekleşen g hareketleri Türkiye'nin sosyo-ekonomik durumunu etkilemekte midir?" sorusuna yanıt aramaktır.

Bu tez çalışmasında güç kavramı, göç hareketlerinin eşitleri, kuramları ve Türkiye'nin sosyo-ekonomik durumu açıklanmıştır. Böylece, tez çalışmasında Türkiye'deki g hareketleri ile ilgili sosyo-ekonomik problemlere ve istikrarsızlıklara yönelik alınması gereken tedbirler doğru yorumlanarak, çözümler ve ekonomik politikalar doğrultusunda, ülkemiz ekonomik şartlarına uyarlanması ve uygulanması ile ilgili öneriler de yapılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile Suriye'den Türkiye'ye gerçekleşen g hareketlerinin Türkiye'nin sosyo-ekonomik açıdan durumunun Adana leğinde bir değerlendirilmesi yapılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla son yıllarda Türkiye'de mevcut gn yaklaşık olarak gayri resmi rakamlarla Türkiye'ye giren komşu lkelerinin Türkiye'ye getirdiği yükümlülükler sosyo-ekonomik açıdan incelenerek araştırılmıştır. Bu bağlamda cevapları aranmış bazı sorular şöyledir: Türkiye'deki g hareketlerine neden olan iktisadi faktörler nelerdir? Türkiye'ye ne zaman g etmişlerdir? Göç edenler mülteci mi olmuşlardır? Türkiye'ye gelen kişiler kurumsal manada mülteci konumda mıdır, yoksa dolar zenginleri savaştan kaçarak gelip Türkiye'de işveren konuma mı gelmişlerdir?

Bu g hareketlerinin ekonomi, politik açısından değerlendirilmesi, sosyolojik (nüfus, eğitim, tarih, antropoloji, coğrafya, siyaset) boyutlarının araştırılması, veriler ve analizlerle dönemin ekonomik potansiyeli tespit edilip analizinin yapılması amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın nemi

Literatür taraması yapıldığında yerli ve yabancı literatürde g hareketleri ile ilgili, özellikle Türkiye'de i gn etkileri üzerinde, pek çok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. G hareketleri yeni bir olgu olmamasına rağmen son yıllarda Türkiye'de hızlandırılmış göç hareketleri olması nedeniyle, bu konu hakkında göze

çarpıcı bir çalışmanın yapılmasına yol açmıştır. Bu çalışmalar çeşitli ekonometrik veri ve analizlerle de desteklenmektedir.

Tez çalışmasında, göç hareketlerinin Türkiye'nin sosyo-ekonomik durumu üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri incelenmiştir. Bu bağlamda son dönemlerde komşu ülkelerdeki siyasi ve ekonomik krizler, savaş hali bölgemizde etkin olduğu için, sığınmacıların ülkemiz ekonomisindeki olumlu ve olumsuz etkilerini, iktisadi açıdan Türkiye ekonomisini nasıl olumsuz yönde etkilediğini, ayrıca ülkemiz genel bütçesini, mali yapı, maliyet politikasını inceleme açısından araştırmanın önemini vurgulamaktadır. Uluslararası gelişmiş ülkeler (ABD, AB ülkeleri) Türkiye'ye göç ile ilgili destek programları için verilen sözlerini yerine getirmemişlerdir. Bu tez çalışması, bu tür gelişmeleri detaylı bol kaynaklarla araştırmayı amaçlamıştır. Türkçe literatürde yer alacak bu çalışmanın, gelecekte bu konu ile alakalı araştırma yapacaklara bir kaynak olarak sunulması ve daha güncel bilgiler verilmesi amaçlanmıştır.

Planlı ve stratejik, sistematik göç olayına yaklaşılması ve ekonomik boyutunun analizi ile çalışma karar alıcılar açısından önem arz etmektedir. Ayrıca literatüre göç ve göç etkileri hakkında gelir dağılımı, nüfus ve eğitim gibi verilerle katkı sağlayacaktır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Göç olgusunun ekonomik boyutu cinsiyet dağılımı, eğitim durumu, sağlık problemi gibi kalkınmayı ilgilendireceği varsayımından yola çıkarak çalışma seçilmiştir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmada Suriye'den Türkiye'ye yapılan göçler esas alınmıştır. Politik, ekonomik, sosyolojik ve teknolojik potansiyellerden yola çıkarak değerlendirme düşünülmüştür. Türkiye ülke kısıtında bugüne kadar yapılmış çalışmalardan yola çıkarak ve bu çalışmalar referans gösterilerek Adana'ya gelen Suriyeli göçmenler analiz edilmiştir. İç ve dış göç olgusu ayrı ayrı ele alınıp değerlendirilmiştir.

1.6. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma Adana ilini kapsamaktadır. Adana ilinin farklı mahallelerinde göç eden bireylerin göç nedenleri ve göç sonrasındaki görüşlerinin belirlenmesi araştırmanın kapsamını oluşturmaktadır. Göç eden bireylerin çoğunluğunun Türkçe bilmemelerinden dolayı anket uygulamalarında Arapça, Türkçe ve Kürtçe bilen kişilerden yardım alınmıştır. Böylece ankete katılan göçmenler ile daha kolay iletişim sağlanmıştır ve göçmenler de kendilerini daha kolay ifade etmişlerdir.

Ayrıca çalışmada önemli kaynak olan 25 sorudan oluşan anket formu, Adana'nın farklı mahallelerinde 17-24 Nisan 2017 tarihleri arasında 400 Suriyeli göçmene uygulanmıştır.

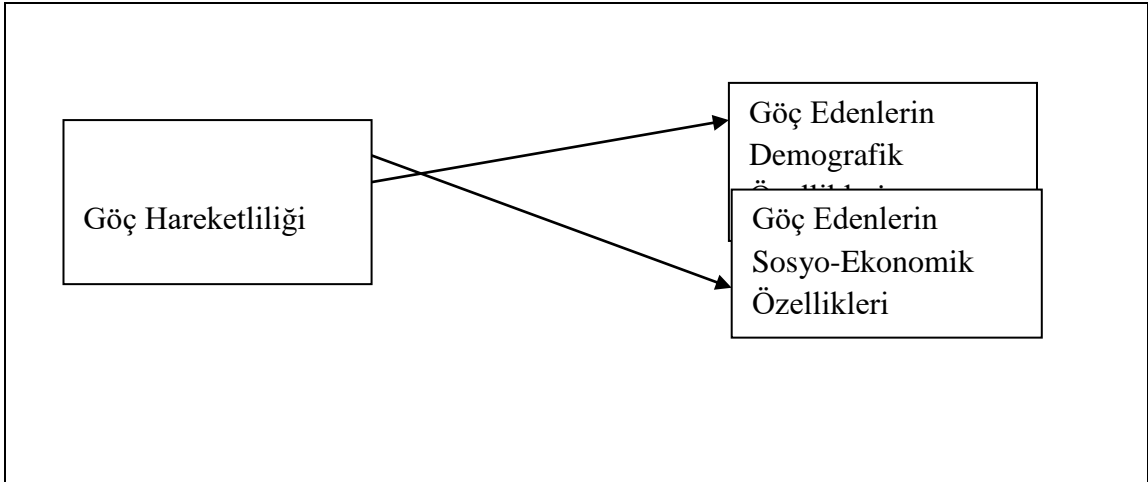
1.7. Araştırmanın Hipotezleri ve Değişkenleri

Bu araştırmada, Adana ilinde yaşayan Suriyeli göçmenlerin demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri ile göç hareketlilikleri arasında farklılıklar olduğu varsayımından hareketle Suriyeli göçmenlerin göç yılları ile demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri arasındaki farklılıklar SPSS Crosstab kullanılarak analiz edilmiştir.

1.8. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın yöntemi, evren ve örneklemin seçimi, veri toplama yöntemi ve verileri değerlendirme yöntemlerinden oluşmaktadır. Suriye'den göç edip gelen 159.769 kişiden ilişki açıklayacağı için 400 örneklem yeterli bulunmuştur. Literatürden yararlanılarak anket hazırlanmıştır. Anket, Türkiye'de çok fazla göç alan illerden biri olan Adana'da göçmenlerin yoğun olduğu mahallelerde göç ile gelen aileler ile yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır. Anket formundan toplanan veriler ile SPSS programından yararlanılarak frekans ve yüzde dağılımlarından oluşturulmuş tablolar hazırlanıp değerlendirilerek göçmenlerin demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri ile göç hareketliliği arasındaki ilişki SPSS Crosstab kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın amacından hareketle araştırma modeli aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

Şekil 1.1. Araştırma modeli

Kaynak: (Araştırmanın amacından hareketle tarafımızdan şekil hazırlanmıştır.)

1.9. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Özellikle iç savaş nedeniyle Suriye'den Türkiye'ye çok fazla göç hareketleri gerçekleşmiştir. Ülkemize Suriye'den çok yoğun göç alan illerden biri de Adana ilidir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGEM)'nin 25 Mayıs 2017'de yayınladığı verilere göre Adana'da yaşayan Suriye'den göç edip gelen 159.769 kişi araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırma örneklemi, bu evren içinden ulaşılan ve Adana'nın farklı mahallelerinde yaşayan 400 Suriyeli göçmenden oluşmaktadır.

1.9.10. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada literatürden yararlanılarak kuramsal açıklamalar ve ilgili araştırmalar yapılmıştır. Ayrıca çalışmada önemli kaynak olan 25 sorudan oluşan anket formu, Adana'nın farklı mahallelerinde 17-24 Nisan 2017 tarihleri arasında 400 Suriyeli göçmene uygulanmıştır. Anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak değerlendirmeler yapılmıştır.

1.11. Verilerin Analizi

Anketlerden elde edilen veriler SPSS programında analiz edilip, sonucu tablolardan yararlanarak değerlendirmeler yapılmıştır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL VE KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çalışmanın bu bölümünde göçün kavramsal ve kuramsal açıklamaları yapılmış, göç hareketleri araştırılmış ve göç ile ilgili araştırmalar incelenmiştir. Bu bağlamda göç kavramı, göç türleri ve göç kuramları ayrı ayrı ele alınmıştır. Daha sonra dünyadaki ve Türkiye'deki göç hareketleri araştırılmış ve son yıllarda Suriye'den Türkiye'ye gerçekleşen göçlerin son durumu hakkındaki bilgiler aktarılmıştır. Son olarak göç ile ilgili yapılan araştırmalar anlatılmıştır.

2.1. Göç Kavramı

Göçü çok iyi bir şekilde kavrayabilmek için göç olgusunun ilk olarak tanımlanması gerekir. Bu yüzden bu bölümde ilk olarak göç olgusunun kavramsal çerçevesi ele alınmış daha sonra göç türleri üzerinde durulmuştur.

Sosyoloji, coğrafya, tarih, ekonomi gibi birçok bilim dalı göç ile ilgili kendi dalında tanımlama yapmıştır (Kurt, 2006: 150). Göç olgusu ile ilgili çeşitli tanımlar olmasından dolayı göç ile ilgili genel tanımlar yapılmaktadır.

Bireyler yaşadıkları çevredeki farklılaşan koşullar nedeniyle veya ihtiyaçlarını karşılarken yaşadıkları zorluklar nedeniyle zorunlu olarak göç etmişlerdir. Göç ettikleri sürede bireylerin sadece çevresi değil yaşam biçimleri, hayalleri, hayata tutunma şekilleri de değişmektedir (Tüfekçi, 2002: 2). Buna göre göç, algıdaki değişimle başlayan, yaşadığı çevrenin değişikliğiyle devam eden ve göçle değişen yeni çevreye uyum sağlamakla tanımlanan sosyal bir olaydır (Demirel, 2004: 7).

Türk dili ve kültüründe göç kelimesi, evi barkı ve tüm aile bireyleri ile beraber bir yerden başka bir yere gitme eylemidir (Çakır, 2011: 130). İnsanların yaşamlarını devam ettirmek için başka bir yerde yaşamak üzere coğrafi yer olarak değiştirdikleri olay olmakla birlikte göç, süreç itibari ile aynı zamanda sosyal, ekonomik, kültürel ve

siyasi yönleriyle bireyin ve toplumun yapısında değişiklik gösteren nüfus hareketidir (Akkayan, 1979: 17; Demir, 1997: 85; Özer, 2004: 11).

Göç kavramı, bireylerin ekonomik, toplumsal gibi nedenler yüzünden başka bir yere gitme olayı olarak tanımlanmaktadır. Göçlerin özellikle ekonomik, toplumsal, siyasal nedenler sonucuyla meydana geldiği vurgulanmaktadır (Kızılcıkelik ve Erjem, 1992: 185).

Diğer bir ifadeyle göç, bireylerin bundan sonraki hayatlarını yaşamak için tamamen veya geçici olarak başka bir yerde yaşamak üzere coğrafi yer olarak değiştirdikleri olay olarak tanımlanmaktadır (Akdoğan, 1998: 21).

Özkalp, göçü şöyle tanımlayıp ikiye ayırmıştır: "Üçüncü temel demografik süreç ise insanların bir coğrafik bölgeden diğer bir bölgeye olan hareketliliğini ifade eden göç olgusudur. Genelde iki tür göç söz konusudur. Grup içi, bireysel veya aile göçü" (Çağlayan, 2007: 80).

Fichter ise göçü, hareketlilik olarak ele almış ve bireyin sosyal statüsünün değişmesini sosyal hareketlilik olarak ifade ederken, mekan değişimini fiziki hareketlilik olarak ifade edip, hareketliliğin iki farklı yönünü belirtmiştir (Gönüllü, 1996: 94-95).

Yalçın, göç ile ilgili çalışmasında, göçün genel olarak yer değiştirme olayı olduğu tanımını şöyle yapmaya çalışmıştır. "Göç, ekonomik, siyasi, ekolojik veya bireysel nedenlerle, bir yerden başka bir yere yapılan ve kısa, orta veya uzun vadeli geriye dönüş veya sürekli, yerleşim hedefi güden coğrafi, toplumsal ve kültürel bir yer değiştirme hareketidir" (Yalçın, 2004: 13).

Göçe ilişkin tanımlamalara bakıldığında zaman genellikle göçün, yer değiştirme olayı olduğu tanımlanmaktadır. Ülke içerisinde olabilen yer değiştirme olayı, ülke dışına çıkabilecek durumlarda da görülebilmektedir. Örneğin, bir yerin alınan göçü ile verilen göçü arasındaki farkı ifade eden net göç, alınan göçün verilen göçten fazla olduğu durumda pozitif, alınan göçün verilen göçten az olduğu durumda ise negatiftir. Ayrıca bir yerin alınan göçünün o yerin nüfusuna oranı, aldığı göç hızını, verilen göçün

o yerin toplam nüfusundan göç eden nüfusu çıkardıktan sonraki nüfusa oranı, verdiği göçün hızını göstermektedir (Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Kentleşme Şurası (BİBKŞ), 2009: 8).

Buna göre net göç, net göçün pozitif veya negatif olma durumu, net göç hızı gibi göçün farklı durumları incelendiği zaman göçün nedenleri ve sonuçları tarih boyunca toplumu etkileyerek toplumsal yapıyı şekillendirmiştir (Karakoç, 2011: 565).

Bu açıklamalardan sonra göçü iyice anlayabilmek için göçün çeşitlerine bakılmalıdır.

2.2. Göç Çeşitleri

Göçün farklı nedenlerden dolayı birçok türü literatürde karşımıza çıkmaktadır. Genel olarak bakıldığında göçün çeşitleri; iç göç, dış göç, zorunlu göç, gönüllü göç ve mevsimlik göç olmak üzere ele alınmaktadır.

2.2.1. İç Göç

Bir ülkede bireylerin yaşadıkları yerlerden başka bir yerde yaşamak üzere yaptıkları göç hareketleri iç göçler olarak tanımlanmaktadır (Sağlam, 2006: 34). İç göç ile ilgili yapılan başka tanım ise bir ülkede bireylerin bir yıldan fazla olması şartıyla yaşadıkları yer değiştirmeleri eylemidir. Bu yüzden iç göç, ülkenin büyüklüğü, ekonomik kalkınma seviyesi, yerleşim tarihleri ile ilgili olarak kırsal-şehir, kırsal-kırsal, şehir-kırsal ve şehir-şehir yönünde olarak gerçekleşen göç hareketidir (Pazarlıoğlu, 2007: 121).

İç göç, bir ülkenin yer olarak tekrardan nüfusunun dağılımıyla ilgili olduğundan çoğunlukla bu nüfus hareketleri az gelişen bölgelerden daha gelişen bölgeler yönündedir (Saraçoğlu ve Roe, 2004: 1). İç göçün özellikle daha gelişmiş bölgelerde yoğunlaşmasının sonucunda belli bir zaman sonra bu yerlerde doyunluk yaşanmakta ve bunun sonucunda bu gelişmiş bölgelerin yakınlarındaki çevrelerde de göç hareketleri gerçekleşmektedir (Demir, 1997: 85). Bu olay dünyanın her yerinde her zaman yaşanan

bir olgudur. Fakat, bazı ülkelerde kentleşme ve göç çok hızlı ve yoğun olarak gerçekleşirken bazı ülkelerde biraz daha yavaş yaşanmaktadır (Sağlam, 2006: 35).

Bu iç göç hareketlerinin sadece itici ve çekici faktörler düşünülerek açıklanması mümkün değildir. Son zamanlarda iç göç olgusu, kendi içinde zor duruma düşmektedir. Sonuç olarak iç göçlerin gerçekleştiği ülkeler ciddi sorunlar ile karşılaşmaktadır. Bu sorunlar iç göçlerin yaşanmasına neden olan faktörlerden oluşmaktadır. Bütün göçler nedenleriyle ve sonuçlarıyla birlikte birçok soruna neden olsa da gerçekleştirilen iç göçlerin yarattığı psikolojik ve sosyolojik sorunlar diğer sorunlara kıyasla daha büyüktür (Kaya ve Işık, 2008: 15)

Nitekim iç göç, hem eylemin gerçekleşmesinde hem de eylemin gerçekleşmesinden sonra göçün edildiği yer ile birlikte oluşan şartlar, beklenen ve karşılaşılan durumlar açısından araştırılması gereken olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Özdemir, 2008: 23).

2.2.2. Dış Göç

Göç, biçim ve içerik açısından değişmelere uğramaya devam ederek yüzyıllardır yaşanan bir eylemdir. Çevresel faktörler ve teknolojidaki gelişmelerin hızlı değişmesi ile birlikte ülkeden ülkeye yapılan göçler daha yaygınlaşmıştır (Ündücü, Erdoğan, Işık, 2009: 162). Buna göre iki ülke arasında gerçekleşen göçe dış göç denir. Başka bir deyişle, geçici veya kalıcı olmak üzere ülkeden ülkeye çalışmak veya yerleşmek için yapılan nüfus hareketine dış göç denir (Üner, 1972: 72).

Genel olarak bakıldığı zaman, başka bir ülkede yaşamak üzere gerçekleştirilen göç hareketi olan dış göç, bir ülkenin içinde yapılan iç göçün tersidir. Bir ülkenin nüfusunun göç oranındaki azalması gerçekleşen dış göçün etkisiyle meydana gelirken ülkenin nüfusunun azalmamasıyla beraber sadece iki bölge arasındaki demografik yapının değişmesi gerçekleşen iç göçün etkisiyle meydana gelmektedir. Nüfusun azalmasının yanında dış göç ile beraber ülkeler ciddi sorunlarla karşılaşmaktadır (Özyakışır, 2013: 9). Bu yüzden göç alınan ve verilen ülkeler ciddi toplumsal ve kültürel sıkıntılarla karşılaşmışlardır. Göç alan ve veren ülke olarak Türkiye'de de

yaşanan dış göçün süresinde birey ve toplum seviyesinde toplumsal ve kültürel bakımdan ciddi değişimler olmuştur (Abadan-Unat, 2006: 63).

Sonuç olarak, uzun vadeli olarak bireylerin ve toplumların refah ve erişim düzeyini daha iyi ve gelirlerini daha yüksek yapmak amacıyla gerçekleştirilen dış göç, negatif bir dışsallık olan beyin göçünü ülkenin ekonomisi bakımından kendisiyle birlikte oluşturabilmektedir (Gümüş, 2003: 24). Beyin göçü; yüksek seviyede eğitime ve bununla birlikte niteliğe sahip olan işgücünün, genel bir anlamıyla iyi bir yaşam ve çalışma imkanları sunabilen ülkeye göç etmeleri olarak ifade edilen ve son zamanlarda dış göç hareketleri içerisinde en çok artan göç çeşitidir (Gökbayrak, 2008: 72). Son yıllarda dünya nüfusunun çoğu doğdukları ülkelerden farklı ülkelere yaşamlarını sürdürmek için giderek gelişmiş ülke nüfuslarındaki göçmen payını ikiye katlamışlardır (McCann, Poot, Sanderson, 2010: 362). Küresel krizden sonra gelişmiş ülkelere yapılan göç akımları yavaşlasa ve krizin etkileri hala olsa bile son yıllarda dünyadaki göçmen sayısı yüksek seviyededir (International Organization for Migration (IOM), 2011: 49).

2.2.3. Zorunlu Göç

Bireylerin yaşadıkları yerleri, siyasal gerginlikler veya doğal afetler yüzünden terk edip başka yerlere göç etmeleri zorunlu göç olarak ifade edilmektedir (BİBKŞ, 2009: 8). Uluslararası göç örgütünün zorunlu göç ile ilgili yaptığı tanım ise, bir devletin yetkisi altında olan bireylerin düzenli olarak yaşadıkları yerden gönüllü olmayarak göç ettikleri şeklindedir (Çiçekli, 2009: 75).

Doğal afet, kuraklık, açlık, iklim değişikliği, başka bir uygarlığın saldırısı gibi sorunlar bireyleri zorunlu göçe iten faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yüzden göç hareketlerinin çoğu bireyler zorunlu bırakılarak gerçekleşmiştir.

Wood'da çalışmasında savaşlar, siyasi kararsızlıklar, yaşamı tehdit eden iktisadi gerilemeler, din ile ilgili çatışmalar gibi sorunları bireyleri zorunlu göçe iten faktörler olarak belirtmiştir. Bireylerin zorunlu göçü ülke içinde yaşadığı gibi ülkeler arasında da yaşadığını söyleyebiliriz. Bu bağlamda ülke içinde yaşanan bu göçün ülkeler arasındaki sonuçları; mültecilik, sığınmacılık, yasal veya yasal olmayan göçmenlik

olarak ifade edilmektedir. Bu durumda ise ülkelerine zorunlu olarak tekrar dönmek veya sınır dışı edilmek gibi durumlarla karşılaşmaktadır (Wood, 1994: 614-615).

Ekonomik, toplumsal ve siyasi nedenler yüzünden gerçekleşebilen zorunlu göçün sonucu da ekonomik, toplumsal, kültürel ve politik yapıdaki değişikliklere neden olabilir (İçduygu ve Ünalın, 1998: 38).

2.2.4. Gönüllü Göç

Göç, insanların isteklerinin dışında zorunlu gerçekleşebileceği gibi kendi istekleri doğrultusunda da gönüllü olarak gerçekleşebilen harekettir (Küyük, 2011: 39).

Aile bireyi ya da bireylerinin ilk olarak iş bulmak için gidip daha sonra diğer bireylerin tek tek veya birlikte göç etmesi gönüllü göç olarak ifade edilmektedir (Erder, 1998: 25-26).

Diğer bir ifadeyle gönüllü göç, bireylerin maddi kazançları, hayatlarında yenilik yapmaları veya geleceklerinin güvence altına alınması gibi bireylerin kişisel istekleri doğrultusunda gerçekleştirdikleri nüfus hareketi olarak ifade edilmektedir (Küyük, 2011: 39).

Bu bağlamda genç bireylerin göçler ile ilgili karar vermeleri yaşlılara göre daha kolaydır. Ancak, şartlardan dolayı bir yerde yaşamak çok zorlaşıyorsa göçler ile ilgili karar verirken bireylerin genç olması, bekar olması gibi ayrımların önemi azdır (Yalçın, 2004: 15-16).

2.2.5. Mevsimlik Göç

Bireylerin yılın belirli aylarında buldukları yerlerden başka yerlere çalışmak, gezmek, dinlenmek için bir süreliğine yer değiştirmeleri mevsimlik göç olarak ifade edilmektedir (Koçak ve Terzi, 2012: 170).

Bu bağlamda bireylerin yer değiştirmeleri her yıl düzenli olarak birden fazla yerde gerçekleşebileceğinden bireyler birden çok toplumsal ve kültürel yapı ile iç içedirler (Sağlam, 2006: 34).

Mevsimlik göçler genellikle yaz aylarında görülen olaylardır. Genel olarak Karadeniz ve Akdeniz bölgelerinde yaz aylarında yaylalara çıkma, fındık ve pamuk işleri mevsimlik göçlerin içerisinde yer alır (Koçak ve Terzi, 2012: 170).

2.3. Göç Kuramları

Göç ile ilgili kuramlar, göç nedenleri ve sonuçları, gelişme süreçleri ve etkileri ile ilgili olduğundan dolayı göçün yaşandığı yerlerdeki çekici ve itici faktörler ele alınarak geliştirilmiştir. Göçü doğrudan açıklayan kuramlar ile gelişim süreçlerine dolaylı etki eden kuramlar bu göç kuramlarıdır (Yalçın, 2004: 22).

2.3.1. Ravenstein'in Göç Kanunları

Ravenstein'in 1885 yılında Göç Kanunları adlı çalışması, göçle ilgili ilk çalışma olduğundan ve bu çalışmanın yazılacak diğer göç kuramlarına öncülük etmesinden dolayı değerli olarak nitelenmiştir. Ravenstein çalışmada 1871-1881 yılı İngiliz nüfus sayımı verilerinden yararlanmış ve bu verilerden yola çıkarak yedi göç kanununu belirtmiştir (Yalçın, 2004: 22).

Ravenstein'in göç kanunu adlı çalışmasında göçün tek bir nedene bağlanamayacağını, kötü veya baskıcı kanunların, ağır vergilerin, itici iklim koşullarının ve ekonomik temelli göç hareketlerinin öncelikli olduğuna vurgu yapmaktadır (Özyakışır, 2013: 47).

Ravenstein, bu yedi göç kanunundan birincisinde göçün mesafesini, göçün edildiği yerlerdeki iş fırsatlarının çok olmasının o yerlerde yaşayan nüfusa oranının belirlediğini açıklamıştır (Çağlayan, 2007: 84).

Ravenstein, ikinci kanununda göçün boyutunu, basamak halinde seyrelip boşalan yerlerin yakınlardaki bölgelerden gelen göçmenler tarafından doldurularak

oluşturduğunu vurgular. Ravenstein'in bu ikinci kanunu, bir öncekini destekleyen niteliktedir (Abadan Unat, 2006: 20).

Ravenstein, üçüncü kanununda göçün yayılma ve emme sürecinde birbirleriyle ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Yayılma ve emme süreci ulaşılmak istenilen amaçtan dolayı birbirleriyle ilişkilendirilir. Ravenstein'a göre göç, farklı nedenlerden dolayı gerçekleşir ve yayılma sürecini destekler. Devam eden süreçte göç, göç edilen yerlerde emilme sürecine girmesinden dolayı bu iki süreç göç ile ilgili ihtiyaçlarını karşılar ve amaçtan dolayı birlikte hareket ederler (Yalçın, 2004: 24).

Ravenstein, dördüncü kanununda göçün zaman ile zincirleme gelişen bir eylem olduğunu ve göç alan yerlerin göç verdiğini ifade etmiştir. Dolayısıyla gerçekleşen her göç, etkisiyle başka bir göçe neden olmaktadır (Çağlayan, 2007: 85).

Ravenstein, beşinci kanununda ilk dört kanunda bahsettiği basamak halinde ve zincirleme gelişen göçün aksine doğrudan, basamaksız olan başka bir göçten bahsetmiştir. Bu kanun, göçmenlerin uzak mesafelere göç etmeleri durumunda özellikle endüstri ve ticaret merkezlerine yönelmeleri ve basamaksız, doğrudan endüstri ve ticaret merkezlerine yerleşmeyi tercih ettikleri varsayımına dayanır (Yalçın, 2004: 24-25).

Ravenstein, altıncı kanununda kırsal kesimlerde yerleşik olarak yaşayanların kentlerde yerleşik olarak yaşayanlardan daha çok göç etme eğiliminde olduklarını belirtmiştir. Kentlerde yoğunlaşan göçler, kentlerde yaşayanları çoğunlukla yerinden etmektedir (Çağlayan, 2007: 85).

Ravenstein, yedinci kanununda kadınların erkeklere göre daha çok göç eğiliminde olduklarını belirtmiştir. 1889 yılında yayınlanan makalesinde Ravenstein, kadınların kısa mesafeli göçlerde erkeklerden daha çok göç eğiliminde olduklarını tekrarlamıştır (Bayraklı, 2007: 7).

Genel olarak anlatılan bu yedi göç kanunu ve basit olarak ortaya konan birçok eleştiriler, Ravenstein'in çalışmasının diğer göç teorilerine zemin hazırlayabileceğini göstermektedir (Çağlayan, 2007: 87).

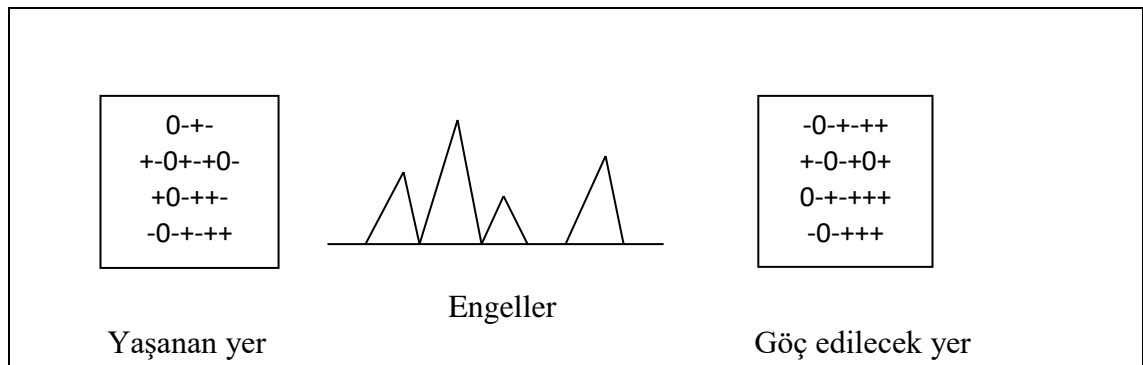
Ravenstein'in göç kanunları, 1880'li yılların son 20-30 yılını sanayi ve ticaretteki gelişmeler ile geçiren dönemin İngiltere'si için geçerlidir. Bu yüzden dönemin ekonomik gelişmeleri sonucunda yapılan göç hareketlerini analiz eden ve İngiltere'de geçerli olan bu kanunlar boyutu ve neden-sonuç ilişkisi açısından göç olgusunun açıklanmasında yetersiz olmaktadır (Özyakışır, 2013: 47).

2.3.2. İtme-Çekme Kuramı

İtme çekme kuramı, göç kuramları arasında üzerinde çok durulan ve bilinen kuramlardan biridir. Everett S. Lee, Ravenstein'in göç ile ilgili kuramından ilham alarak bu kuramın formülünü 1966 yılında "Bir Göç Teorisi" adı ile yayınlanan makalesinde yazmıştır. Ancak bu kuram farklı kişiler tarafından incelenmiş ve geliştirilmiştir (Jansen, 1970: 12-13).

Everett S. Lee, 1966 yılında A Theory of Migration adıyla yayınlanan makalesinde itici ve çekici faktörleri şekil ile açıklamaktadır. Lee, ilk olarak göçü açıkladıktan sonra göçe neden olan dört temel faktörü şöyle sıralamaktadır (Akt., Özyakışır, 2013: 50):

- "1. Yaşanan yer ile ilgili faktörler,
2. Gidilmesi düşünülen yer ile ilgili faktörler,
3. Araya giren engeller,
4. Kişisel faktörler".

Şekil 2.1. Yaşanan ve göç edilecek yerlerdeki faktörler ve araya giren engeller

Kaynak: (Özyakışır, 2013: 51)

Lee, bu dört temel faktörü yukarıdaki gibi şekil ile açıklamaya çalışmaktadır. İtme çekme kuramına göre yaşanan ve gidilmesi düşünülen yerde itici ve çekici faktörler vardır. Şekil 2.1.' de bireylerce olumsuz olan itici faktörler (-), olumlu olan çekici faktörler (+), olumlu veya olumsuz görüş bildirmeyen nötr faktörler ise (0) sembolüyle gösterilmiştir. Herkes için eşit olan nötr faktörlerin göçe olumlu veya olumsuz hiçbir katkısı yoktur (Yalçın, 2004: 31).

Bu bağlamda itici ve çekici faktörler, göç alan ve göç veren yerler ile bireylerin algısı bakımından farklılık gösterebilmektedir. Lee, bu farklılıklar çerçevesinde bütün itme ve çekme faktörlerinin doğru tanımlanarak içeriğin doğru oluşturulması gerekliliğinin önemli olduğunu belirtmiştir (Çağlayan, 2007: 89).

2.3.3. Petersen'in Göç Tipi Sınıflandırması

Willam Petersen, itme çekme kuramını inceleyen ve geliştiren başka bir göç kuramcısıdır. Petersen, yenilikçi göç ve muhafazakâr göç ayrımını göçü daha ayrıntılı hale getirmek için yapmış ve itici ve çekici faktörlerin ortaya çıkardığı beş göç tipini sağlam temele oturtmak istemiştir (Özyakışır, 2013: 49).

Petersen'in göç tipi sınıflandırması; ilkel, zorunlu, yönlendirilmiş, serbest ve kitlesel göç olmak üzere beş göç tipinden oluşmaktadır. Bunlar (Petersen, 1958: 259-264):

1. **İlkel Göç:** Bu göç çevrenin oluşturduğu itme etkisi ile ortaya çıkan göçtür. Petersen, göçebe topluluklarının yerlerini değiştirmeleri gibi gerçekleşen göçleri ilkel göç tipi içinde tanımlamaktadır.
2. **Zorunlu Göç:** Bu göçler bir devletin veya yönetimi elinde olan bir kurumun yetkisi altında olan bireylerin veya bir topluluğun düzenli olarak yaşadıkları yerden gönüllü olmayarak gerçekleştirdikleri göçlerdir.
3. **Yönlendirilmiş Göç:** Petersen, sosyal durumun oluşturduğu baskıların sonucunda göçe zorunlu bırakılan bireylerin veya bir topluluğun göç etmeyi veya etmemeyi tercih etme hakkına sahip oldukları durumu yönlendirilmiş göç olarak

tanımlamaktadır.

4. **Serbest Göç:** Bireylerin veya bir topluluğun göç etme kararını kendilerinin verip gerçekleştirdikleri göç türüdür. Buna örnek olarak 19. yüzyılda Avrupa'dan gerçekleştirilen dışa göç hareketleri verilebilir.
5. **Kitlese Göç:** Petersen'e göre bu göç tipi teknolojik gelişmelere bağılı olarak ulaşım imkanlarının geliştirilmesiyle gerçekleştirilen bir durumdur. Petersen'in bu göç tipinde göç, kolektif bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.3.4. Kesışen Fırsatlar Kuramı

Kesışen Fırsatlar kuramından ilk kez 1940 yılında Samuel A. Stouffer "Kesışen Fırsatlar" adlı çalışmasında bahsetmiştir. Stouffer çalışmasında genel olarak bireyleri göçe iten nedenler üzerinde durmuştur (Eraldemir, 2013: 9).

Bu kurama göre belli bir mesafeden göç eden bireylerin sayısı, göç edilecek yerlerdeki fırsatların sayısı ile orantılıdır. Dolayısıyla göç edilecek yerlerdeki fırsatlar ne kadar çoksa göç eden bireylerin sayısı da o kadar çoktur (Jansen, 1970: 11).

Stouffer'e göre göç edilecek yerlerdeki fırsatlar duruma göre farklılık göstermekte ve ekonomik, politik ve toplumsal faktörler gibi birçok değışkenden etkilenmektedir. Buna göre göç edilen yerdeki istihdam olanaklarının veya diğer ekonomik fırsatların sayısı göç eden kişi sayısını doğrudan etkilemektedir (Özyakışır, 2013: 48).

2.3.5. Merkez Çevre Kuramı

Bağımlılık Okulu tarafından geliştirilen Merkez Çevre kuramı, Samir Amin, İmmanuel Wallerstein, Andre Gunder Frank, Paul Baran, Theotonio dos Santos, Giovanni Arrighi gibi düşünürler tarafından geliştirilmiştir. Merkez Çevre kuramına göre dünya, merkez ve çevre olarak ikiye ayrılmaktadır (Kızılcılık, 2004: 74-76).

Bu kuram merkez ve çevre arasında bağımlı bir ilişki olduğunu ileri sürer ve bu

bağlamda gelişmiş ve azgelişmiş ülkeler arasındaki ilişkileri açıklamaya çalışır. Bu yaklaşıma göre göç, gelişmekte olan ülkeleri sosyo-ekonomik açıdan olumsuz olarak etkilemekte ve gelişmemiş ülkelerin işgücü kaynaklarını gelişmiş ülkeler için kullanmasına fayda sağlamaktadır (Tatlıdil, 1984: 113).

2.3.6. Modernleşme Okulu'nun Denge Kuramı

Modernleşme Okulu'nun Denge Kuramı'na göre göç, yerleşim yerleri arasındaki dengelerin oluşmasına yarar sağlayan olumlu nüfus hareketi ve işgücü transferi olarak değerlendirilmektedir. Böylelikle, gelişmemiş bölgelerden gelişmiş bölgelere göç eden nüfus, işgücü talebini ve transferini yaratacaktır. Azgelişmiş bölgelerde oluşan üretim artışı ve işgücü talebi göç oranını düşüreceklerdir. Bunun sonucunda ise zaman içinde devam edecek olan göçün süreci bölgeler arasındaki nüfusun dengesini sağlayacaktır. Bu bağlamda kurama göre göç, dengesizlikleri ortadan kaldıran, bütünleştirici kalkınma veya modernleşme süreci olarak değerlendirilmektedir (Çakır, 2011: 135).

Denge kuramı, göçün geçici olarak işçi gönderdiği toplumlarda toplumsal değişikliğe katkı sağlayacağını da ifade etmektedir. Kurama göre göç eden işçiler yurtdışındayken buldukları toplumun değerlerini, alışkanlıklarını kendi ülkelerine taşıyarak toplum değişikliğinde katalizör görevi görecektirler (Şahin, 2001: 60).

Modernleşme Okulu'nun önemli temsilcilerinden olan W. A. Lewis, Daniel Lerner, Talcott Parsons ve Michael P. Todaro, denge kuramını nüfus, üretim ve sosyo-kültürel birliktelik açısından ileri sürmeye çalışmaktadırlar (Harris ve Todaro, 1970: 126-142). Denge kuramı, göçün yabancı işçilerin bireysel olarak özlemini yerine getirmekle beraber, yabancı işçilerin kendi ülkelerinin de makro düzeyde kazanç sağlayacağını tasarlamaktadır. Bu kurama göre yurtdışında çalışan işçiler nitelik kazanıp kendi ülkelerinin ekonomik gelişmesine katkı sağlayarak ülkelere dönerler (Gezgin, 1991: 36).

2.3.7. İlişkiler Ağı (Network) Kuramı

İlişkiler ağı kuramı, göçmenlerin hem göç ettikleri ülkelerde kurdukları hem de

göç alan ülkeyle göç veren ülkenin arasında kurdukları sosyal ağın varlığından ve bu sosyal ağın devam eden karşılıklı göçlere olan etkisinden oluşmaktadır. Göçler üzerinde etkisi olan bu sosyal ağ her türlü sosyal temellere ve değişkenlere bağımlı olarak kurulup, güçlü veya zayıf ağ olabilir (Çağlayan, 2007: 105).

Abadan Unat, bu sosyal ağı şöyle tanımlamıştır: "Göçmen ilişkiler ağı, geldikleri ülke ile yeni yerleştikleri ülkelerde eski göçmenler, yeni göçmenler ve göçmen olmayan kişiler arasında ortak köken, soydaşlık ve dostluk bağlarından oluşan kişiler arası bağlantılardır" (Abadan-Unat, 2002: 18).

Wilpert'e göre ağ kuramı şöyle çalışmaktadır: "Öncü göçmenler öncelikle göç veren ve alan toplumlari birbirine bağlayan bir altyapı oluştururlar ve bu bağlantı göç veren toplumdaki diğer bireylere göçme olanağı sağlar. Yeni göç dalgaları, kurulmuş bu aği harekete geçirir ve sonradan göç edenler ilk gelenlerin tecrübelerinden yararlanırlar. Zamanla göç kendi kendini devam ettiren bir hal alır" (Wilpert 1992: 178).

İlişkiler ağı kuramına genel olarak bakıldığında, göçmen ağlarının olumlu ve olumsuz birçok işlevi vardır. Gurak ve Caces, göçmen ağlarının altı önemli işlevinin olduğunu vurgulamışlardır. Bunlar (Akt., Yalçın, 2004: 51-52):

"1. Göçmenleri, göçün verdiği rahatsızlıktan ve masraflardan önemli ölçüde rahatlatırlar.

2. Göçmenleri, içine girdikleri toplumdaki yalıtırlar ve onların kendi yurtlarıyla ilişkilerinin devamını sağlarlar.

3. Göçün başlangıcını ve hedef yerini etkileyerek önemli ölçüde kimlerin göçeceğini belirlerler.

4. Göçmenlerin gittikleri yerlerde uyumları için kolaylık sağlarlar.

5. Kendi anayurtlarındaki potansiyel göçmenler ve ağa yeni katılanlar için yabancı toplumdaki fırsatlar ve resmi yapılanmalar hakkında haber kanalları gibi hizmet verirler.

6. Göçün hızını ve büyüklüğünü önemli oranda belirlerler".

2.3.8. Parekh'in Göç Kuramı

Bhikhu Parekh, üç çeşit göç kuramının olduğunu açıklamıştır. Bunlar (Akt., Yalçın, 2004: 61-62):

1. **Liberal Görüş:** Bu görüşe göre, eğer bireyler bir toplumun ihtiyacı olan beklentilerini karşılayacak kapasitedelerse, din, ırk, etnik köken ve politik görüşleri işlem dışında tutup göç ederek o toplumun bir üyesi olabilirler. Tek bağlayıcı yanı, herşeyin devletin kontrolünde olmasıdır.
2. **Toplumcu Görüş:** Bu görüş, göç edenlerin göç ettikleri toplum ile uyum içinde olmaları ve onların toplumsal kimliklerinin benzer olmaları gerektiğine dayanır.
3. **Etnik veya Milliyetçi Görüş:** Bu görüşe göre, bir ülke uzun süre beraber yaşayan, birbirlerine kan bağıyla bağlanan bireylerden oluşur. Dolayısıyla bir ülkeye göç edecek bireylerin sadece o ülke ile kan bağı bulunuyorsa kabul edilmesi gerekecektir.

2.3.9. Göç Sistemleri Kuramı

Göç sistemleri kuramı, uluslararası ilişkilerde iktisadi ve siyasal temelde geliştirilen kavramsal çerçevedir. Bu kurama göre birden çok ülke karşılıklı göçmen değişimi ile göç sistemini ve ilişkiler zincirini kurmaktadır. Oluşan ilişkiler birbirine yakın olan iki ülkenin arasında gerçekleşeceği gibi ikisi arasında uzak mesafe olan ülkeler arasında da oluşabilmektedir (Çağlayan, 2007: 101). Bu yüzden göç sistemleri kuramı, göçü millet ve devlet ile uyumlu olarak ele alan sosyo-kültürel, jeopolitik ve ekonomik faktörler ve politikaların ürünü olarak ele almıştır (DeWaard vd., 2009: 2).

Göç sistemleri kuramı, göç ile ilgili toplumsal hareketlerin makro ve mikro yapıdaki etkileşimlerinin bir faydası olabileceğini temsil etmektedir. Bu bağlamda makro yapı kurumsal faktörü gösterirken mikro yapı göç edenlerin davranışlarını ve birbirleriyle etkileşimini gösterir (Çağlayan, 2007: 102).

2.4. Dünya'daki ve Türkiye'deki Göç Hareketleri

Göç olgusu, bir devletin ve toplumun çok önemli ve değişmeyen gerçeklerinden biridir. İnsanlık tarihi boyunca siyasi, ekonomik, dini, etnik nedenlerden dolayı birçok kez ulusal-uluslararası anlamda göç meydana gelmiştir (Dücan, 2016: 168). Göçmenlerin göç ettikleri ülkedeki etkilerini iyi yönetebilmek için etkili bir göç politikası yürütülmesi kaçınılmazdır. Özellikle uluslararası göç anlamında göç edilen ülkeye zararı dokunabileceği gibi bu politikalar sayesinde faydası da dokunabilmektedir. Bir kısım dünya ülkeleri de göç ile ilgili her türlü ekonomik, sosyal, toplumsal, siyasi olarak oluşan problemlere çok yönlü önlemler almışlardır ve çözüm üretmişlerdir. Farklı sebepler yüzünden göç alan ve veren Türkiye'de de hızlı göç sürekli görülmüştür (Dünya Gazetesi, 2014). Bu bağlamda göç hareketleri araştırılmış ve dünyadaki ve Türkiye'deki göç hareketleri incelenmiştir.

2.4.1. Dünya'daki Göç Hareketleri

Dünyada 1 milyardan fazla insan yada küresel olarak 7 kişiden 1'i göçmendir. Bu rakam uluslararası göçmenlerin ve ulus içi göçmenlerin sayısını içermektedir (Dünya Göç Raporu, 2015).

2009 United Nations Development Programme (UNDP) tahminlerine göre, dünyada 740 milyon civarında göçmen iç göç gerçekleştirmiştir ve bunların 150 milyondan fazlası Çin'de kırdan kente göç etmişlerdir. Ancak dünya nüfusunda uluslararası göçmenlerin oranı 2000 yılında % 2,8 ve 2013 yılında % 3,2 olarak karşılaştırıldığında % 3,3 son 10 yılda kaydedilenden sadece biraz daha yüksektir (Chan, 2013).

Asya'da nüfusun yaklaşık % 47'si kentsel alanlarda yaşamaktadır. Bu oran neredeyse 1970 yılından bu yana iki katına çıkmıştır ve insanların yaşam tarzları, iş ve etkileşimlerinde derin bir değişim göstermiştir (Gross, Ye ve Legates, 2014: 309-314). Ulusal Örnek Anket 2007-2008 sonuçlarına göre (2001 nüfus sayımı) 309 milyondan 326 milyona değişen tahminler ile Hindistan'daki iç göçler toplam nüfusunun yaklaşık

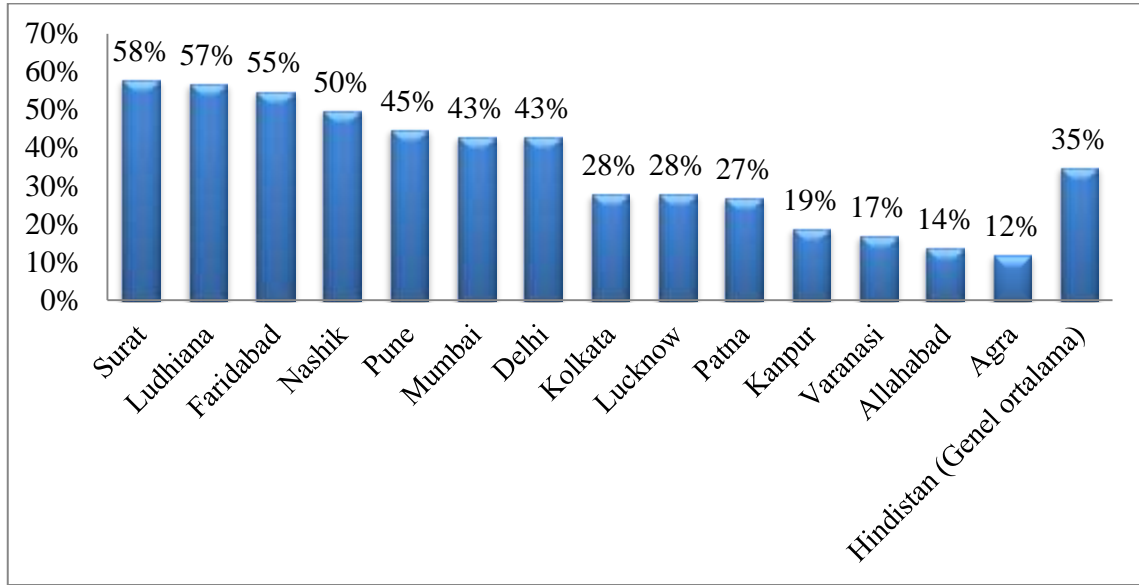
% 30'unu göstermektedir (Srivastava, 2012: 1-47). Çin'in 2010 nüfus sayımına göre 220 milyondan fazla iç göçmen işçileri vardır. Kentsel gelişimin bu süreci insanların basitçe dağılmasından daha karmaşıktır ve göçmenlerin farklı gruplarının yeni hareketlilik stratejilerini içermektedir (Hugo, 2014).

Çin'de milyonlarca insan döngüsel göçmen ya da yolculardır. Aile üyeleri özellikle çocuklar, kırsal alanları ya da küçük kasabaları arkalarında bırakarak büyük şehirlerde geçim zamanlarının çoğunu geçirmektedirler. Bu hareketlilik düzenleri ve ortaya çıkan kentsel büyüme, yaklaşık 119 milyon kişinin gelecek 15 yıl içinde Asya ülkelerinin kentsel gelişme alanlarına katılacağına beklendiğini tahmin eden Asya'daki ortadan merkezli kent bilim adamları ve uygulayıcıları arasında yeni bir odak noktası haline gelmiştir (Gross, Ye ve Legates, 2014).

Meksika'da en önemli göç akışı, her büyüklükteki şehirlere kentten kente gerçekleşen iç göçtür. Kentten kente nüfus hareketlerinde 1995-2000 yılları arasında % 65'ten 2005-2010 yılları arasında % 68'e artış olmuştur (Instituto Nacional de Estadística, Geografía e Informática (INEGI), 2001 ve 2011). Bu arada, kırdan kente göç akışı ve uluslararası göçte her iki yıl arasında düşüş olmuştur. Net artan alanlar, Tijuana, Chihuahua ve Tamaulipas gibi özellikle üretim ve hizmet sektörleri için düşük vasıflı göçmen işçileri çekmeye devam eden şehirler, ABD sınırına yakın yer almaktadır. Cancun, Puerto Vallarta ve Los Cabos gibi daha yeni ve yakın zamanda net artan metropol alanlar, büyüyen turizm sektörü ve sahil yakınında yer almaktadır. İnsanlar da eğitime erişim gibi özel avantajlar nedeniyle şehirlere çekilmektedir (Sobrinho, 2010: 155-170). Tersine, Meksika şehri Metropol Bölgesi iç göçleri asıl alan şehirken, yüksek yaşam maliyetleri ve diğer faktörler nedeniyle 2010 nüfus sayımına göre en büyük negatif nüfus artışını kaydetmiştir. Veracruz ve Acapulco da ekonomik faaliyetlerinin kendi petrol ve turizm sektörlerinde azalması gibi net nüfus kaybını deneyimlemiştir (Dünya Göç Raporu, 2015).

Hindistan, dünyanın diğer ülkelerine göre düşük kentleşme düzeyine sahiptir. Hindistan'ın nüfusunun % 31'i 2011 nüfus sayımına göre küresel bazda % 51'e kıyasla

kentsel alanlarda yaşamaktaydı (United Nations Department of Economic and Social Affairs (UN DESA), 2012). Ancak % 1.1 kentleşme oranı, küresel ortalamadan (% 0.09) daha yüksektir (Dünya Göç Raporu, 2015).

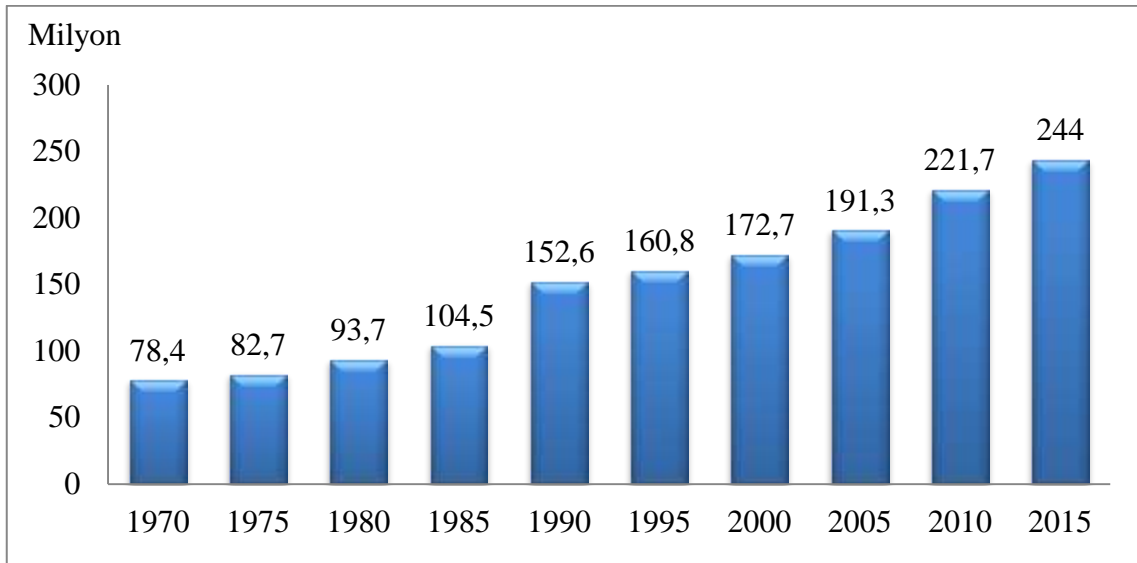

Şekil 2.2. Hindistan'da seçili kentsel yerleşimlerdeki göçmen oranı

Kaynak: (Veriler Dünya Göç Raporundan alınmıştır ve tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Hindistan, dünyanın en hızlı büyüyen 100 şehrinden 25'ine sahiptir ve Mumbai, Delhi ve Kolkata gibi şehirler, gezegende en kalabalık 10 kentsel alan arasında yer almaktadır. Bu büyümenin önemli bir kaynağı, insanların ekonomik fırsatlar arama hareketi olarak köyden kente göç etmesidir. Bu en hızlı büyüyen şehirler arasındaki iç göçlerin oranı, Allahabad ve Agra da % 15'den daha azdan Surat, Ludhiana ve Faridabad da % 55 ve üzerinde değişmektedir. Mumbai ve Delhi'nin nüfusunun yaklaşık % 45'i 2001 yılında göçmenlerden oluşmaktadır. Bu şehirler arasındaki göçmenlerin oranı, bu kentlerin canlılığı ve ekonomik konumu ile yakından ilişkilidir (Dünya Göç Raporu, 2015).

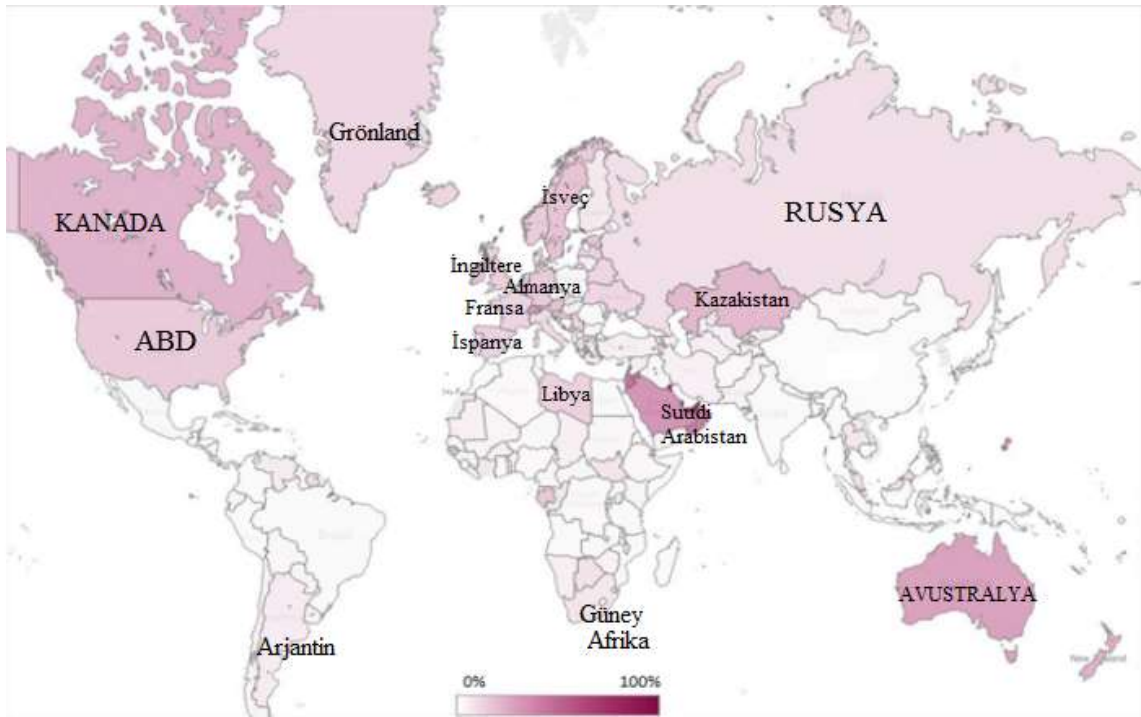
Doğdukları ülkelerden başka ülkelerde yaşayan insanların sayısı 2015 yılında 244 milyona ulaşmıştır ve 2000 yılından bu yana % 41 oranında artmıştır (UN DESA, 2015).

Şekil 2.3. Yıllara göre uluslararası göçmenlerin sayısı

Kaynak: (Veriler Dünya Göç Raporundan alınmıştır ve tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

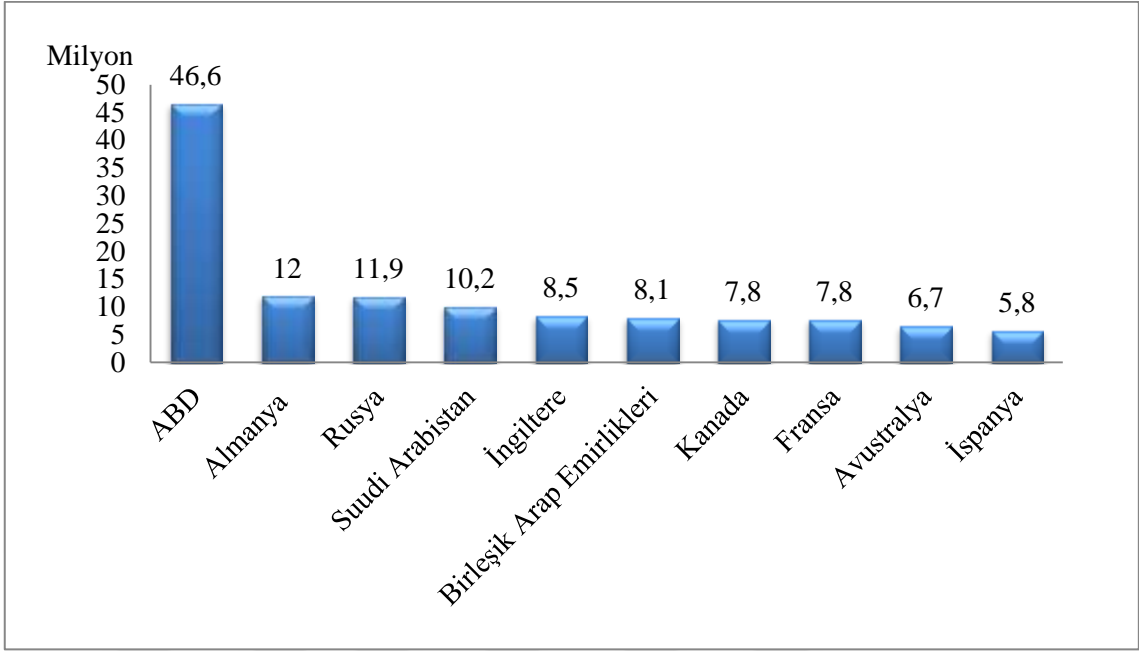
Önemli bölgeler arasında payı yaygın olarak değişmesine rağmen kadınlar, küresel çapta uluslararası göçmen sayısının % 48'ini oluşturmaktadır. Örneğin bu oran, Avrupa'da (%52,4) ve Kuzey Amerika'da (%51,2) daha yüksek iken, bölgede erkek göçmenlerin sayısında son zamanlarda büyük artış nedeniyle Asya'da (%42) düşüktür (UN DESA, 2015).

Şekil 2.4. Hedef ülkelerin toplam nüfusunun yüzdesi olarak göçmenlerin payı, 2015

Kaynak: (Şekil IOM 2015 Global Migration Trends Factsheet'ten alınmıştır ve tarafımızdan düzeltilmiştir.)

Dünyadaki uluslararası göçmenlerin yaklaşık % 51'i yüksek gelire sahip ve kentleşme seviyesi yüksek olan 10 ülkede bulunmaktadır (Dünya Göç Raporu, 2015). En popüler hedef olan 2015 yılında resmi olarak 46.6 milyon yabancı doğumlu göçmenin bulunduğu Amerika Birleşik Devletleri, Almanya (12 milyon), Rusya (11.9 milyon), Suudi Arabistan (10.2 milyon), İngiltere (8.5 milyon), Birleşik Arap Emirlikleri (8.1 milyon), Kanada (7.8 milyon), Fransa (7.8 milyon), Avustralya (6.7 milyon) ve İspanya (5.8 milyon) tarafından takip edilmiştir (UN DESA, 2015).

Şekil 2.5. Hedef ülkelerdeki uluslararası göçmenlerin sayısı, 2015

Kaynak: (Veriler 2015 Dünya Göç Raporu ve UN DESA, 2015'ten alınmıştır ve tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

2015 yılında yurtdışında yaşayan göçmenlerin sayısına göre ilk beş ülke, Hindistan (15.6 milyon), Meksika (12.4 milyon), Rusya (10.6 milyon), Çin (9.5 milyon) ve Bangladeş (7.2 milyon) olmuştur (Dünya Göç Raporu ve Global Migration Trends Factsheet, 2015).

Hedef ülkelerde dünyadaki uluslararası göçmenlerin oranı devletler arasında önemli ölçüde değişmektedir. Örneğin, nüfusunun % 45'den fazlasının uluslararası göçmenlerden oluştuğu Singapur gibi bazı istisnalar dışında, Orta, Doğu ve Güneydoğu Asya'daki ülkeler gibi Latin Amerika ve Karayip bölgesindeki ülkelerde bu oran ortalama % 1,5 genellikle düşüktür (Dünya Göç Raporu, 2015). En yüksek paya sahip olan Kuzey ve Batı Avrupa'daki ülkeler (örneğin, Avusturya % 17,5, İsveç % 17 ve Almanya yaklaşık % 15) ile daha yüksek oranlar Avrupa'da (ortalama % 10) bulunmaktadır (IOM 2015 Global Migration Trends Factsheet).

Tablo 2.1. Asya-Pasifik Bölgesi'ndeki Ülkelerde Ve Büyük Şehirlerde Yabancı Doğumlu Nüfus

Şehir	Yabancı doğumlu (%)	Ülke	Yabancı doğumlu (%)
Pekin	0.5	Çin	0.05
Kuala Lumpur	9.0	Malezya	8.40
Mumbai	1.4	Hindistan	0.50
Seul	3.7	Kore Cumhuriyeti	2.80
Singapur	38.0	Singapur	38.00
Sidney	39.0	Avustralya	28.00
Tokyo	3.0	Japonya	1.60

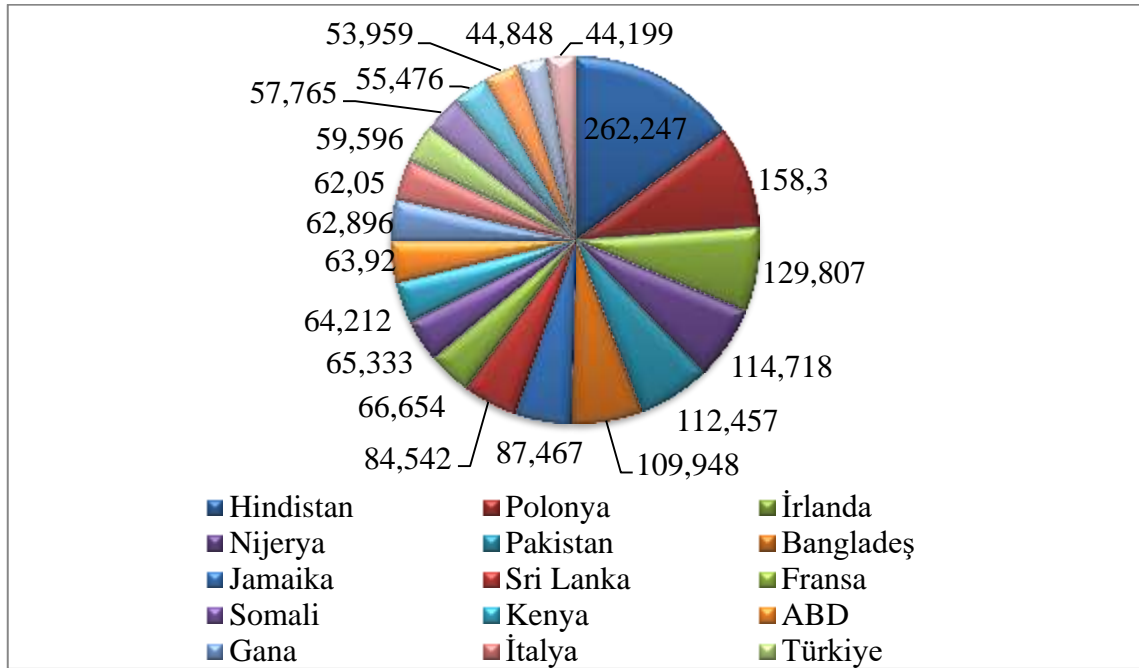
Kaynak: (Veriler 2015 Dünya Göç Raporundan alınmıştır ve tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Singapur yabancı doğumlu işgücünün % 34,7'si ve yerleşik nüfusun % 38'i ile en yüksek orana sahiptir. Diğer istatistikler oranların arttığını göstermektedir. Örneğin, Seul, Kore Cumhuriyeti'nde yabancıların sayısı, 2004'te 114,685'ten 2014'te 263,678'e son 10 yılda iki katına çıkmıştır. Japonya'da ülkenin kentsel alanlarında 2.1 milyonun üzerinde yabancı uyruklu vardır ve Kuala Lumpur ve Bangkok gibi şehirler önemli sayıda yabancı uyruklulara ev sahipliği yapmaktadır (Dünya Göç Raporu, 2015).

Çin'de yabancı doğumlu nüfusun büyüklüğü hala çok küçüktür ama Çin, çok uluslu şirketlerin şehirlere taşınması ve ülke içinde ve dışında çok uluslu işçilerini transfer etmeleri gibi nedenlerle büyümektedir. 2000-2013 yılları arasında hızlı büyüyen ekonomisinin yabancı uzmanları cezbetmesi gibi nedenlerle Çin'in genel olarak uluslararası göçmen sayısı % 50'den daha fazla artmıştır (Hugo, 2014). Çin gurbetçileri de şehirlerinin büyümesi ve çalışma umutları ve daha iyi yaşam sağlama, yatırım fırsatları, çok uluslu şirketler ile girişimcilik ve kariyer gibi nedenlerle geri gelmektedirler. Çin şehirleri de çeşitli teşvikler ile Çinli yetenekleri denizaşırı çekmek için kendi aralarında yarışmaktadırlar (Zweig, 2006: 65-90).

Ulusal sınırları aşan göç, mobilite, ağ ve sosyal medyanın yeni formlarının ortaya çıkışı nüfus yapısında hızlı bir değişime ve şehirlerde bireyler ve sosyal gruplar arasındaki etkileşimlere yol açmaktadır. Bugün birçok şehirde kentsel yaşam bu nedenle göçmen grupların varlığı ya da genellikle eşitsizlik ve ayrımcılık eşliğinde uzun süredir

devam eden etnik ve ırksal farklılıklar ile karakterize edilmektedir (Fincher vd., 2014: 1-55). Gelişmiş ülkelerin bazı şehirlerinde daha küçük, daha az organize, yasal olarak farklılaşmış ve vatandaşı olmayan göçmen gruplarının varlığı "süper-çeşitlilik" olarak bilinmektedir. Şekil 2.5 Londra'da çeşitlilik ölçüğünü göstermektedir.

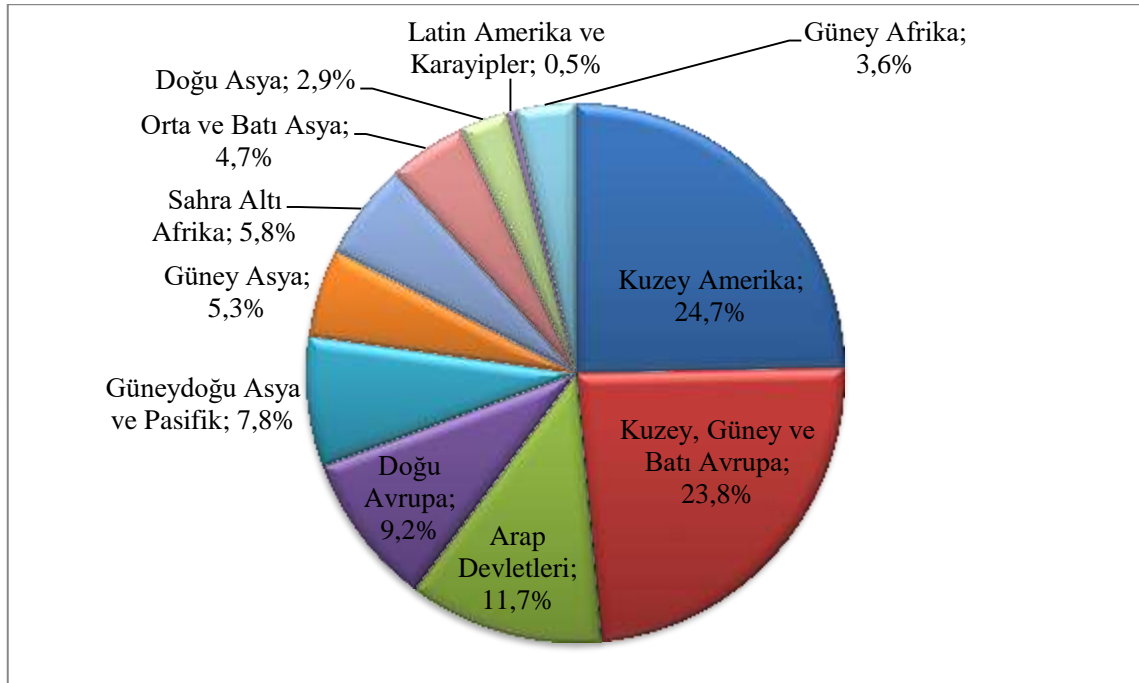
Şekil 2.6. Londra'da yabancı doğumlu nüfus sayısı, 2011

Kaynak: (Veriler 2015 Dünya Göç Raporundan alınmıştır ve tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Küreselleşme ile birlikte göç hareketleri çeşitlenmiştir. Ancak devletlerin sınır kontrolü ve girişi kısıtlama gibi politikaları düzensiz gelişen uluslararası göçlere neden olmuştur. Göç ile ilgili politikalar, zorluklar ve fırsatlar ile birlikte olumlu ve olumsuz özellikleri içermektedir. Örneğin, Afrika, Asya ve Avrupa'daki yetersiz ve belirsiz politikalar düzensiz göçmen akımlarının artmasına ve kentsel yerleşim alanlarının büyümesine neden olabilmektedir (Dünya Göç Raporu, 2015).

Avrupa ülkeleri 1950'li yıllardan sonra işgücü açığını kapatmak için göçmen işçi anlaşmaları yapmıştır ve Türkiye'de bu anlaşmalara sıcak bakmıştır. Dünya'da gelişmekte olan ve geri kalmış ülkelere gelişmiş ülkelere işçi göçleri gerçekleşmiştir (ILO global estimates on migrant workers 2015). ILO'nun yaptığı bir araştırmaya göre

dünyada yaklaşık 240 milyon uluslararası göçmenlerin 150 milyonu göçmen işçilerden oluşmaktadır.

Şekil 2.7. Göçmen işçilerin dünyadaki dağılımı

Kaynak: (Veriler Dünya Göç Raporu ve ILO global estimates on migrant workers 2015 raporundan alınmıştır ve tarafımızdan grafik haline getirilmiştir.)

Gelişmiş ülkeler çok fazla vasıfsız işçi almamaktadırlar. Bu durum özellikle beyin göçüne yönelmiştir. Hindistan, Pakistan, Çin, İran, Orta Asya devletleri en fazla beyin göçü veren ülkeler iken, ABD, Kanada, Avustralya, Almanya, Fransa ise en çok beyin göçü alan ülkelerdir (Nakhoul, 2014: 26).

Diğer taraftan Yunanistan ile imzalanan anlaşmalar ile Türkiye'de bulunan Rumlar ve Yunanistan'da bulunan Türkler yer değiştirerek göç gerçekleştirmişlerdir. Bunun dışında ABD'de Kaliforniya'daki yaşanan depremde dolayı birçok insan göç etmiştir. Yine Kırgızistan'daki heyelan olayları birçok insanın göç etmesine neden olmuştur (Deniz, 2014: 181-194).

Son olarak, dünyada sosyal, ekonomik, siyasal nedenler, doğal afetler ve benzer nedenlere bağlı olarak sürekli iç göçler ve dış göçler gerçekleşmektedir. Göçmenlerin

göç ettikleri ülkedeki etkilerini iyi yönetebilmek için etkili bir göç politikası yürütülmesi kaçınılmazdır. Özellikle uluslararası göç anlamında göç edilen ülkeye zararı dokunabileceği gibi bu politikalar sayesinde faydası da dokunabilmektedir. Bir kısım dünya ülkeleri de göç ile ilgili her türlü ekonomik, sosyal, toplumsal, siyasal olarak oluşan problemlere çok yönlü önlemler almışlardır ve çözüm üretmişlerdir.

2.4.2. Türkiye'deki Göç Hareketleri

Ülkemizde göç hareketleri Osmanlı Devleti'nin toprak kaybetmesiyle başlayıp günümüze kadar devam etmiştir. Osmanlı Devletinin 18. yüzyılda toprak kaybetmesine yol açmasına karşılık bu harap olmuş ve boşalmış sahalara konargöçerleri iskân ettirmiştir. Bu zamandaki iskân politikasının ardında halkın müslümanlaştırılması, Çerkezlerin askeri bir güç olarak kullanılması ve bu sayede Osmanlı ordusunun savaş yeteneğinin artırılması gibi çeşitli amaçlar bulunmaktadır (Akyüz-Orat, Arslan-Oran, Tanrıverdi, 2011: 21).

Osmanlı İmparatorluğu döneminde başlıca kitlesel ve bireysel sığınma hareketleri şunlardır (GİGEM), 2015):

"1492 yılında on binlerce Yahudi'nin İspanya'dan gemilerle kurtarılarak Osmanlı İmparatorluğu topraklarına getirilmesi,

1672 Thököly Ayaklanmasının ardından matbaacılığın öncüsü İbrahim Müteferrika ile itfaiyeciliğin öncüsü Kont Ödön Seçenyi (Seçenyi Paşa)'nin ve 1699 yılında Macar Kralı Thököly Imre ve eşinin Osmanlı İmparatorluğuna iltica etmeleri,

1709 yılında İsveç Kralı Şarl'ın beraberindeki yaklaşık 2 bin kişilik grupla birlikte Osmanlı İmparatorluğuna sığınması,

1718 Pasarofça Antlaşması'nın ardından Macar Kralı II. Rakoczy Ferenc'in Osmanlı İmparatorluğu'na sığınması,

1830 Polonya İhtilali'nin liderlerinden bugünkü Polonezköy'ün kurucusu Prens Adam Czartorski'nin 1841 senesinde Osmanlı İmparatorluğu'na iltica etmesi,

1848 Macar Özgürlük savaşını kaybeden Prenş Lajos Kossuth ve yaklaşık 3 bin Macar'ın 1849'da Osmanlı İmparatorluğu'na gelmeleri,

1856-1864 yılları arasında Rus kaynaklarına göre yaklaşık 493.000 Müslüman Kafkas nüfusun Osmanlı'ya sığınması,

1917 Bolşevik İhtilali'nin ardından Vrangel'in yaklaşık 135 bin kişiyle birlikte Osmanlı İmparatorluğu'ndan koruma talep etmesi".

Cumhuriyetten sonra olan kitlesel göç hareketleri genellikle siyasi anlamda bir savaş sonrası zorunlu ve acıklı gerçekleşmiştir. Bu hareketlerin en somut örnekleri şunlardır (GİGEM, 2015):

"1922-1938 yılları arasında Yunanistan'dan 384 bin kişinin,

1923-1945 yılları arasında Balkanlar'dan 800 bin kişinin,

1933-1945 yılları arasında Almanya'dan 800 kişinin,

1988 yılında Irak'tan 51.542 kişinin,

1989 yılında Bulgaristan'dan 345 bin kişinin,

1991 yılında I. Körfez Savaşı'ndan sonra Irak'tan 467.489 kişinin,

1992-1998 yılları arasında Bosna'dan 20 bin kişinin,

1999 yılında Kosova'da meydana gelen olaylar sonrasında 17.746 kişinin,

2001 yılında Makedonya'dan 10.500 kişinin,

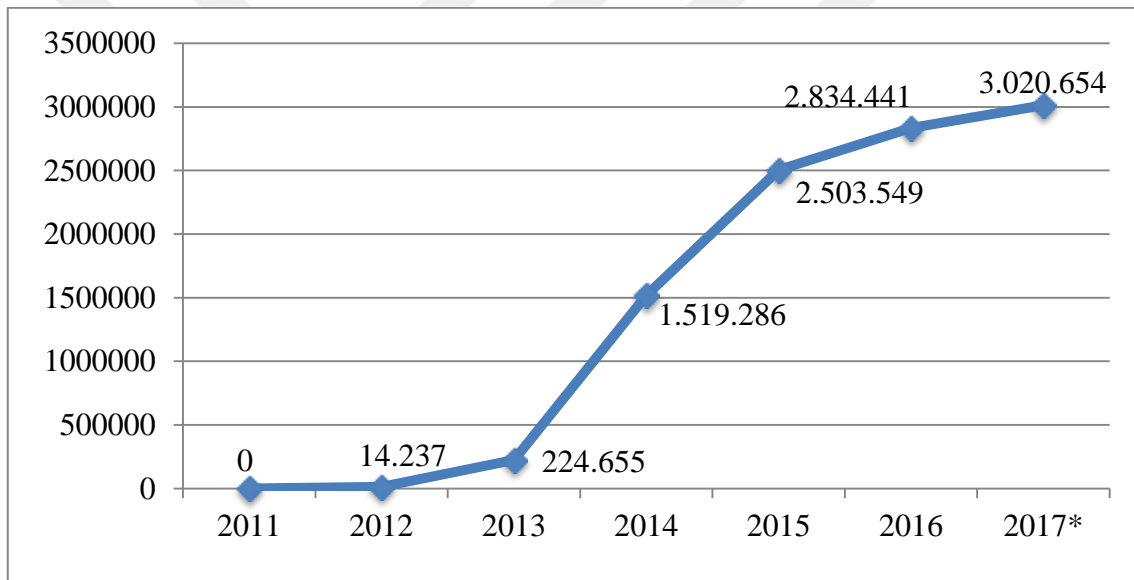
Nisan 2011-Şubat 2017 arasında Suriye'de yaşanan iç karışıklıklar nedeniyle 3 milyon civarında insanın Türkiye'ye gelmesi".

Göçlerin Türkiye'deki hareketine bakacak olursak Eski Hun devletlerinden günümüze kadar Türkiye misafirperverlik politikasını her zaman en etkili bir biçimde uygulamıştır. Bu nedenle şimdiki Türkiye'nin biçimlenmesinde 19. yüzyıldan sonra

gerçekleşen ve Anadolu'nun değişmesinde etkili olan göç hareketlerinin önemli rolü olmuştur.

Görüldüğü gibi göç olgusu, Türkiye'nin çok önemli ve değişmeyen gerçeklerinden biridir. İnsanlık tarihi boyunca siyasi, ekonomik, dini, etnik nedenlerden dolayı ulusal-uluslararası anlamda Türkiye'de hızlı göç sürekli görülmüştür. Türkiye, son yıllarda özellikle Suriye'de yaşanan savaştan kaçmaya çalışan sığınmacılara kapı açmış ve hala açmaya devam etmektedir (Dücan, 2016: 168).

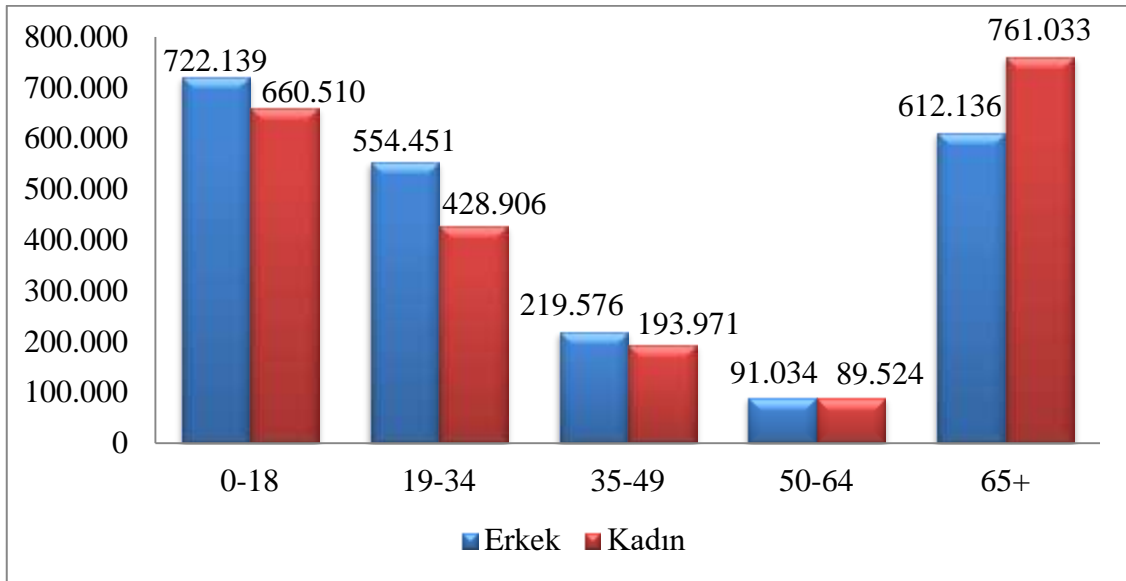
GİGEM'in Mayıs 2017'de yayınladığı verilere göre Türkiye'de 25 Mayıs 2017 tarihi itibariyle 3 milyon 20 bin 654 Suriyeli göçmen bulunmaktadır.

Şekil 2.8. Suriyelilerin Türkiye'ye geldikleri yıllara göre dağılımları

Kaynak: (Veriler GİGEM'in resmi sayfasından alınmıştır ve tarafımızdan grafik haline getirilmiştir.) *25 Mayıs 2017 itibariyle

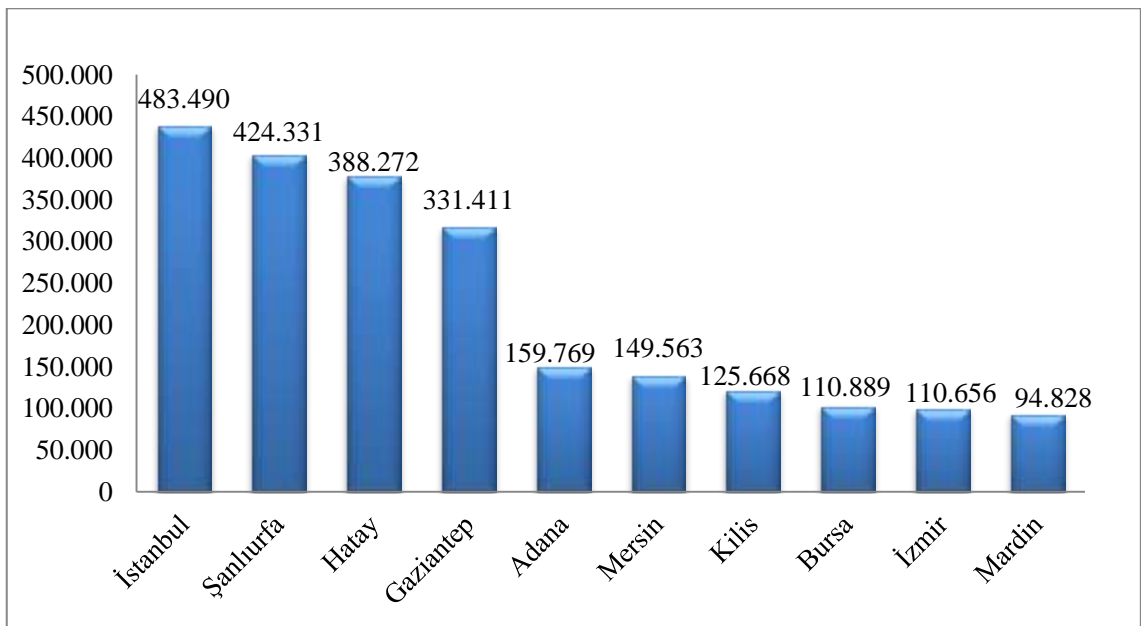
Suriyelilerin Türkiye'ye geldikleri yıllara göre dağılımları Şekil 2.5'te görülmektedir. Genel olarak bakıldığında, 2013 yılından sonra yoğun göç başlamakta ve göç hareketlerinin günümüze kadar yoğun olarak gerçekleştiği gözlemlenmektedir.

Şekil 2.9. Türkiye'deki Suriyelilerin yaş ve cinsiyete göre dağılımları

Kaynak: (Veriler GİGEM'in resmi sayfasından alınmıştır ve tarafımızdan grafik haline getirilmiştir.)

Ülkemizde bulunan Suriyeli göçmenlerin yaş ve cinsiyet dağılımlarına bakıldığında 0-18 yaş aralığında erkek göçmenler daha çokken 65 yaş üstü olan göçmenlerde ise çoğunluk kadınlardır. Genel olarak bakıldığında Türkiye'deki Suriyelilerin çoğunluğunun genç ve orta nüfus olduğu görülmektedir.

Şekil 2.10. Türkiye'deki Suriyelilerin illere göre dağılımları (ilk 10 il)

Kaynak: (Veriler GİGEM'in resmi sayfasından alınmıştır ve tarafımızdan grafik haline getirilmiştir.)

Türkiye'de bulunan Suriyeli göçmenlerin illere göre dağılımlarına bakıldığında en fazla Suriyeli İstanbul'da yaşamaktadır. 483.490 Suriyeli göçmenin bulunduğu İstanbul'u, 424.331 kişi ile Şanlıurfa, 338.272 kişi ile Hatay takip etmektedir. Bu verilere göre coğrafi nedenlerden dolayı Suriyeli göçmenlerin Güneydoğu Anadolu bölgesinde ve büyük illerimizde yoğunlaştığı görülmektedir.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)'nın Mayıs 2017 yılında yayınladığı bir bilgiye göre, Suriyeliler için kurulan 10 ildeki 23 geçici barınma merkezlerinde toplam 247.513 Suriyeli bulunmaktadır.

Tablo 2.2. Suriyelilerin Geçici Barınma Merkezlerine Göre Dağılımları

Geçici Barınma Merkezlerinin Bulunduğu İller	Suriyeli Sayısı
ŞANLIURFA	105.719
GAZİANTEP	37.986
KİLİS	33.654
KAHRAMANMARAŞ	18.364
MARDİN	2.924
HATAY	19.454
ADANA	555
ADİYAMAN	9.537
OSMANİYE	9.232
MALATYA	10.088
TOPLAM	247.513
GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ DIŞINDA KALAN SURİYELİ SAYISI	2.773.141
TÜRKİYE'DE BULUNAN TOPLAM SURİYELİ SAYISI	3.020.654

Kaynak: (Veriler AFAD'ın resmi sayfasından alınmıştır ve tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

AFAD'ın Mayıs 2017'de yayınladığı bilgiye göre geçici barınma merkezlerinde yaşayan toplam 247.513 Suriyelinin 105.719'u Şanlıurfa'da, 37.986'sı Gaziantep'te, 33.654'ü Kilis'te, 19.454'ü Hatay'da bulunmaktadır.

Tablo 2.3. Türkiye'deki Suriyelilere Sağlanan Eğitim Hizmetleri

Eğitim Hizmeti Sağlanan Yerler	Öğrenci Sayısı
Devlet Okulları	166.482
Geçici Eğitim Merkezi	293.039
Toplam	459.521

Kaynak: (Veriler Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'nin resmi sayfasından alınmıştır ve tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2017 verilerine göre, Suriyelilere sağlanan eğitim hizmetlerinde devlet okulları 166.482 kişiye, geçici eğitim merkezleri 293.039 kişiye olmak üzere toplam 459.521 kişiye eğitim verilmektedir.

Tablo 2.4. Türkiye'deki Suriyelilere Sağlanan Sağlık Hizmetleri

Geçici Barınma Merkezleri		Türkiye Geneli Sağlık Hizmetleri Verileri				
Doktor Sayısı	Sağlık Personeli	Poliklinik	Hastaneye Sevk	Hastanede Yatan	Doğum	Ameliyat
93	174	20.956.267	918.694	964.047	184.390	797.450

Kaynak: (Veriler AFAD'ın resmi sayfasından alınmıştır ve tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

AFAD'ın yayınladığı bilgiye göre ülkemizde Suriyelilere sağlanan sağlık hizmetlerine bakıldığında poliklinik hizmet sayısı 20 milyondan fazladır.

2.5. Literatür

Ravenstein'in 1885 yılında Göç Kanunları adlı çalışması, göçle ilgili ilk çalışmadır. Ravenstein çalışmada 1871-1881 yılı İngiliz nüfus sayımı verilerinden

yararlanmış ve bu verilerden yola çıkarak yedi göç kanununu belirtmiştir (Yalçın, 2004: 22).

İtme çekme kuramını inceleyen ve geliştiren göç kuramcısı Willam Petersen, beş tip göç olduğunu iddia etmiştir. Petersen, yenilikçi göç ve muhafazakâr göç ayrımını göçü daha ayrıntılı hale getirmek için yapmış ve itici ve çekici faktörlerin ortaya çıkardığı beş göç tipini sağlam temele oturtmak istemiştir (Özyakışır, 2013: 49).

Samuel A. Stouffer, 1940 yılında "Kesişen Fırsatlar" adlı çalışmasında genel olarak bireyleri göçe iten nedenler üzerinde durmuştur (Eraldemir, 2013: 9). Stouffer'e göre göç edilecek yerlerdeki fırsatlar duruma göre farklılık göstermekte ve ekonomik, politik ve toplumsal faktörler gibi birçok değişkenden etkilenmektedir (Özyakışır, 2013: 48).

Everett S. Lee, Ravenstein'in göç ile ilgili kuramından ilham alarak itme-çekme kuramının formülünü 1966 yılında "Bir Göç Teorisi" adı ile yayınlanan makalesinde yazmıştır. İtici ve çekici faktörler, göç alan ve göç veren yerler ile bireylerin algısı bakımından farklılık gösterebilmektedir. Lee, bu farklılıklar çerçevesinde bütün itme ve çekme faktörlerinin doğru tanımlanarak içeriğin doğru oluşturulması gerekliliğinin önemli olduğunu belirtmiştir (Çağlayan, 2007: 89).

Samir Amin, İmmanuel Wallerstein, Andre Gunder Frank, Paul Baran, Theotonio dos Santos, Giovanni Arrighi gibi düşünürler tarafından geliştirilen Merkez Çevre kuramına göre göç, olan ülkeleri sosyo-ekonomik açıdan olumsuz olarak etkilemekte ve gelişmemiş ülkelerin işgücü kaynaklarını gelişmiş ülkeler için kullanmasına fayda sağlamaktadır (Tatlıdil, 1984: 113).

Bhikhu Parekh, liberal görüş, toplumcu görüş, etnik veya milliyetçi görüş olmak üzere üç çeşit göç kuramının olduğunu açıklamıştır. Liberal görüşe göre, eğer bireyler bir toplumun ihtiyacı olan beklentilerini karşılayacak kapasitedeler ise, din, ırk, etnik köken ve politik görüşleri işlem dışında tutup göç edip toplumun üyeleri olabilirler. Toplumcu görüş, göç edenlerin göç ettikleri toplum ile uyum içinde olmaları ve onların toplumsal kimliklerinin benzer olmaları gerektiğine dayanır. Etnik veya milliyetçi görüşe göre, bir ülke uzun süre beraber yaşayan, birbirlerine kan bağıyla bağlanan

bireylerden oluşur. Dolayısıyla bir ülkeye göç edecek bireylerin sadece o ülke ile kan bağı bulunuyorsa kabul edilmesi gerekecektir. (Yalçın, 2004: 61-62).

Tekeli (1975), Ataç (1983), Ertürk (1985), Çelik (2005), göçü teorik olarak araştırmışlardır. Tekeli, araştırmasında göç teorileri ile göçe ilişkin politikalar arasındaki ilişkileri araştırmıştır. Ataç, göç ile ilgili makro ve mikro düzeyde yaklaşımları belirtmiştir. Ertürk, göçü teorik olarak araştırdığı analizinde Klasik ve Keynezyen yaklaşım ile Genel Dinamik Model'i ele almıştır. Çelik, fayda-maliyet, seçkinlik, itici ve çekici faktörler gibi iç göç ile ilgili bazı yaklaşımları teorik olarak incelemiştir.

Tümertekin (1977), göç veren yerlerdeki gelişmeleri ve bunların sonuçlarını ele almıştır. Araştırmanın evreni İstanbul olarak seçilmiş ve analizin sonucunda İstanbul iline göç edenlerin basamaklı göç süreci izledikleri sonucuna varmıştır.

Yener (1977), 1965 ve 1970 yılları arasındaki göç hareketlerini ve göç eden nüfusun sosyo-ekonomik niteliklerini tanımlamıştır. şehirler arasında sosyo-ekonomik farklılık ile şehirlerin net göçleri arasında bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır.

Easterlin (1980), yüksek kentsel işsizliğe rağmen göçün ekonomik amaçlar ile ilişkilendiği varsayımına dayanan Todaro Modeli, göçün reel kazançlardan daha çok kırsal ve kentsel farklılıklara bağlı olarak geliştiğini varsaymaktadır. (Akt., Çatalbaş Karpat ve Yarar, 2015: 103)

Doh (1984), 1970-1975 yılları arasındaki göçlerin nedenlerini ortaya koymuştur. Doh'a göre Türkiye'de içgöç, kırsal nüfustan ayrılıp modern sektör olan bölgelere göç etmedir. Bu nedenle, kırsal iticilik yanında kentsel çekiciliğinde önemli nitelik olduğunu vurgulamıştır.

Mutlu (1990), çalışmasında 1973-1986 yılları arasındaki tarımsal ürünler, sanayi ve hizmet ürünleri fiyat endeksleri ile hesaplanan bölge iç ticaret hadlerin kırsaldaki refah ve iç göç üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Çalışmanın sonucunda kırsaldaki refahın iç ticaret hadleri ile orantılı geliştiğini, kırsal refahtaki azalışın kırsaldan göçü arttırdığını bulmuştur.

İçduygu ve Sirkeci (1999), içgöç ve dışgöç hareketlerini genel olarak incelemiştir. Çalışmanın sonucunda, gelecek zamanlarda Türkiye'de iç göçün ve dış

göçün artacağını ileri sürmüşlerdir. Bu bağlamda ileride Türkiye'de yurt içinde ve yurt dışına göçlerin artacağını ileri sürmüşlerdir.

1980-1990 döneminde kişi başına düşen gelir ile iller arası net göçler arasındaki ilişkiyi ampirik olarak inceleyen Yamak ve Yamak (1999), çalışmalarında itici faktörlerden daha çok çekici faktörlerin önemini vurgulamışlardır.

Pazarlıoğlu (2001), Türkiye'de içgöçün ekonometrik modelini oluşturup uygun olan modelden yararlanarak iki senaryo analizi ile iç göç hakkında tahminler yürütmüştür. Analizin sonucu olarak iç göçü önlemek için etkisi olan yöntemlerin gelir dağılımında eşitsizliklerin giderilmesi ve şehirler arası iktisadi farklılıkların yok edilmesi olarak ifade edilirken iç göçlerin ciddi sonuçlarından birinin çarpık kentleşme olması belirlenmiştir.

Cebula (2005), araştırmasında 1999-2002 döneminde ekonomik olan ve olmayan çok fazla faktörün göçler üzerinde olan etkilerini incelemiştir. Araştırmanın sonucunda ülkedeki büyük göçler beklenen yada gerçekte kişi başına düşen gelirin yükselmesi pozitif, ortalama yaşam giderlerinin düşmesi ile negatif olarak etkisi olduğu belirlenmiştir.

Ceritli vd. (2005), ülkedeki içgöç hareketlerinin zamanla değişimlerini ve bu değişimlerin nüfusa etkilerini incelemişlerdir. Yapılan analizde göçün en önemli nedeninin iş bulma olduğu belirtilmiştir.

Karabulut ve Polat (2007), çalışmada göç nedenleri ve sonuçlarını araştırmışlardır. Çalışmada Korelasyon ve Anova analizi ile elde edilen bulgulara göre sağlık, eğitim hizmetlerinin yetersizliği, zorlu iklim koşulları, daha iyi bir iş, göç nedenleri arasında en önemlileridir.

Filiztekin ve Gökhan (2008), 1990 ve 2000 yılları arasını araştırarak Türkiye'de içgöçü etkileyen faktörleri incelemişlerdir. Gelirler arasındaki farklılıkların, işsizlik oranlarının, yaşın ve eğitimin göçü etkileyen çok önemli faktörler olduklarını ifade etmişlerdir.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Çalışmanın bu bölümünde Adana genelinde göç ile ilgili durum anket verilerinden elde edilen bulgular ile analiz edilip yorumlanmıştır. Anket formundan toplanan veriler ile birlikte Adana'da yaşayan Suriye'den göç eden göçmenlerin demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri ile göç yılları arasındaki ilişki ele alınmıştır. Bu bağlamda ekonomi, sosyal yapı gibi konulardaki sonuçlar ile yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu ve göç yılı grupları arasındaki ilişki yapılan analizler ile tespit edilip yorumlanmıştır.

3.1. Göç Edenlerin Kişisel Özellikleri

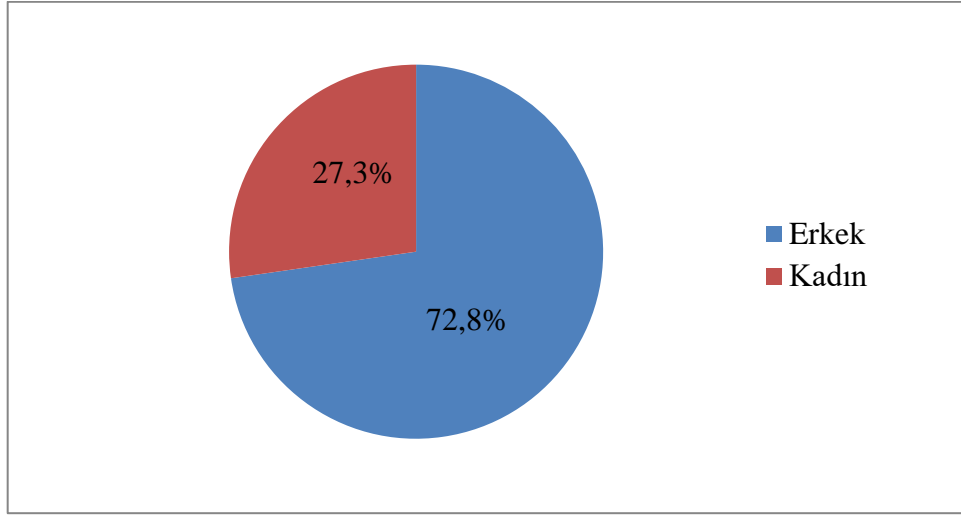
Göç edenler hem iktisadi hem de toplumsal farklılıklar gösterebildiği için göçmenlerden oluşan araştırma örnekleminin kişisel özelliklerinin dağılımı aşağıdaki tablolarda belirtilmektedir. Ayrıca, göç edenlerin cinsiyet, yaş, medeni durum ve eğitim durumları ile göç yılları arasındaki ilişki yapılan analizler ile tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 3.1. Göç Edenlerin Cinsiyet Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kadın	109	27,3	27,3
Erkek	291	72,8	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Araştırma örnekleminin demografik dağılımına bakıldığında, örneklemin heterojen bir dağılım gösterdiği ve % 72,8'lik bölümünü erkeklerin, % 27,3'lük bölümünü kadınların oluşturduğu görülmektedir.

Şekil 3.1. Göç edenlerin cinsiyet dağılımı

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Kadınların çekingen davranışları, eşlerinden habersiz sorulara cevap vermek istememeleri gibi benzer nedenler yüzünden ankete katılmamalarından dolayı katılımcılar arasında erkek katılımcı oranı daha çoktur.

Tablo 3.2. Göç Edenlerin Cinsiyet-Göç Yılı Çapraz Tablosu

Göç Yılı	Cinsiyet		Toplam
	Kadın	Erkek	
2000-2005	0 ,0%	1 100,0%	1 100,0%
2006-2010	0 ,0%	1 100,0%	1 100,0%
2011-2012	8 17,0%	39 83,0%	47 100,0%
2013-2014	43 22,3%	150 77,7%	193 100,0%
2015-2017	58 36,7%	100 63,3%	158 100,0%
Toplam	109 27,3%	291 72,8%	400 100,0%

Pearson Ki-Kare: 12,765 Df: 4 Sig: 0,012

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

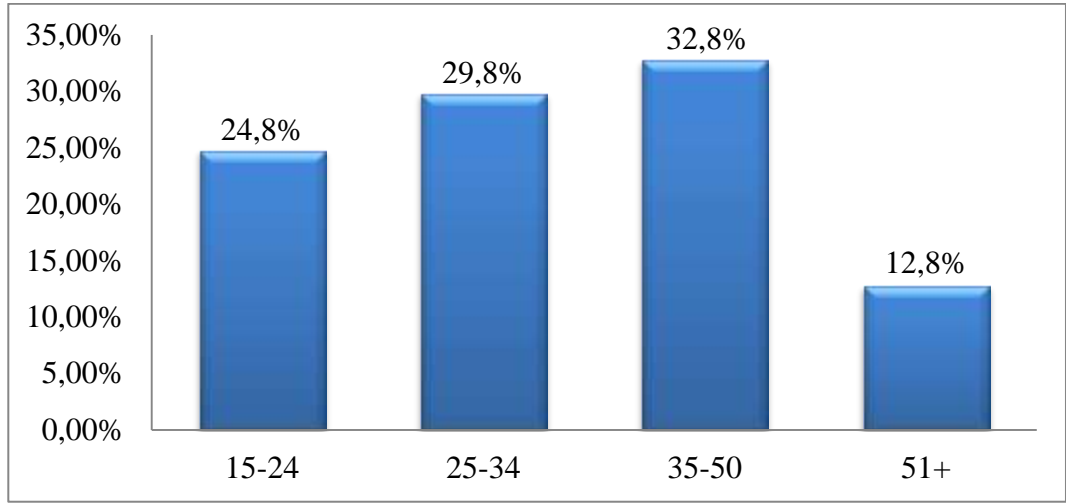
Ki-kare değerinin (12,765) istatistiksel anlamlılığı 0,012 olup, anlamlılık düzeyinin altındadır (0,05). Yani cinsiyet ile göç yılı arasında anlamlı bir ilişki vardır. Cinsiyet-göç yılı çapraz tablosu incelendiğinde, en fazla göç hareketlerinin 2013-2014 yıllarında gerçekleştiği gözlemlenmektedir. Tablo 3.2'ye baktığımızda, kadınların % 22,3'ünün, erkeklerin ise % 77,7'sinin 2013-2014 yıllarında göç ettikleri görülmektedir. 2015-2017 yılları arasında göç edenlerin % 36,7'si kadınlardan, % 63,3'ü erkeklerden oluşur. Bu tablodan anlaşılacağı gibi, 2015-2017 yılları arasında kadın göçmenlerin oranında artış olsa da erkekler kadınlara göre daha çok göç etmişlerdir. Tablo 3.2'de görüldüğü gibi yıllar geçtikçe göç eden kadın ile erkek arasındaki fark ortadan kalkmaktadır.

Tablo 3.3. Göç Edenlerin Yaş Dağılımları

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
15-20	40	10,0	10,0
21-24	59	14,8	24,8
25-29	58	14,5	39,3
30-34	61	15,3	54,5
35-40	60	15,0	69,5
41-50	71	17,8	87,3
51 ve üstü	51	12,8	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Örnekleme yer alan bireylerin yaşları itibariyle dağılımları incelendiğinde % 54,5'inin 35 yaşından daha küçük olduğu görülmektedir. Ankete katılanların en fazla olduğu yaş aralığı 41-50 olan yaş aralığıdır.

Şekil 3.2. Göç edenlerin yaş dağılımları

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Yaş aralıklarındaki dağılımlara göre genç ve orta nüfustaki göçmenlerin yaş dağılımlarında neredeyse homojen bir dağılım olması göçün bütün aile ile birlikte gerçekleştiğini göstermektedir.

Tablo 3.4. Göç Edenlerin Yaş-Göç Yılı Çapraz Tablosu

Göç Yılı	Yaş							Toplam
	15-20	21-24	25-29	30-34	35-40	41-50	51 ve üstü	
2000-2005	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%	1 100,0%
2006-2010	0 ,0%	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2011-2012	4 8,5%	11 23,4%	6 12,8%	4 8,5%	4 8,5%	11 23,4%	7 14,9%	47 100,0%
2013-2014	13 6,7%	25 13,0%	23 11,9%	35 18,1%	26 13,5%	44 22,8%	27 14,0%	193 100,0%
2015-2017	23 14,6%	22 13,9%	29 18,4%	22 13,9%	30 19,0%	16 10,1%	16 10,1%	158 100,0%
Toplam	40 10,0%	59 14,8%	58 14,5%	61 15,3%	60 15,0%	71 17,8%	51 12,8%	400 100,0%

Pearson Ki-Kare: 39,526 Df: 24 Sig: 0,024

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

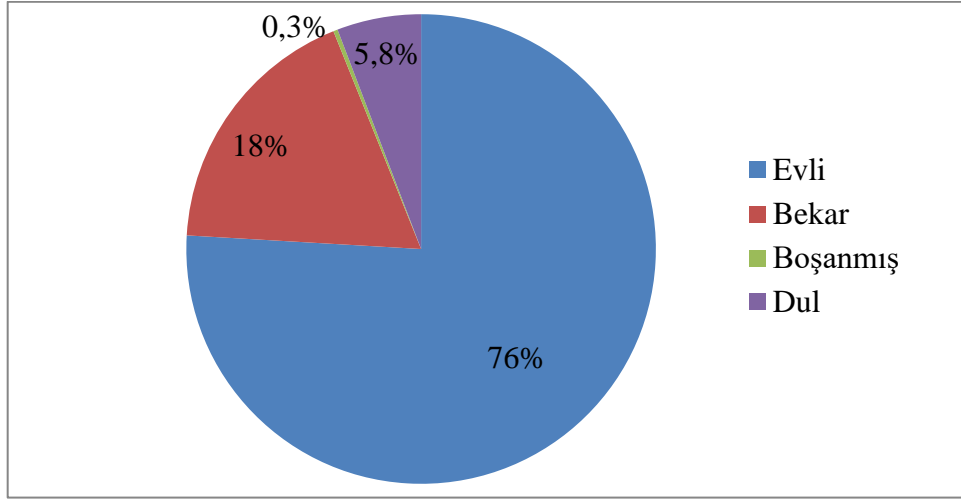
Ki-kare değerinin (39,526) istatistiksel anlamlılığı 0,024 olup, anlamlılık düzeyinin altındadır (0,05). Yani yaş ile göç yılı arasında anlamlı bir ilişki vardır. Yaş-göç yılı çapraz tablosu incelendiğinde, 2013-2014 yıllarında göç edenlerin % 6,7'si 15-20 yaş aralığında, % 18,1'i 30-34 yaş aralığında, % 22,8'i ise 41-50 yaş aralığındadır. 2015-2017 yılları arasında göç edenlerin oranlarına bakıldığında ise % 19'u 35-40 yaş aralığında, % 18,4'ü 25-29 yaş aralığındadır. Genel olarak bakıldığında, 35 yaşından küçük olan katılımcılar en çok 2015-2017 yılları arasında göç ederken 35 yaşından büyük olanlar en çok 2013-2014 yıllarında göç etmişlerdir.

Tablo 3.5. Göç Edenlerin Medeni Durumları

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evli	304	76,0	76,0
Bekar	72	18,0	94,0
Boşanmış	1	,3	94,3
Dul	23	5,8	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Katılımcıların medeni durumları ile ilgili dağılımları incelendiğinde % 76'sını evli, % 18'ini bekar, % 5,8'ini eşi vefat etmiş ve % 0,3'ünü boşanmış göçmenler oluşturmaktadır.

Şekil 3.3. Göç edenlerin medeni durumları

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Tablo 3.6. Göç Edenlerin Medeni Durum-Göç Yılı Çapraz Tablosu

Göç Yılı	Medeni Durum				Toplam
	Evli	Bekar	Boşanmış	Dul	
2000-2005	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2006-2010	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2011-2012	37 78,7%	8 17,0%	0 ,0%	2 4,3%	47 100,0%
2013-2014	161 83,4%	23 11,9%	0 ,0%	9 4,7%	193 100,0%
2015-2017	104 65,8%	41 25,9%	1 ,6%	12 7,6%	158 100,0%
Toplam	304 76,0%	72 18,0%	1 ,3%	23 5,8%	400 100,0%

Pearson Ki-Kare: 24,285 Df: 16 Sig: 0,083

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Ki-kare değerinin (24,285) istatistiksel anlamlılığı 0,083 olup, anlamlılık düzeyinin üstündedir (0,05). Yani medeni durum ile göç yılı arasında anlamlı bir ilişki

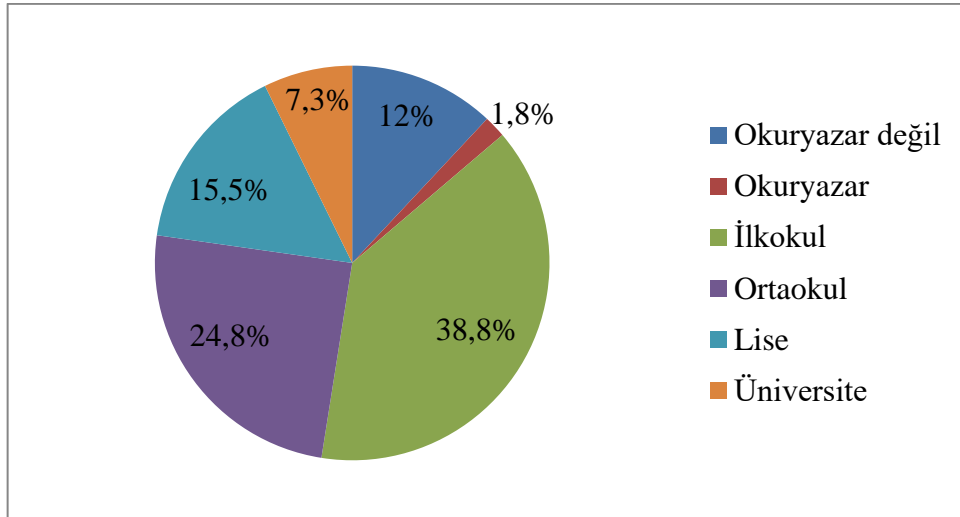
yoktur. Göç edenlerin yıllara göre medeni durum dağılımlarına bakıldığında, 2011-2012 yıllarında göç edenlerin % 78,7'si evli, % 17'si bekar ve % 4,3'ü dul iken, 2015-2017 yılları arasında göç edenlerin % 65,8'i evli, % 25,9'u bekar ve % 7,6'sı duldur. Genel olarak bakıldığında, 2000 yılından sonra göç eden göçmenlerin çoğu evlidir.

Tablo 3.7. Göç Edenlerin Eğitim Durumları

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Okuryazar değil	48	12,0	12,0
Okuryazar	7	1,8	13,8
İlkokul	155	38,8	52,5
Ortaokul	99	24,8	77,3
Lise	62	15,5	92,8
Üniversite	29	7,3	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Araştırmaya katılan bireylerin eğitimleri ile ilgili dağılımları incelendiğinde % 22,8'i lise ve üzeri eğitime sahipken, % 12'sinin de okuryazar olmayan bireylerden oluştuğu belirlenmiştir.

Şekil 3.4. Göç edenlerin eğitim durumları

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Şekil 3.4'e bakıldığında en fazla ilkokul düzeyinde eğitim alan kişilerin olduğu görülmektedir.

Tablo 3.8. Göç Edenlerin Eğitim Durumu-Göç Yılı Çapraz Tablosu

Göç Yılı	Eğitim Durumu						Toplam
	Okuryazar değil	Okuryazar	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	
2000-2005	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2006-2010	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2011-2012	3 6,4%	4 8,5%	21 44,7%	9 19,1%	7 14,9%	3 6,4%	47 100,0%
2013-2014	28 14,5%	2 1,0%	77 39,9%	45 23,3%	29 15,0%	12 6,2%	193 100,0%
2015-2017	16 10,1%	1 ,6%	56 35,4%	45 28,5%	26 16,5%	14 8,9%	158 100,0%
Toplam	48 12,0%	7 1,8%	155 38,8%	99 24,8%	62 15,5%	29 7,3%	400 100,0%
Pearson Ki-Kare: 29,200 Df: 20 Sig: 0,084							

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Ki-kare değerinin (29,200) istatistiksel anlamlılığı 0,084 olup, anlamlılık düzeyinin üstündedir (0,05). Yani eğitim durumu ile göç yılı arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Çoğunlukla göç hareketlerinin gerçekleştiği yıllara bakıldığında, 2013-2014 yıllarında göç edenlerin % 39,9'u ilkokul mezunu, % 23,3'ü ortaokul mezunu iken, 2015-2017 yılları arasında göç edenlerin % 35,4'ü ilkokul mezunu, % 28,5'i ortaokul mezunudur. Genel olarak bakıldığında, en çok göç edilen yıllarda ilkokul ve ortaokul mezunları göç etmişlerdir.

3.2. Göç Edenlerin Geliş Zamanları ve Geliş Yerlerine Göre Dağılımları

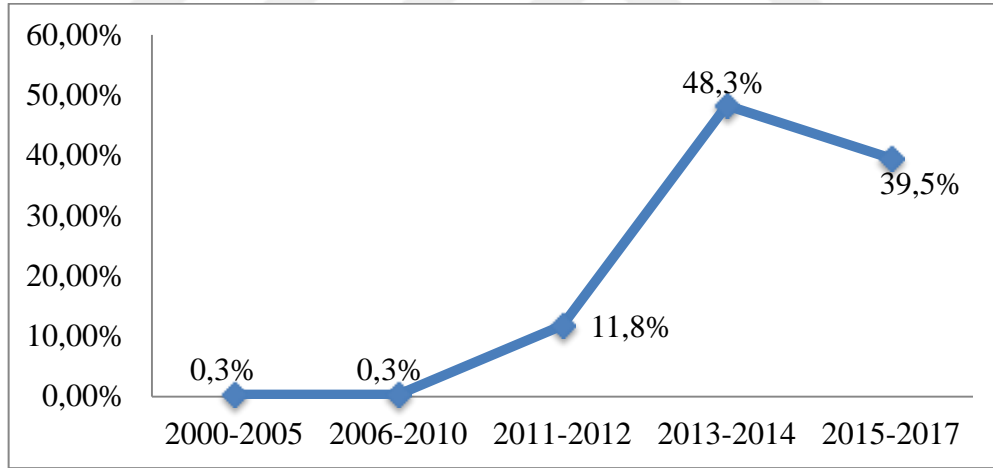
Bu bölümde, ankete katılan kişilerin Adana'ya göç etmeden önce yaşadıkları yerler ile Adana'ya geliş zamanları incelenmektedir.

Tablo 3.9. Göç Edenlerin Geliş Zamanlarına Göre Dağılımları

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
2000-2005	1	,3	,3
2006-2010	1	,3	,5
2011-2012	47	11,8	12,3
2013-2014	193	48,3	60,5
2015-2017	158	39,5	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Katılımcıların Adana'ya geliş zamanlarına baktığımızda, % 0,8'inin 2010 yılından önce, % 11,8'inin 2011-2012 yılları arasında göç ettikleri görülmektedir. Ayrıca, katılımcıların % 48,3'ü 2013-2014 yılları arasında, % 39,5'i ise 2015-2017 yılları arasında Adana'ya göç etmişlerdir.

Şekil 3.5. Göç edenlerin geliş zamanlarına göre dağılımları

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

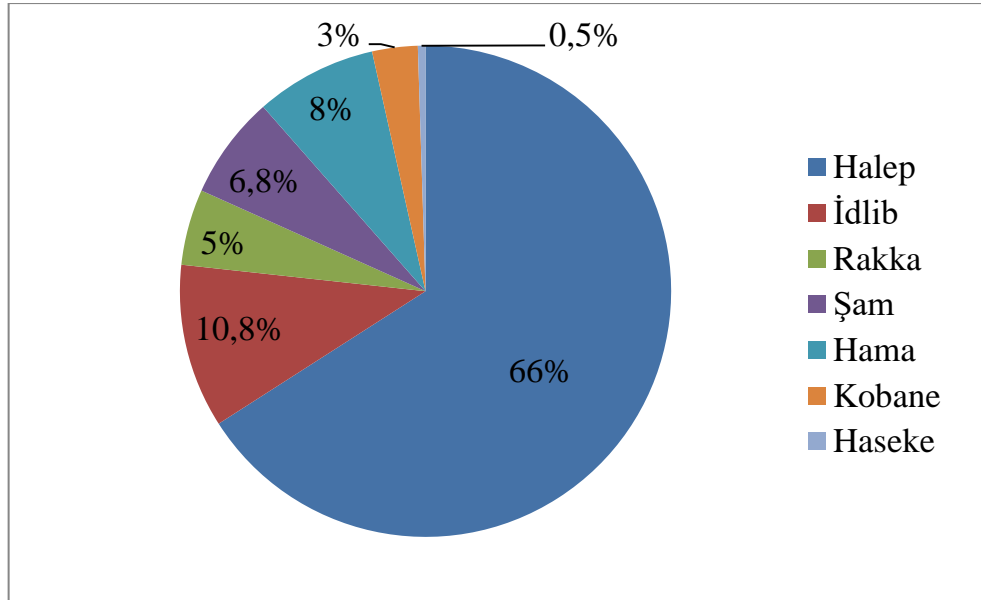
Genel olarak bakıldığında 2013 yılından sonra yoğun göç başlamakta ve en fazla göç hareketlerinin 2013-2014 yılları arasında gerçekleştiği gözlemlenmektedir.

Tablo 3.10. Göç Edenlerin Geliş Yerlerine Göre Dağılımları

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Halep	264	66,0	66,0
İdlib	43	10,8	76,8
Rakka	20	5,0	81,8
Şam	27	6,8	88,5
Hama	32	8,0	96,5
Kobane	12	3,0	99,5
Haseke	2	,5	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Katılımcıların göç etmeden önceki geliş yerlerine baktığımızda, % 66'sının Halep'ten geldiği, % 10,8'inin Halep'ten sonra en fazla göç edilen yer olan İdlib'den geldiği görülmektedir. Ayrıca, katılımcıların % 8'ini Hama, % 6,8'ini Şam ve % 5'ini Rakka'dan gelen göçmenler oluşturmaktadır. Bunu % 3 ile Kobane ve % 0,5 ile Haseke takip etmektedir.

Şekil 3.6. Göç edenlerin geliş yerlerine göre dağılımları

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

3.3. Göç Edenlerin Göç Öncesi ve Sonrası İstihdam Dağılımları

Bu bölümde, göç edenlerin göç öncesi ve sonrası istihdam durumları incelenmiştir. Böylece, göç edenlerin göç öncesi ve sonrasında yoğun olarak çalıştıkları sektörler tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, göç öncesi ve sonrası istihdam durumları ile göç tarihleri arasındaki ilişki yapılan çapraz tablo analizleri ile tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 3.11. Göç Edenlerin Göç Etmeden Önceki İstihdam Dağılımları

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hizmet Sektörü	25	6,3	6,3
İnşaat Sektörü	21	5,3	11,5
Tarım Sektörü	26	6,5	18,0
Serbest Meslek	194	48,5	66,5
İşsiz	92	23,0	89,5
Öğrenci	42	10,5	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Katılımcıların göç etmeden önceki istihdam durumlarına baktığımızda, % 48,5'lik bölümünü serbest meslekte çalışanların oluşturduğu görülmektedir. Ankete katılanların % 23'ü işsiz, % 10,5'i ise öğrencidir. Ayrıca, katılımcıların hizmet, inşaat ve tarım sektörlerinde homojen bir dağılım gösterdikleri ve % 18'lik bölümünü bu sektörlerden oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.12. Göç Etmeden Önceki İstihdam Durumu-Göç Yılı Çapraz Tablosu

Göç Yılı	Göç Etmeden Önceki İstihdam Durumları						Toplam
	Hizmet Sektörü	İnşaat Sektörü	Tarım Sektörü	Serbest Meslek	İşsiz	Öğrenci	
2000-2005	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2006-2010	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2011-2012	3 6,4%	3 6,4%	1 2,1%	23 48,9%	10 21,3%	7 14,9%	47 100,0%
2013-2014	15 7,8%	11 5,7%	19 9,8%	98 50,8%	35 18,1%	15 7,8%	193 100,0%
2015-2017	7 4,4%	7 4,4%	6 3,8%	71 44,9%	47 29,7%	20 12,7%	158 100,0%
Toplam	25 6,3%	21 5,3%	26 6,5%	194 48,5%	92 23,0%	42 10,5%	400 100,0%
Pearson Ki-Kare: 19,277 Df: 20 Sig: 0,504							

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizler için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

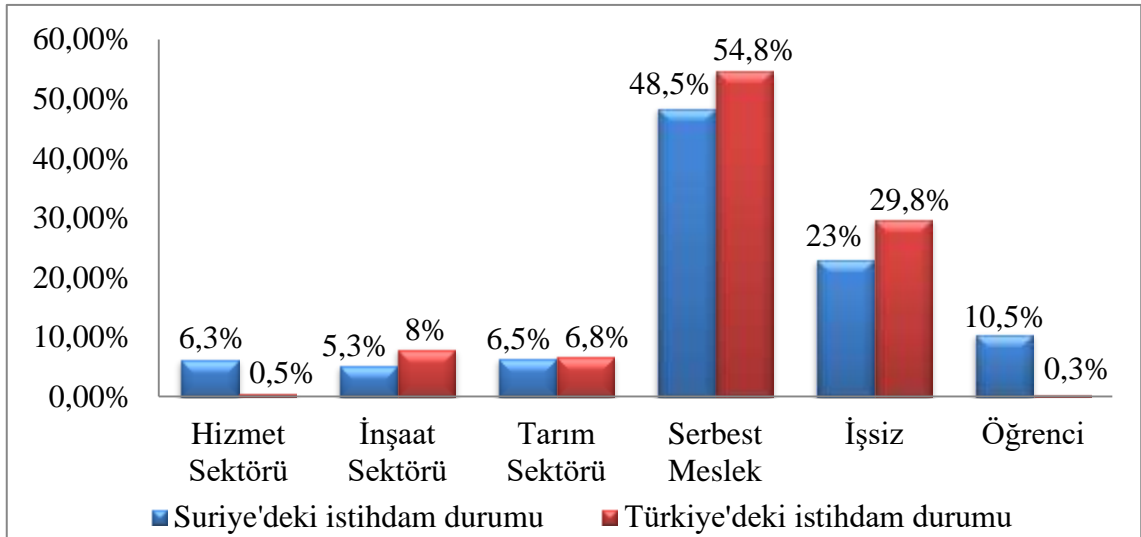
Ki-kare değerinin (19,277) istatistiksel anlamlılığı 0,504 olup, anlamlılık düzeyinin üstündedir (0,05). Yani göç etmeden önceki istihdam durumu ile göç yılı arasında anlamlı bir ilişki yoktur. 2011-2012 yıllarında göç eden katılımcıların % 48,9'u serbest meslek ile uğraşırken % 21,3'ü işsizdir. 2013-2014 yıllarında göç edenlerin ise % 50,8'i serbest meslek ile uğraşırken, % 18,1'i işsizdir. 2015-2017 yılları arasında ise bu oranlar % 44,9'u serbest meslek, % 29,7'si işsiz olarak değişkenlik göstermektedir. Öğrenci olan göçmenleri bakıldığında, öğrencilerin 2011-2012 yıllarında göç ettikleri oran % 14,9 iken, 2015-2017 yılları arasında bu oran % 12,7'dir.

Tablo 3.13. Göç Edenlerin Göç Ettikten Sonraki İstihdam Dağılımları

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hizmet Sektörü	2	,5	,5
İnşaat Sektörü	32	8,0	8,5
Tarım Sektörü	27	6,8	15,3
Serbest Meslek	219	54,8	70,0
İşsiz	119	29,8	99,8
Öğrenci	1	,3	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Katılımcıların göç ettikten sonraki istihdam durumlarına baktığımızda, % 54,8'lik bölümünü serbest meslekte çalışanların, % 29,8'lik bölümünü işsizlerin oluşturduğu görülmektedir. Ankete katılanların % 8'i inşaat, % 6,8'i tarım, % 0,5'i hizmet sektörlerinde çalışmaktadırlar. Göç sonrası istihdam durumu dikkate alındığında işsizlik oranı göç öncesi gibi ikinci yüksek oranda ve daha çok artmıştır.

Şekil 3.7. Göç edenlerin göç öncesi ve sonrası istihdam durumları

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Göç edenlerin göç öncesi ve sonrası istihdam durumları karşılaştırıldığında Suriye'de ve Türkiye'de katılımcıların çoğunun serbest meslekte çalıştıkları görülmektedir. Suriye'de göçmenlerin % 10,5'i öğrenciyken Türkiye'de sadece % 0,3'ünün öğrenci olması orada öğrenci olanların çoğunun burada işsiz veya serbest meslekte çalıştıklarını göstermektedir.

Tablo 3.14. Göç Ettikten Sonraki İstihdam Durumu-Göç Yılı Çapraz Tablosu

Göç Yılı	Göç Ettikten Sonraki İstihdam Durumları						Toplam
	Hizmet Sektörü	İnşaat Sektörü	Tarım Sektörü	Serbest Meslek	İşsiz	Öğrenci	
2000-2005	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%	0 ,0%	1 100,0%
2006-2010	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2011-2012	0 ,0%	4 8,5%	4 8,5%	26 55,3%	13 27,7%	0 ,0%	47 100,0%
2013-2014	2 1,0%	16 8,3%	10 5,2%	112 58,0%	52 26,9%	1 ,5%	193 100,0%
2015-2017	0 ,0%	12 7,6%	12 7,6%	81 51,3%	53 33,5%	0 ,0%	158 100,0%
Toplam	2 ,5%	32 8,0%	27 6,8%	219 54,8%	119 29,8%	1 ,3%	400 100,0%
Pearson Ki-Kare: 22,611 Df: 20 Sig: 0,308							

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Ki-kare değerinin (22,611) istatistiksel anlamlılığı 0,308 olup, anlamlılık düzeyinin üstündedir (0,05). Yani göç ettikten sonraki istihdam durumu ile göç yılı arasında anlamlı bir ilişki yoktur. 2013-2014 yıllarında göç edenlerin göç ettikten sonraki istihdam durumlarına bakıldığında % 58'i serbest meslekte çalışırken, % 18,1'i işsizdir. 2015-2017 yılları arasında göç edenlerin ise % 44,9'u serbest meslek ile uğraşırken, %29,7'si işsizdir. Genel olarak bakıldığında, göç etmeden önce öğrenci olan

göçmenlerin oranının göç ettikten sonra çok fazla düştüğü görülebilir ve hatta çoğu çeşitli yerlerde çalıştığını yapılan görüşmelerde de ifade etmiştir.

3.4. Göç Edenlerin Ailelerindeki Birey, Çalışan Sayısı ve Gelir Durumu

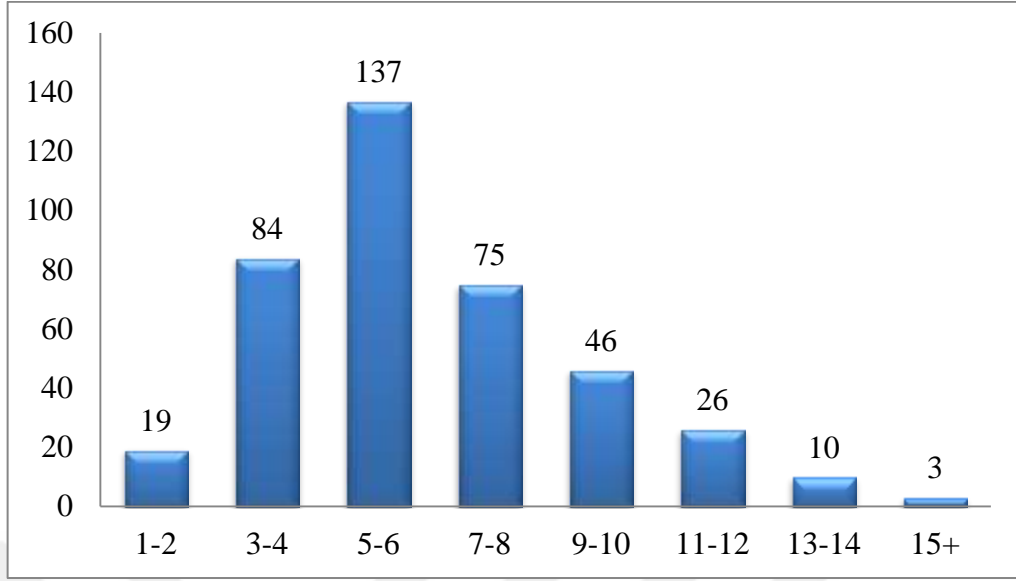
Bu bölümde, katılımcıların ailelerindeki birey sayısı, çalışan sayısı ve gelir durumları incelenmektedir. Ayrıca, ailenin gelir durumu ile göç tarihleri arasındaki ilişki tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 3.15. Göç Eden Ailedeki Birey Sayısı

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
1	5	1,3	1,3
2	14	3,5	4,8
3	38	9,5	14,3
4	46	11,5	25,8
5	63	15,8	41,5
6	74	18,5	60,0
7	44	11,0	71,0
8	31	7,8	78,8
9	22	5,5	84,3
10	24	6,0	90,3
11	19	4,8	95,0
12	7	1,8	96,8
13	4	1,0	97,8
14	6	1,5	99,3
15 ve üstü	3	,8	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Araştırmaya katılanların hane halkı sayıları incelendiğinde, % 41,5'inin hane halkı sayısının 5 ve daha az olduğu görülmektedir. Katılımcıların % 42,8'lik bölümünü hane halkı sayısı 6-9, % 15,9'luk bölümünü ise hane halkı sayısı 10 ve daha fazla olanlar oluşturmaktadır.

Şekil 3.8. Göç eden ailedeki birey sayısı

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

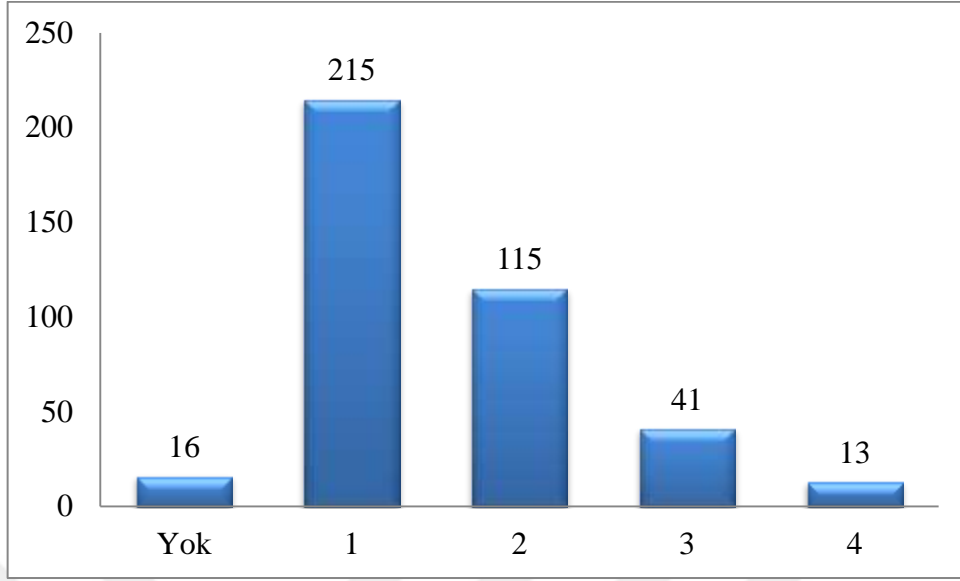
Şekil 3.8'e genel olarak bakıldığında göç eden ailedeki birey sayısının 5-6 arasında daha çok olduğu ve çoğunluğun çok nüfuslu aileler olduğu görülmektedir.

Tablo 3.16. Göç Eden Ailede Çalışan Birey Sayısı

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
1	215	53,8	53,8
2	115	28,8	82,5
3	41	10,3	92,8
4	13	3,3	96,0
Yok	16	4,0	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Araştırmaya katılanların ailelerinde çalışan kişi sayıları incelendiğinde, katılımcıların içinde ailede çalışan sayısı 1 olan % 53,8'dir. Katılımcıların % 28,8'inde ailede iki kişinin çalıştığı, % 4'ünde ise ailesinde çalışan olmadığı görülmektedir.

Şekil 3.9. Göç eden ailede çalışan birey sayısı

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

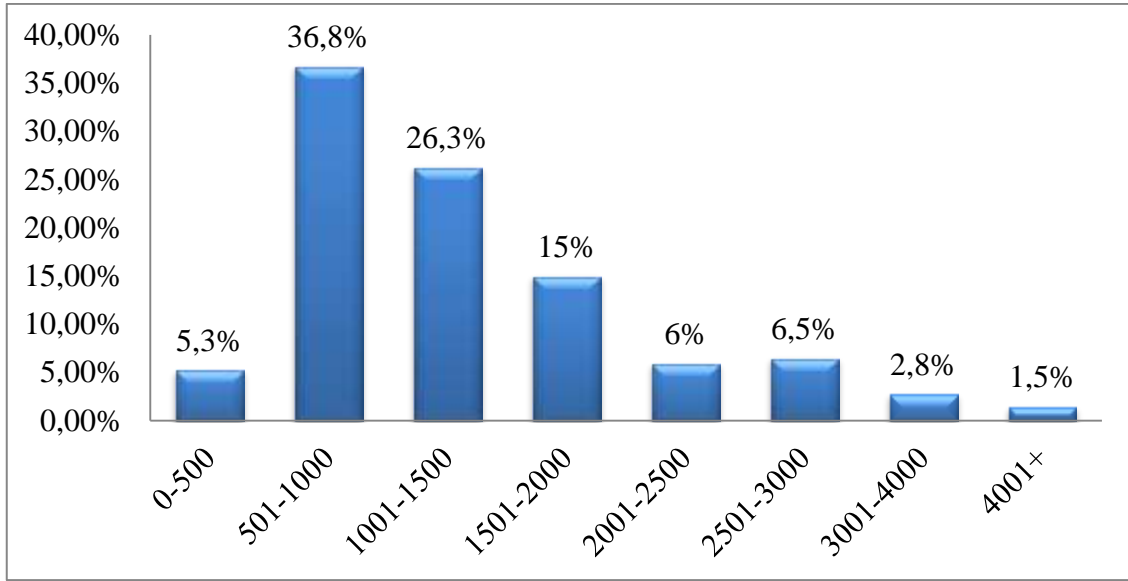
Şekil 3.9'a baktığımızda göç eden ailede çoğunlukla sadece bir kişinin çalıştığı görülmektedir. İki kişinin çalıştığı aileler ile yapılan görüşmelerde çoğunluğun baba-oğul çalıştıkları anlaşılmıştır.

Tablo 3.17. Göç Eden Ailenin Gelir Durumu

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
0-500	21	5,3	5,3
501-1000	147	36,8	42,0
1001-1500	105	26,3	68,3
1501-2000	60	15,0	83,3
2001-2500	24	6,0	89,3
2501-3000	26	6,5	95,8
3001-4000	11	2,8	98,5
4001 ve üstü	6	1,5	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Tablo 3.17'de göç eden ailenin gelir durumu incelendiğinde, katılımcıların % 42'sinin aylık gelirinin ortalaması 1000 TL ve altındadır. Ortalama aylık geliri 1001-1500 TL olanların oranı % 26,3; 1501-2000 TL olanların oranı % 15; 2001-2500 TL olanların ise % 6'dır. 2501 TL ve üzeri aylık ortalama geliri olanların oranı ise % 10,8'dir.

Şekil 3.10. Göç eden ailenin gelir durumu

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Şekil 3.10'a genel olarak bakıldığında araştırmaya katılanların % 36,8'i 501-1000 TL arası gelire sahipken, 4001 TL ve üzeri gelire sahip katılımcıların oranı % 1,5'dir.

Tablo 3.18. Gelir Durumu-Göç Yılı Çapraz Tablosu

Göç Yılı	Ailenin Aylık Geliri								Toplam
	0-500	501-1000	1001-1500	1501-2000	2001-2500	2501-3000	3001-4000	4001 ve üstü	
2000-2005	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2006-2010	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2011-2012	2 4,3%	18 38,3%	13 27,7%	9 19,1%	1 2,1%	0 ,0%	3 6,4%	1 2,1%	47 100,0%
2013-2014	11 5,7%	79 40,9%	43 22,3%	28 14,5%	10 5,2%	14 7,3%	7 3,6%	1 ,5%	193 100,0%
2015-2017	8 5,1%	50 31,6%	48 30,4%	23 14,6%	13 8,2%	11 7,0%	1 ,6%	4 2,5%	158 100,0%
Toplam	21 5,3%	147 36,8%	105 26,3%	60 15,0%	24 6,0%	26 6,5%	11 2,8%	6 1,5%	400 100,0%
Pearson Ki-Kare: 36,078 Df: 28 Sig: 0,141									

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Ki-kare değerinin (36,078) istatistiksel anlamlılığı 0,141 olup, anlamlılık düzeyinin üstündedir (0,05). Yani gelir durumu ile göç yılı arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Katılımcıların geldiği yıllara göre gelir durumlarına bakıldığında, 2013-2014 yıllarında göç edenlerin % 40,9'unun ortalama aylık geliri 501-1000 TL arası, % 22,3'ünün 1001-1500 TL arası iken, 2015-2017 yılları arasında göç edenlerin % 31,6'sının ortalama aylık geliri 501-1000 TL, % 30,4'ünün 1001-1500 TL arasındır. 2011-2012 yıllarında göç eden katılımcıların %2,1'inin 2001-2500 TL arası ortalama aylık geliri varken, 2015-2017 yılları arasında göç edenlerin % 8,2'sinin 2001-2500 TL arası ortalama aylık geliri vardır.

3.5. Göç Edenlerin Mülteci Maaşı Durumları

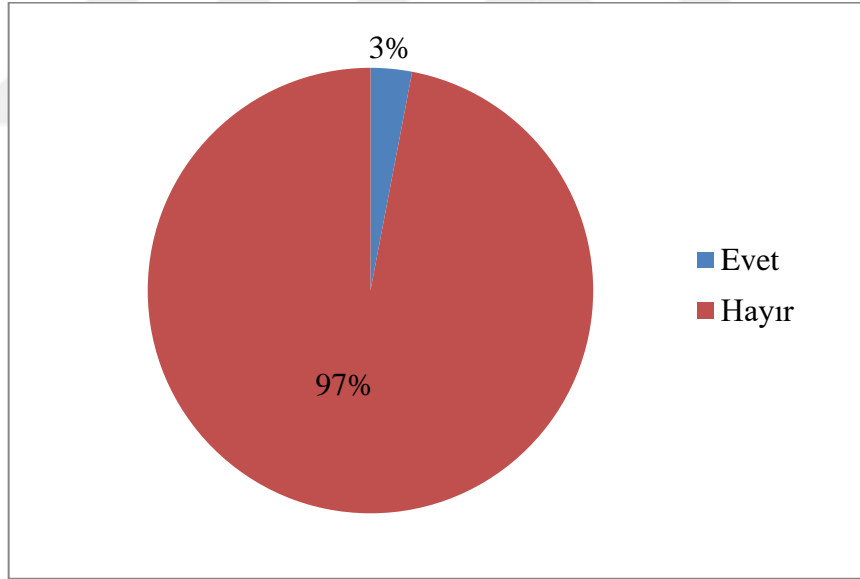
Bu bölümde, ankete katılan bireylere Birleşmiş Milletlerden mülteci maaşı alıp almadıkları sorulmuş ve verilen cevaplar değerlendirilmiştir.

Tablo 3.19. Göç Edenlerin Mülteci Maaşı Alıp Almadığı

	Frekans	Yüzde	Kümülatif yüzde
Evet	12	3,0	3,0
Hayır	388	97,0	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Araştırmaya katılanlara Birleşmiş Milletlerden mülteci maaşı alıp almadıkları sorulmuş ve katılımcıların % 97'si mülteci maaşı almadığını ifade etmiştir.

Şekil 3.11. Göç edenlerin mülteci maaşı alıp almadığı

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Şekil 3.11'de görüldüğü gibi katılımcıların çoğu mülteci maaşı almazken, % 3'ü mülteci maaşı aldığını ifade etmiştir. Ankete katılanların içinde az olsa da mülteci maaşı alanların olması dikkat çekmiştir.

Tablo 3.20. Mülteci Maaşı Alıp Almama Durumu-Göç Yılı Çapraz Tablosu

Göç Yılı	Mülteci Maaşı		Toplam
	Evet	Hayır	
2000-2005	0 ,0%	1 100,0%	1 100,0%
2006-2010	0 ,0%	1 100,0%	1 100,0%
2011-2012	1 2,1%	46 97,9%	47 100,0%
2013-2014	7 3,6%	186 96,4%	193 100,0%
2015-2017	4 2,5%	154 97,5%	158 100,0%
Toplam	12 3,0%	388 97,0%	400 100,0%

Pearson Ki-Kare: 0,565 Df: 4 Sig: 0,141

Ki-kare değerinin (0,565) istatistiksel anlamlılığı 0,967 olup, anlamlılık düzeyinin üstündedir (0,05). Yani mülteci maaşı alıp almama durumu ile göç yılı arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

3.6. Göç Edenlerin Sosyal Güvence Durumları

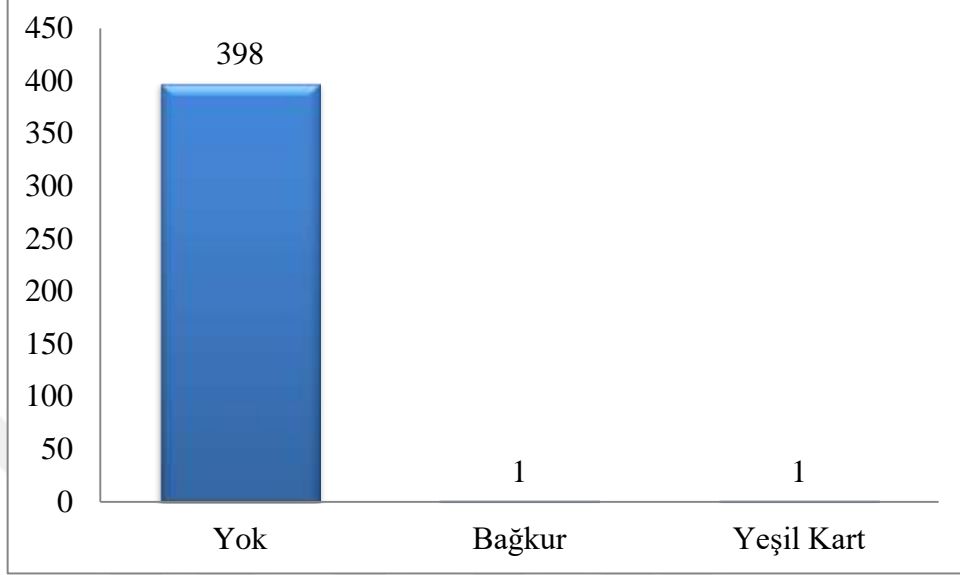
Bu bölümde, göç eden kişilerin Türkiye'deki sosyal güvenlik durumları sorulmuş ve verilen cevaplar değerlendirilmiştir.

Tablo 3.21. Göç Edenlerin Sosyal Güvencelerinin Olup Olmadığı

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yok	398	99,5	99,5
Bağkur	1	,3	99,8
Yeşil Kart	1	,3	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Göç edenlere Türkiye'de bir sosyal güvencelerinin olup olmadığı sorulmuş ve katılımcıların neredeyse hepsinin bir sosyal güvencesi olmadığı tespit edilmiştir.

Şekil 3.12. Göç edenlerin sosyal güvencelerinin olup olmadığı

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Şekil 3.12'de ankete katılanların içerisinde sadece iki kişinin sosyal güvencesi olduğu ve bunlardan birinin Bağkur diğerinin Yeşil Kart'a sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 3.22. Sosyal Güvence Olup Olmama Durumu-Göç Yılı Çapraz Tablosu

Göç Yılı	Sosyal Güvence			Total
	Hayır	Bağkur	Yaşıl Kart	
2000-2005	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2006-2010	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2011-2012	47 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	47 100,0%
2013-2014	191 99,0%	1 ,5%	1 ,5%	193 100,0%
2015-2017	158 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	158 100,0%
Total	398 99,5%	1 ,3%	1 ,3%	400 100,0%

Pearson Ki-Kare: 2,156 Df: 8 Sig: 0,976

Ki-kare değerinin (2,156) istatistiksel anlamlılığı 0,976 olup, anlamlılık düzeyinin üstündedir (0,05). Yani sosyal güvence olup olmama durumu ile göç yılı arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

3.7. Göç Edenlerin Hükümetten Aldıkları Destekler

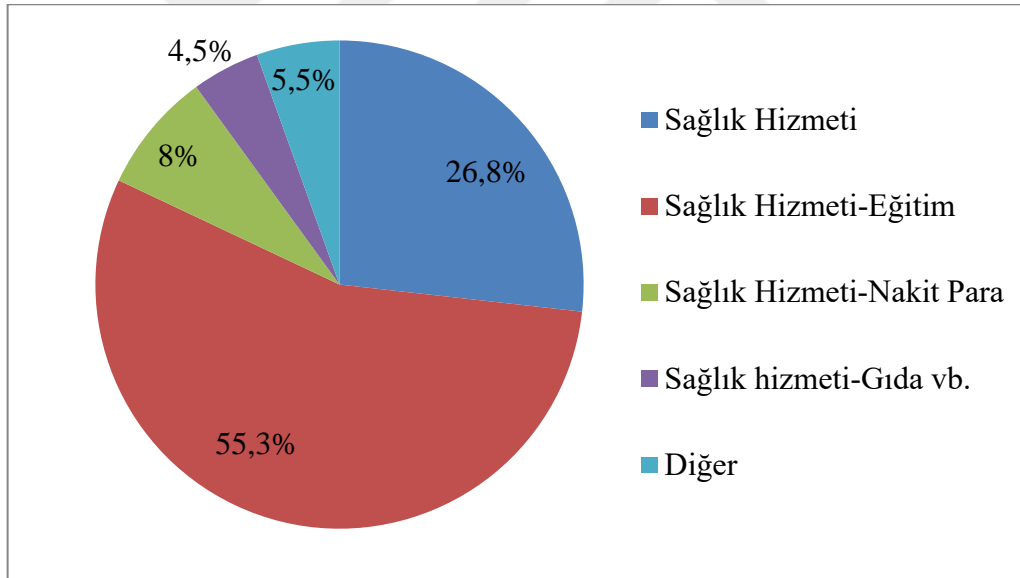
Bu bölümde, ankete katılan kişilere Türkiye'de hükümetten ve yerel yönetimlerden ne gibi destekler aldıkları sorulmuş ve verilen cevaplar değerlendirilmiştir.

Tablo 3.23. Göç Edenlerin Aldıkları Destekler

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Sağlık Hizmeti	107	26,8	26,8
Sağlık Hizmeti-Eğitim	221	55,3	82,0
Sağlık Hizmeti-Nakit Para	32	8,0	90,0
Sağlık hizmeti- Gıda,kömür,battaniye vb.	18	4,5	94,5
Diğer	22	5,5	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Araştırmaya katılanlara Türkiye'de aldıkları destekler sorulmuş ve katılımcıların hepsinin sağlık hizmetinden yararlandığı yapılan görüşmelerde anlaşılmıştır.

Şekil 3.13. Göç edenlerin aldıkları destekler

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Şekil 3.13' bakıldığında sağlık hizmeti ile birlikte çocuklarının eğitim desteğini alan katılımcıların oranı % 55,3, sağlık hizmeti ile nakit para desteğini alan % 8, sağlık

hizmeti ile gıda, kömür, battaniye vb. destekler alan % 4,5'dir. Bununla birlikte sağlık hizmetinin yanında birden fazla destek alanda vardır ve bu göçmenlerin oranı % 5,5'dir.

Tablo 3.24. Alınan Destekler-Göç Yılı Çapraz Tablosu

Göç Yılı	Alınan Destekler					Toplam
	Sağlık Hizmeti	Sağlık Hizmeti-Eğitim	Sağlık Hizmeti-Nakit Para	Sağlık Hizmeti-Gıda,kömür vb.	Diğer	
2000-2005	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2006-2010	0 ,0%	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2011-2012	22 46,8%	18 38,3%	2 4,3%	1 2,1%	4 8,5%	47 100,0%
2013-2014	97 50,3%	74 38,3%	5 2,6%	6 3,1%	11 5,7%	193 100,0%
2015-2017	54 34,2%	76 48,1%	6 3,8%	2 1,3%	20 12,7%	158 100,0%
Toplam	174 43,5%	169 42,3%	13 3,3%	9 2,3%	35 8,8%	400 100,0%
Pearson Ki-Kare: 16,799 Df: 16 Sig: 0,399						

Ki-kare değerinin (16,799) istatistiksel anlamlılığı 0,399 olup, anlamlılık düzeyinin üstündedir (0,05). Yani alınan destekler ile göç yılı arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

3.8. Göç Edenlerin Göç Sorunu ve Nedenine Bakışları

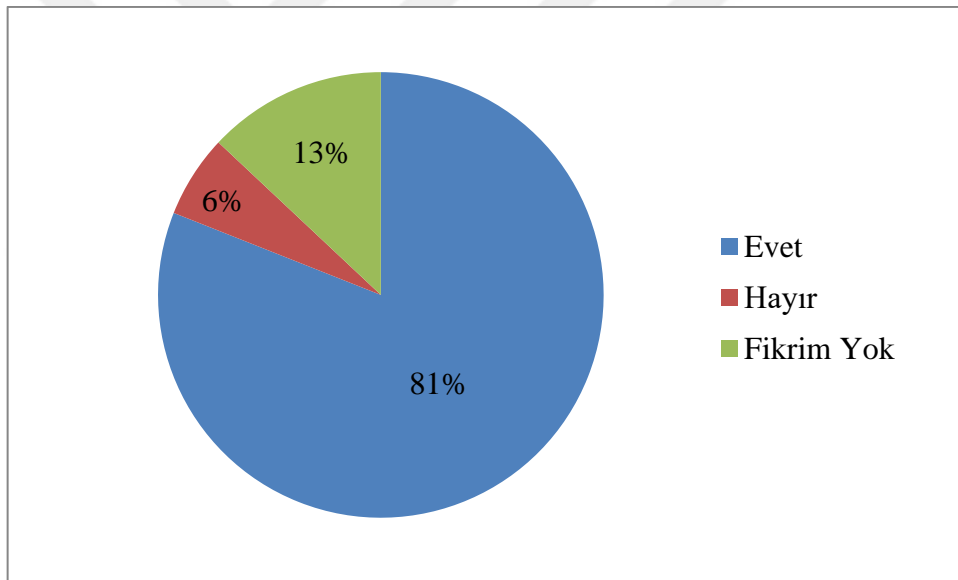
Bu bölümde, katılımcıların göç sorununa ilişkin düşünceleri sorulmuş, göç sorunu olduğunu düşünenlerden sorununun nedenine ilişkin düşüncelerinin belirtilmesi istenmiş ve verilen cevaplar değerlendirilmiştir.

Tablo 3.25. Türkiye'de Bir Göç Sorunu Var mı?

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	324	81,0	81,0
Hayır	24	6,0	87,0
Fikrim yok	52	13,0	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Tablo 3.25'de göç eden kişilere Türkiye'de bir göç sorununun olup olmadığı sorulmuş ve % 13'ü bu konu ile ilgili bir fikir sahibi olmadıklarını, % 6'sı ise göç sorununun olmadığını belirtmişlerdir.

Şekil 3.14. Türkiye'de bir göç sorunu var mı?

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

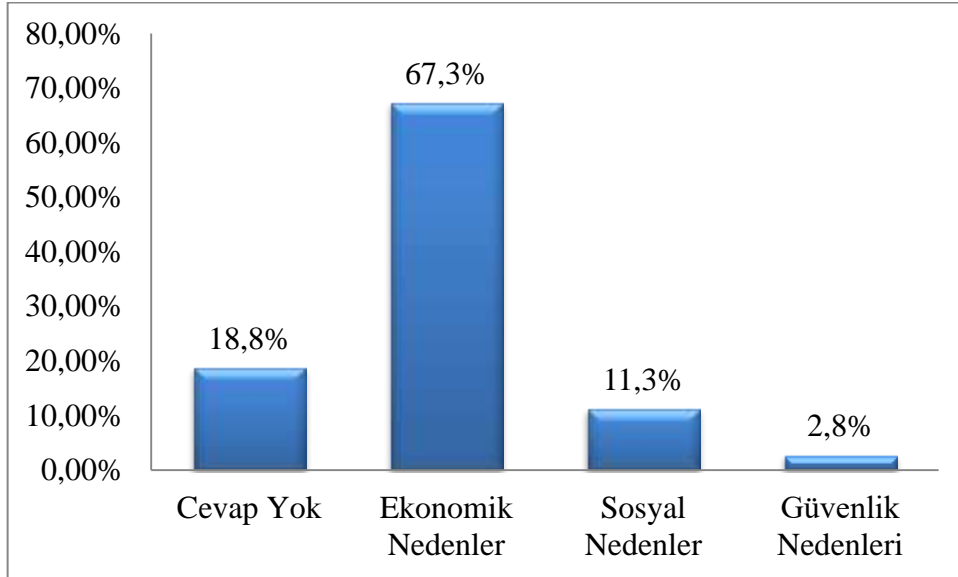
Şekil 3.14'de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların % 81'i Türkiye'de göç sorununun olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 3.26. Göç Sorununun Nedeni

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Cevap Yok	75	18,8	18,8
Ekonomik Nedenler	269	67,3	86,0
Sosyal Nedenler	45	11,3	97,3
Güvenlik Nedenleri	11	2,8	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Tablo 3.26'de Türkiye'de göç sorunu olduğunu düşünenler göç sorununun nedenine ilişkin düşüncelerini belirtmişlerdir. Göç sorunu ile ilgili fikir sahibi olmayan, göç sorununun olduğunu düşünmeyen katılımcıların % 18,8'i bu soruya cevap vermemişlerdir. Ankete katılanların % 67,3'ü ekonomik nedenlerden dolayı göç sorununun olduğunu belirtirken % 11,3'ü sorunun sosyal nedenlerden dolayı olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte, az da olsa güvenlik ile ilgili sorunların olduğunu belirten katılımcıların oranı % 2,8'dir.

Şekil 3.15. Göç sorununun nedeni

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Şekil 3.15'e genel olarak bakıldığında, göç sorununun olduğunu düşünen katılımcıların çoğunluğu sorununun ekonomik nedenlerden dolayı olduğunu düşünmektedirler.

3.9. Göç Edenlerin Göç Nedenleri

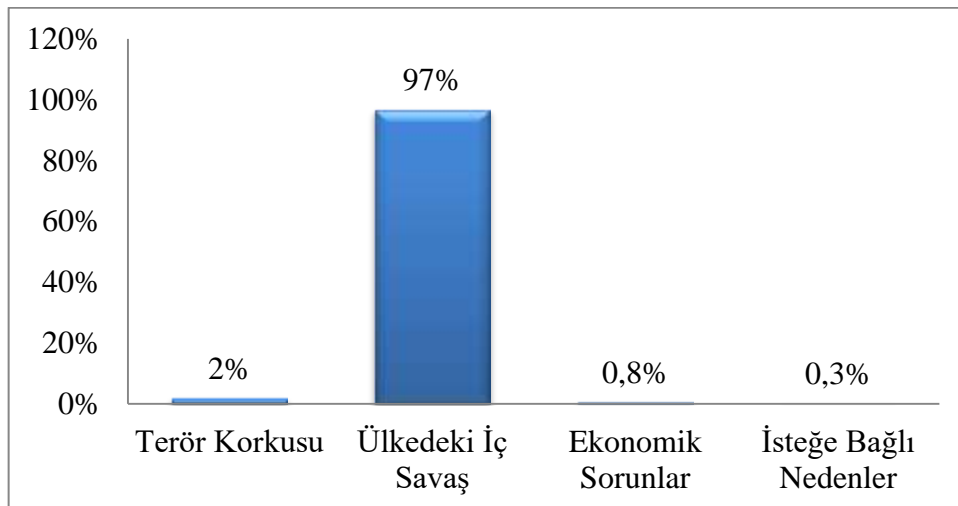
Bu bölümde göç eden kişilerin göç etme nedenleri tespit edilmeye çalışılmıştır

Tablo 3.27. Göç Etme Nedenleri

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Terör Korkusu	8	2,0	2,0
Ülkedeki İç Savaş	388	97,0	99,0
Ekonomik Sorunlar	3	,8	99,8
İsteğe Bağlı Nedenler	1	,3	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Tablo 3.27'de ankete katılanların göç etme nedenleri incelenmiştir. Göç edenlerin hemen hepsi ülkedeki iç savaştan dolayı zorunlu olarak göç ettiklerini yapılan görüşmelerde belirtmişlerdir.

Şekil 3.16. Göç etme nedenleri

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Şekil 3.16'da katılımcıların sadece % 3'ünün terör, ekonomik, isteğe bağlı nedenlerden dolayı göç ettikleri görülmektedir.

3.10. Göç Edenlerin Adana'yı Tercih Etme Nedenleri

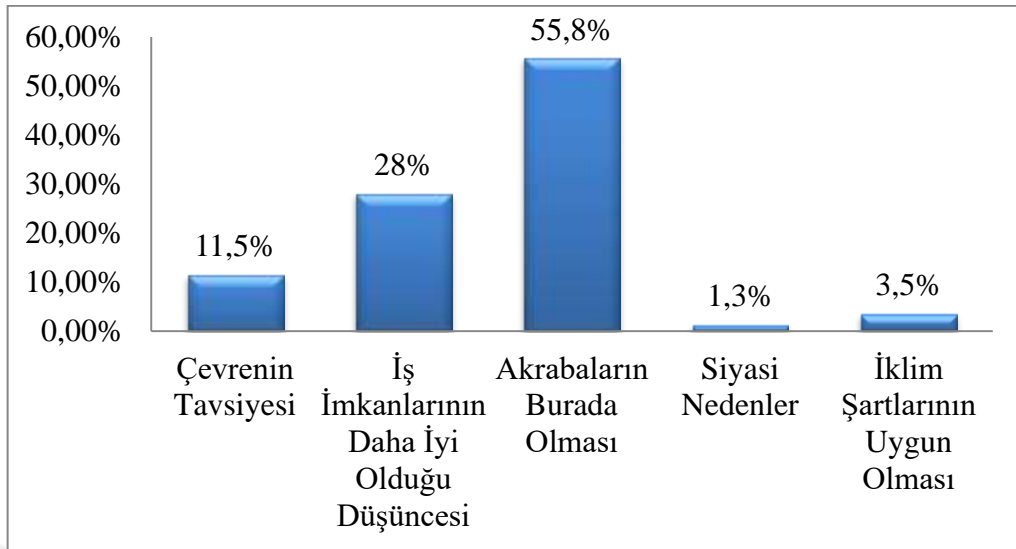
Bu bölümde, katılımcılara Adana'yı göç edilecek yer olarak seçmelerindeki etkili olan nedenler sorulmuş ve verilen cevaplar değerlendirilmiştir.

Tablo 3.28. Göç Edenlerin Adana'yı Tercih Etme Nedenleri

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Çevrenin Tavsiyesi	46	11,5	11,5
İş İmkanlarının Daha İyi Olduğu Düşüncesi	112	28,0	39,5
Akrabaların Burada Olması	223	55,8	95,3
Siyasi Nedenler	5	1,3	96,5
İklim Şartlarının Uygun Olması	14	3,5	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Tablo 3.28 incelendiğinde göç edenlerin % 55,8'i akrabalarının burada olmalarından dolayı Adana'yı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Adana'da iş imkanlarının daha iyi olduğu düşüncesiyle buraya göç eden kişilerin % 28'i katılımcıların tercih ettikleri en çok nedenlerden birini tercih etmişlerdir.

Şekil 3.17. Göç edenlerin Adana'yı tercih etme nedenleri

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Şekil 3.17'ye genel olarak bakıldığında çevrenin tavsiyesi, iklim şartlarının uygun olması, siyasi nedenler gibi faktörlerde göç edenlerin Adana'yı tercih etme nedenleri arasında yer almaktadır.

Tablo 3.29. Adana'yı Tercih Nedeni-Göç Yılı Çapraz Tablosu

Göç Yılı	Adana'yı Tercih Nedeni					Toplam
	Çevrenin Tavsiyesi	İş İmkanlarının Daha İyi Olduğu Düşüncesi	Akrabaların Burada Olması	Siyasi Nedenler	İklim Şartlarının Uygun Olması	
2000-2005	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2006-2010	0 ,0%	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2011-2012	6 12,8%	10 21,3%	27 57,4%	2 4,3%	2 4,3%	47 100,0%
2013-2014	16 8,3%	73 37,8%	96 49,7%	1 ,5%	7 3,6%	193 100,0%
2015-2017	24 15,2%	28 17,7%	99 62,7%	2 1,3%	5 3,2%	158 100,0%
Toplam	46 11,5%	112 28,0%	223 55,8%	5 1,3%	14 3,5%	400 100,0%

Pearson Ki-Kare: 27,389 Df: 16 Sig: 0,037

Ki-kare değerinin (27,389) istatistiksel anlamlılığı 0,037 olup, anlamlılık düzeyinin altındadır (0,05). Yani göç ettikleri yeri tercih nedeni ile göç yılı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

3.11. Göç Edenlerin Memnuniyetleri

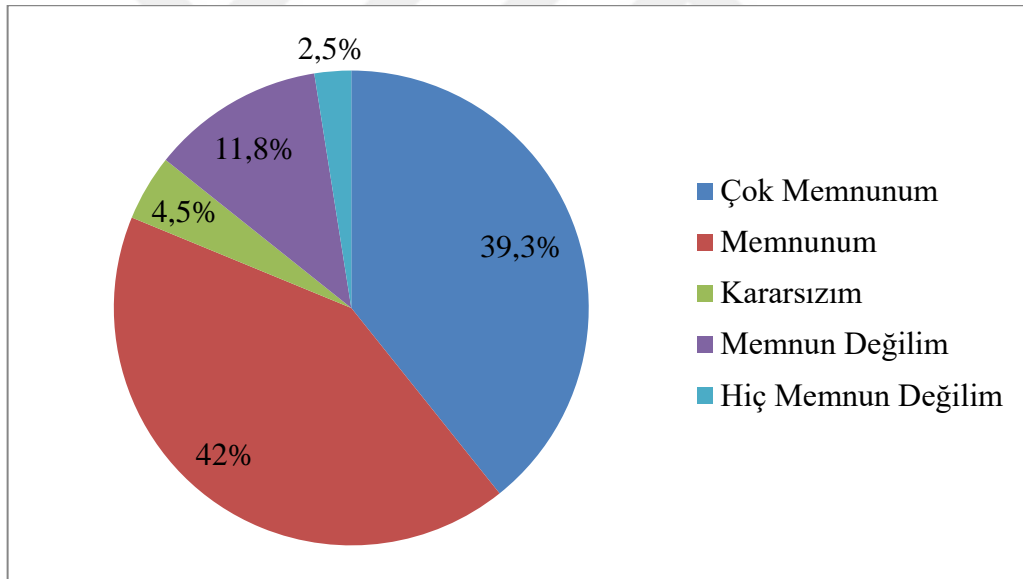
Bu bölümde, ankete katılanların memnuniyet durumları incelenmiştir. Bu bağlamda, göç edenlerin Adana'ya göç etmekten memnun olup olmadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 3.30. Göç Edenlerin Memnuniyetleri

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Çok Memnunum	157	39,3	39,3
Memnunum	168	42,0	81,3
Kararsızım	18	4,5	85,8
Memnun Değilim	47	11,8	97,5
Hiç Memnun Değilim	10	2,5	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Tablo 3.30'da göç edenlerin memnuniyetleri değerlendirilmiş ve çoğunun Adana'ya göç etmekten memnun olduklarını belirttikleri görülmüştür.

Şekil 3.18. Göç edenlerin memnuniyetleri

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Şekil 3.18'e bakıldığında katılımcıların % 4,5'i bu durumdan kararsız olduklarını, % 11,8'i ise memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Hiç memnun olmayanların oranı az da olsa % 2,5'dir.

3.12. Göç Edenlerin Göç Sonrası Vatan İlişkileri

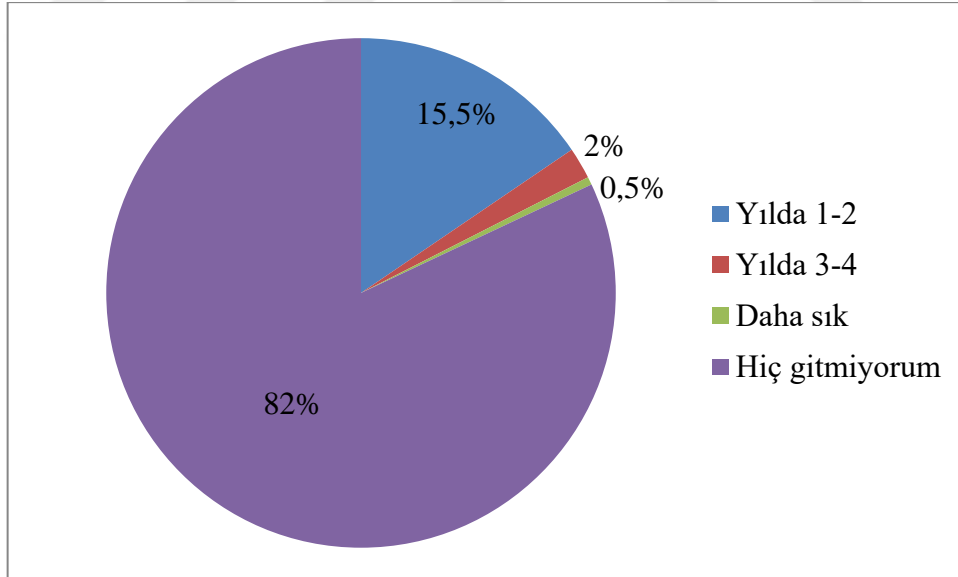
Bu bölümde, ankete katılan kişilerin vatanlarına ilişkin düşünceleri incelenmiş ve görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 3.31. Göç Ettikleri Yere Gidiş Sıklığı

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yılda 1-2	62	15,5	15,5
Yılda 3-4	8	2,0	17,5
Daha sık	2	,5	18,0
Hiç gitmiyorum	328	82,0	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Tablo 3.31'de araştırmaya katılan kişilerin % 82'si ülkedeki iç savaş, terör korkusundan dolayı göç ettikleri yere hiç gitmediklerini belirtmişlerdir.

Şekil 3.19. Göç ettikleri yere gidiş sıklığı

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

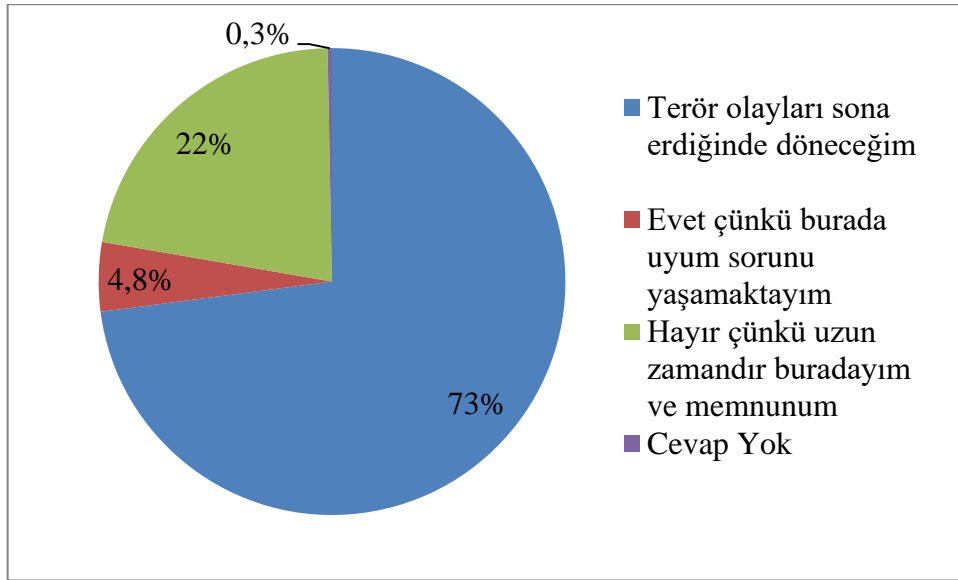
Araştırmaya katılanların % 17,5'i bayram, cenaze gibi nedenlerle ülkelerine yılda birkaç kez gittiklerini yapılan görüşmelerde belirtmişlerdir.

Tablo 3.32. Göç Ettikleri Yere Dönme Düşüncesi

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet çünkü burada uyum sorunu yaşamaktayım	19	4,8	4,8
Hayır çünkü uzun zamandır buradayım ve memnunum	88	22,0	26,8
Terör olayları sona erdiğinde döneceğim	292	73,0	99,8
Cevap Yok	1	,3	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Tablo 3.32'de göç eden kişilere göç ettikleri yere dönme düşünceleri sorulmuş ve % 73'ü terör olayları sona erdiğinde döneceklerini belirtmişlerdir.

Şekil 3.20. Göç ettikleri yere dönme düşüncesi

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Katılımcıların % 4,8'i burada uyum sorunu ve ekonomik sorunlar yaşadıkları için dönmeyi düşündüklerini yapılan görüşmelerde ifade etmişlerdir. Ankete katılanlardan sadece % 0,3'ü düşüncesini belirtmezken katılımcıların % 22'si uzun zamandır burada olmaktan memnun oldukları için dönmeyi düşünmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 3.33. Göç Ettikleri Yere Dönme Düşüncesi-Göç Yılı Çapraz Tablosu

Göç Yılı	Göç Ettikleri Yere Dönme Düşüncesi			Toplam
	Evet çünkü burada uyum sorunu yaşamaktayım	Hayır çünkü uzun zamandır buradayım ve memnunum	Terör olayları sona erdiğinde döneceğim	
2000-2005	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%	1 100,0%
2006-2010	0 ,0%	1 100,0%	0 ,0%	1 100,0%
2011-2012	3 6,4%	17 36,2%	27 57,4%	47 100,0%
2013-2014	3 1,6%	45 23,3%	145 75,1%	193 100,0%
2015-2017	13 8,2%	25 15,8%	120 75,9%	158 100,0%
Toplam	19 4,8%	88 22,0%	293 73,3%	400 100,0%

Pearson Ki-Kare: 21,382 Df: 8 Sig: 0,006

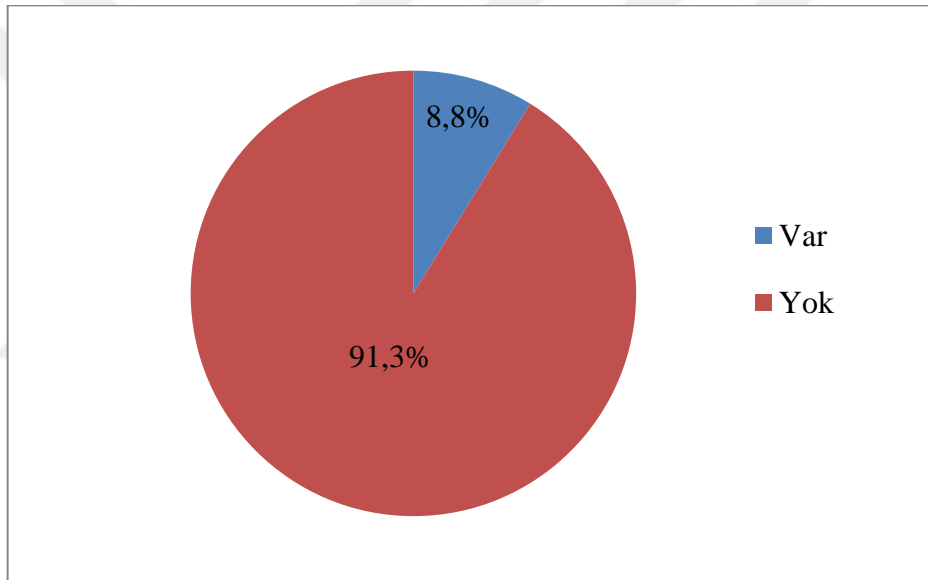
Ki-kare değerinin (21,382) istatistiksel anlamlılığı 0,006 olup, anlamlılık düzeyinin altındadır (0,05). Yani göç ettikleri yere dönme düşüncesi ile göç yılı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 3.34. Başka Bir Yere Göç Etme Düşüncesi

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Var	35	8,8	8,8
Yok	365	91,3	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Araştırmaya katılan kişilerin çoğu Adana'dan başka bir yere göç etmeyi düşünmediklerini ifade etmişlerdir.

Şekil 3.21. Başka bir yere göç etme düşüncesi

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Başka bir yere göç etmeyi düşünmeyen kişiler burada geçimlerini kolay karşıladıklarını yapılan görüşmelerde belirterek Adana'dan başka bir yere göç etmeyeceklerini ifade etmişlerdir.

3.13. Göç Edenlerin Çocuklarının Eğitim Durumları

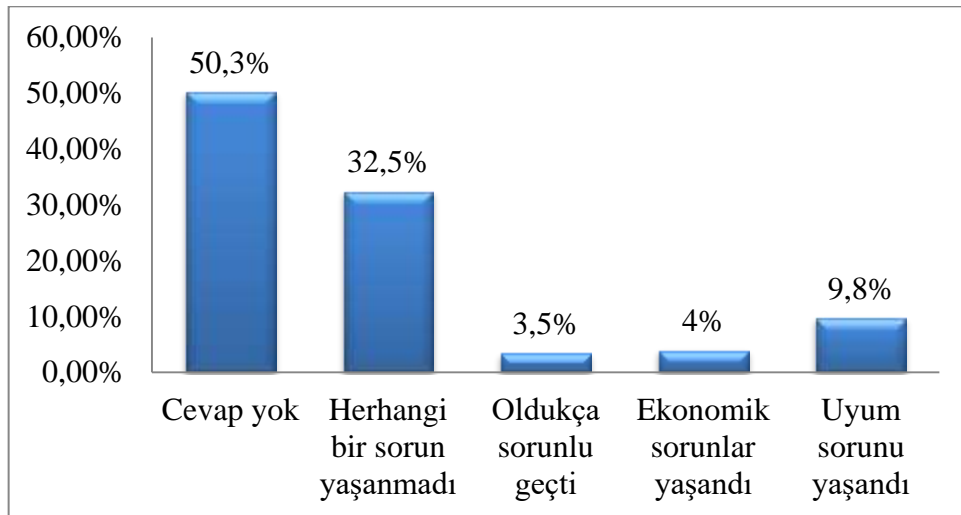
Bu bölümde göç edenlerin çocuklarının eğitimine ilişkin soru sorulmuş ve verdikleri cevaplar ile eğitimlerinde herhangi bir sorun yaşanıp yaşanmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 3.35. Göç Edenlerin Çocuklarının Eğitimlerine İlişkin Düşünceleri

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Cevap yok	201	50,3	50,3
Herhangi bir sorun yaşanmadı	130	32,5	82,8
Oldukça sorunlu geçti	14	3,5	86,3
Ekonomik sorunlar yaşandı	16	4,0	90,3
Uyum sorunu yaşandı	39	9,8	100,0
Toplam	400	100,0	

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan tablo haline getirilmiştir.)

Tablo 3.35'de göç eden kişilere çocuklarının eğitimlerine ilişkin bir sorun yaşanıp yaşanmadığı sorulmuş ve verilen cevaplar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Şekil 3.22. Göç edenlerin çocuklarının eğitimlerine ilişkin düşünceleri

Kaynak: (400 Suriyeli göçmene uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizleri için SPSS programından yararlanılarak tarafımızdan şekil haline getirilmiştir.)

Şekil 3.22'de ankete katılanların % 50,3'ü okula giden çocuklarının olmamalarından veya özellikle ekonomik nedenler yüzünden çocuklarını okula göndermediklerinden dolayı bu soruya cevap vermemişlerdir. Katılımcıların % 32,5'i çocuklarının eğitimleri ile ilgili herhangi bir sorun yaşanmadığını belirtirken, % 17,3'ü uyum sorunu, ekonomik sorunlar gibi nedenlerden dolayı çocuklarının eğitimlerinin sorunlu geçtiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 3.36. Çocukların Eğitimlerine İlişkin Düşünceleri-Göç Yılı Çapraz Tablosu

Göç Yılı	Çocukların Eğitimlerine İlişkin Düşünceleri					Toplam
	Okula Giden Çocuk Yok	Herhangi bir sorun yaşanmadı	Oldukça sorunlu geçti	Ekonomik sorunlar yaşandı	Uyum sorunu yaşandı	
2000-2005	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2006-2010	1 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%
2011-2012	22 46,8%	15 31,9%	1 2,1%	4 8,5%	5 10,6%	47 100,0%
2013-2014	92 47,7%	73 37,8%	5 2,6%	9 4,7%	14 7,3%	193 100,0%
2015-2017	85 53,8%	42 26,6%	8 5,1%	3 1,9%	20 12,7%	158 100,0%
Toplam	201 50,3%	130 32,5%	14 3,5%	16 4,0%	39 9,8%	400 100,0%

Pearson Ki-Kare: 14,934 Df: 16 Sig: 0,529

Ki-kare değerinin (14,934) istatistiksel anlamlılığı 0,529 olup, anlamlılık düzeyinin üstündedir (0,05). Yani çocukların eğitimlerine ilişkin düşünceleri ile göç yılı arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Göç olgusu, dünyanın ve Türkiye'nin çok önemli ve değişmeyen gerçeklerinden biridir. İnsanlık tarihi boyunca siyasi, ekonomik, dini, etnik nedenlerden dolayı birçok kez ulusal-uluslararası anlamda göç meydana gelmiştir (Dücan, 2016: 168). Farklı sebepler yüzünden göç alan ve veren Türkiye'de de hızlı göç sürekli görülmüştür. Türkiye, son yıllarda özellikle komşu ülkelerde yaşanan savaştan kaçmaya çalışan sığınmacılara kapı açmış ve hala açmaya devam etmektedir. Bu açıdan Suriye'den Türkiye'ye yapılan göçler Adana genelinde incelenmiştir.

Çalışmanın bu bölümünde veri analizi ile elde edilen sonuçların genel bir değerlendirmesi yapılarak sonuç ve öneriler kısmı yazılmıştır.

Anket formundan toplanan veriler ile SPSS programından yararlanılarak frekans ve yüzde dağılımlarından oluşturulmuş tablolar hazırlanıp değerlendirildiğinde çıkan önemli sonuçlar şöyledir:

Adana'ya Suriye'nin birçok şehrinden göç olmakla birlikte iç savaşın en yoğun olduğu Halep'te yaşayan insanların yaşam standartlarının oldukça düşmesi, temel ihtiyaçlarını karşılayamamaları gibi nedenlerden dolayı büyük çoğunluğunun oradan olduğu görülmektedir. Özellikle 2011 yılından sonra olduğu ve bunun ise 2011 yılı itibarıyla ülkedeki iç savaştan kaynaklandığı söylenebilir. Bu bağlamda Everett S. Lee'nin İtme-çekme kuramı ile açıkladığı göçe neden olan itici ve çekici faktörler ile Petersen'in beş göç tipinden zorunlu göç Suriye'den Türkiye'ye göçlerin nedenleri ile bağlantılı olup bu durumu desteklemektedir.

Göç etmeden önce öğrenci olan göçmenlerin göç ettikten sonra çoğunlukla serbest meslekte çalışmalarının da burada serbest meslekle uğraşan göçmenlerin oranında artış olmasında etkisi olmuştur. Buradan hareketle, Suriyeli göçmenlerin eğitimi üzerine yapılan faaliyetler oldukça fazla olsa da kişilerin yaşamlarını idame ettirme ve ailelerine bakma sorumluluğu nedeniyle Suriye'de öğrenci olan göçmenler burada çalışmak zorunda kalmışlardır.

Analizlerin sonucunda ankete katılanların % 73'ü terör olayları sona erdiğinde ülkelerine döneceklerini ifade etmişlerdir. Bu orandaki yükseklik ise burada yaşadıkları ekonomik sorunlar ile ilgili olup analizin sonucunda ortaya çıkmıştır.

Göç eden bireylerin çocuklarının eğitimlerinde çoğunluğunun herhangi bir sorunla karşılaşmadıkları analiz sonucunda belirlenmiştir. Bu durum bizlere insanların birlik ve beraberlik içinde olduklarını, ortak bir yaşamın içinde hiçbir sorun olmadan yaşadıklarını göstermiştir.

Bu bağlamda ekonomi, sosyal yapı gibi konulardaki sonuçlar, yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu ile göç yılı grupları arasındaki ilişki SPSS Crosstab kullanılarak analiz edildiğinde çıkan önemli sonuçlar şöyledir:

Araştırmanın analiz sonuçlarına göre medeni durum, eğitim durumu, gelir durumu, mülteci maaşı alıp almama ve sosyal güvence olup olmama, alınan destekler ve çocukların eğitimlerine ilişkin durumlar ile göç hareketliliği arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yıllar itibariyle gelen kadın göçmenlerin oranında artış olmakta ve kadın ile erkek göçmen oranı arasındaki fark ortadan kalkmaktadır. Bu durum cinsiyet ile göç hareketliliği arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Yaş ile göç hareketliliği arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve çoğunluğu genç ve orta nüfus olan göçmenlerin oranında yıllar itibariyle artış olduğu görülmektedir.

Göçmenlerin kendilerinden önce Adana'ya göç eden akrabalarının burada olmaları, iş imkanlarının daha iyi olduğunu düşünmeleri yıllar itibariyle onların Adana'yı tercih etmelerine neden olmuştur. Bu durum göç ettikleri yeri tercih etme nedeni ile göç hareketliliği arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu bağlantıda Samuel A. Stouffer'in Kesişen Fırsatlar kuramına göre açıkladığı belli bir mesafeden göç eden bireylerin sayısının göç edilecek yerlerdeki fırsatların sayısı ile orantılı olması bu ilişki ile bağlantılı olup bu durumu desteklemektedir.

Memlekete dönme düşüncesi ile göç hareketliliği arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve yıllar itibariyle gelen göçmenlerin ekonomik, sosyal yapıya alışmama, uyum sorunu yaşama gibi nedenlerden dolayı ülkelerine dönme düşüncelerinin olduğu görülmektedir.

Adana genelinde yapılan bu araştırma Suriye'den gelen göçün daha yoğun olduğu illerde daha büyük bir örneklem ile tekrar yapılırsa daha sağlıklı sonuçlar elde edilebilir. Ayrıca örneklem gruplarını çeşitlendirerek yeni örneklem grupları arasında karşılaştırmalar yapılabilir. Bunun dışında Suriyeli göçmenlerin sosyo-ekonomik durumunun analizi başka değişkenlerle de incelenerek yeni bilgiler ortaya konulabilir. Bu araştırmanın sonuçları dikkate alınarak Suriye'den gelen göçün yoğun olduğu illerdeki sosyo-ekonomik sorunların iyileştirilmesi için ayrıca uyum kriterleri için uyum sağlamaları açısından yeni, güncel, kalıcı projeleri oluşturup akademik araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- ABADAN UNAT, N. (2002). *Bitmeyen Göç*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- ABADAN UNAT, N. (2006). *Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulusötesi Yurttaşlığa*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- AKDOĞAN, T. (1998). Göç ve Değişme, *İstanbul*, 21.
- AKKAYAN, T. (1979). Göç ve Değişme. *İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları*.
- AKYÜZ ORAT, J., ARSLAN ORAN, N., TANRIVERDİ M. (2011). *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Kafkas Göçleri*, Kars: Kafkas Üniversitesi.
- TC. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Kentleşme Şurası, (2009). *Kentsel Yoksulluk, Göç ve Sosyal Politikalar Komisyonu Raporu*. 7(8).
http://www.kentges.gov.tr/_dosyalar/sura_raporlari/kitap7.pdf (Erişim Tarihi: 17.01.2017).
- BAYRAKLI, C. (2007). Dış Göçün Sosyo-ekonomik Etkileri: Görece Göçmen Konutları'nda (İzmir) Yaşayan Bulgaristan Göçmenleri Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- DENİZ, T. (2014). Uluslar Arası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(1).
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/tsadergisi/article/view/5000146799/5000133962> (Erişim Tarihi: 25.05.2017).
- CHAN, K. W. (2013). China: internal migration. In *The Encyclopedia of Global Human Migration*. DOI: 10.1002/9781444351071.wbeghm124.

- CERİTLİ, İ., SUNAR, B. ve DEMİRCİ, M. (2005). Ülkemizin İç Göç Yapısındaki Değişim ve Bu Sürecin Nüfus Yapısına Etkileri. 14. İstatistik Araştırma Sempozyumu.
- ÇAĞLAYAN, S. (2007). Bulgaristan'dan Türkiye'ye Göçler: Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin İlanından Günümüze. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- ÇAKIR, S. (2011). Geleneksel Türk Kültüründe Göç ve Toplumsal Değişme. *Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(129). <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/117878> (Erişim Tarihi : 16.01.2017).
- ÇAKMAK, Ö. (2008). Eğitimin Ekonomiye ve Kalkınmaya Etkisi. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- ÇİÇEKLİ, B. (2009). Göç Terimleri Sözlüğü. *Uluslararası Göç Örgütü, (18)*. [http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_terimleri_sozlugu\(1\).pdf](http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_terimleri_sozlugu(1).pdf) (Erişim Tarihi: 24.01.2017).
- DEMİR, G. (1997). Göç Nedenleri ve Göçenlerin Beklentilerindeki Gerçekleşme Durumu: Bolu İli Kıbrısçık İlçesi Örneği. *II. Ulusal Sosyoloji Kongresi*. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası.
- DEMİREL, B. A. (2004). Doğu'da Göçün Temelleri. *Ankara: Pivolka Yayınları*.
- DEWAARD, J. vd. (2009). International Migration Systems: Evidence from Harmonized Flow Data. Working Paper, CDE. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4098031/> (Erişim Tarihi: 25.01.2017).
- DOH, R. (1984). Interprovincial Migration in Turkey and Its Socioeconomic Background: A Correlation Analysis. *Nüfus Bilim Dergisi*.

- DÜCAN, E. (2016). Türkiye'de İç Göçün Sosyo-Ekonomik Nedenlerinin Bölgesel Analizi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 12, Yıl 12, Sayı 2, 167-183. <http://iibfdergi.ibu.edu.tr/index.php/ijesr/article/view/966/1297> (Erişim Tarihi: 01.06.2017).
- EASTERLİN, R. A. (1980). Internal Migration in Developing Countries: A Survey Michael Todaro. Chapter in NBER book Population and Economic Change in Developing Countries (1980), Richard A. Easterlin, ed. (361 - 402) Published in 1980 by University of Chicago, Press National Bureau of Economic Research.
- ERALDEMİR, Z. (2013). Türkiye'de Göç Sorunu, Göçlerin Sosyo-ekonomik Yansımaları: İskenderun-Dört Yol Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- ERDER, S. (1998). Köysüz 'Köylü' Göçü. *Görüş*, Şubat-Mart, 25-26.
- ERDOĞAN, M. M. (2014). *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması*. Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi, Ankara.
- FICHTER, J. (1996). Sosyoloji Nedir?. *Atilla Kitabevi*, Ankara.
- FINCHER, R. vd. (2014). Planning in the multicultural city: Celebrating diversity or reinforcing difference? *Progress in Planning*, 92: 1-55.
- GEZGİN, M. F. (1991). İşgücü Göçü Teorileri. *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 23, 31-50.
- GÖKBAYRAK, Ş. (2008). Uluslararası Göç ve Kalkınma Tartışmaları: Beyin Göçü Üzerine Bir İnceleme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63(3), 65-82.
- GÖNÜLLÜ, M. (1996). Dış Göç. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 1, 94-104.

- GURAK, D.T. ve CACES, F. (1992). Migration Networks and the Shaping of Migration Systems. *International Migration Systems: A Global Approach*, ed. Mary M. Kritz, Lin Lean Lim ve Hania Zlitznik, Clarendon Press, Oxford, 150-176.
- GÜMÜŞ, S. (2003). *Beşeri Sermaye ve Ekonomik Kalkınma: Türkiye Üzerine Ekonometrik Bir Analiz (1960-2002)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- GROSS, J., YE, L. and LEGATES, R. (2014). Asia and the Pacific Rim: The New Peri-Urbanization and Urban Theory. *Journal of Urban Affairs*, 36(1), 309–314.
- HARRİS, J. R. ve TODARO, M. P. (1960). Migration, Unemployment and Development: A Two-Sector Analysis. *American Economic Review*, 60, 126-142.
- HUGO, G. (2014). Urban Migration Trends, Challenges, Responses and Policy in the Asia-Pacific. Background Paper for the World Migration Report 2015: Migrants and Cities: New Partnerships to Manage Mobility. IOM, Geneva.
- INEGI Instituto Nacional de Estadística, Geografía e Informática, México (2001). XII Censo General de Población y Vivienda 2000. INEGI, Aguascalientes. Available from www.inegi.org.mx/sistemas/olap/proyectos/bd/consulta.asp?c=10252&p=14048&s=est# (Erişim Tarihi: 25.06.2017).
- INEGI Instituto Nacional de Estadística, Geografía e Informática, México (2011). XIII Censo General de Población y Vivienda 2010. INEGI, Aguascalientes. Available from www.inegi.org.mx/est/contenidos/proyectos/ccpv/cpv2010/Default.aspx (Erişim Tarihi: 25.06.2017).
- IOM International Organization for Migration. (2011). World Migration Report 2011. Switzerland. https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr2011_english.pdf (Erişim Tarihi: 26.01.2017).

- IOM International Organization for Migration. (2015). World Migration Report 2015. Switzerland. http://publications.iom.int/system/files/wmr2015_en.pdf (Erişim Tarihi: 26.05.2017).
- ILO International Labour Organization. (2015). Global Estimates on Migrant Workers. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_436343.pdf (Erişim Tarihi: 26.05.2017).
- İÇDUYGU, A. ve ÜNALAN, T. (1998). *Türkiye’de İç Göç: Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- İÇDUYGU, A. ve SİRKECİ, İ. (1999). Cumhuriyet Dönemi Türkiye’inde Göç Hareketleri. *Tarih Vakfı Yayınları*, İstanbul, 249-267.
- JANSEN, C. J. (1970). Migration: A Social Problem. Readings in the Sociology of Migration, Pergamon Press, New York.
- KARABULUT, K., POLAT, D. (2007). Türkiye’de Yaşanan Göç Olgusu Üzerine Bir Alt Bölge Uygulaması, Çukurova Üniversitesi 5. Ulusal Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu, 24-25 Mayıs 2007, 1(15).
- KARAKOÇ, R. (2011). Göç Olgusunun Kentsel Toplumsal İlişkilere Etkisi. *Kuram ve Yöntem Açısından Türkiye’de Kamu Yönetimi Bildiriler Kitabı*. Ankara: IX.Kamu Yönetimi Forumu. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü.
- KARPAT ÇATALBAŞ, G. ve YARAR, Ö. (2015). Türkiye'deki Bölgeler Arası İç Göçü Etkileyen Faktörlerin Panel Veri Analizi ile Belirlenmesi. *The Journal of Operations Research, Statistics, Econometrics and Management Information Systems*, 3(1), 99-117.
- KAYA, A. ve IŞIK, E. (2008). Günümüz Türkiye’inde Yaşanan İç Göçler: Bütünleşme mi, Geri Dönüş mü?. *Bilgi Üniversitesi Göç Araştırmaları Raporu*, (15). http://www.akdenizgocder.org/raporlar/bilgiuniversitesi_gocarastirmaraporu.pdf (Erişim Tarihi: 23.01.2017).

- KIZILÇELİK, S. ve ERJEM Y. (1992). Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü. *Emre Yayıncılık, Konya*, 185.
- KIZILÇELİK, S. (2004). Zalimler ve Mazlumlar: Küreselleşmenin İnsani Olmayan Doğası. *Anı Yayıncılık, Ankara*.
- KOÇAK, Y. ve TERZİ, E. (2012). Türkiye’de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3, 169-171. <http://www.kafkas.edu.tr/dosyalar/iibfdergi/file/03/7.pdf> (Erişim Tarihi: 20.01.2017)
- KURT, H. (2006). Göç Eğilimleri ve Olası Etkileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 148-178. <http://ybd.dergi.comu.edu.tr/dosyalar/Ybd/goc-egilimleri-ve-olasi-etkileri-migrations-tendencies-and-their-possible-i-2017-02-13-206.pdf> (Erişim Tarihi: 13.02.2017).
- KÜYÜK, N. (2011). *Yerel Yönetimlerin Kürt Kökenli Grupların Büyükşehirlere Göç Sonrası Entegrasyon Sorunlarına Yaklaşımı: Ankara Örneği*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, Ankara.
- LEE, E. S. (1966). A Theory of Migration. *Demography*, 3(1), 47-57.
- MCCANN, P., POOT, J. ve SANDERSON, L. (2010). Migration, Relationship Capital and International Travel: Theory and Evidence. *Journal of Economic Geography*, 10 (3), 361-387.
- MUTLU, S. (1990). Bölgesel İç Ticaret Hadleri, Kırsal Refah ve İç Göçler. *Ekonomi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(11), 69-87.
- NAKHOUL, T. 2014. Uluslararası İşgücü Göçü ve Türkiye. Uzmanlık Tezi. www.csgb.gov.tr/media/1782/tugcenakhoul.pdf (Erişim Tarihi: 21.05.2017).
- OYTUN, O. ve Gündoğar, S. S. (2015). *Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’ye Etkileri Raporu*, ORSAM- TESEV Rapor No: 195, Ankara.

- ÖZDEMİR, M. (2008). *Türkiye'de İçgöç Olgusu, Nedenleri ve Çorlu Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ÖZER, İ. (2004). Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişme. *Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları*.
- ÖZGEN, H.N., KOLUKIRIK S., ŞEN, H., ÇAĞLAYAN, S., BOCHKOV, P., ELCHINOVA M., et al. (2002). The Emigrant: Problems of the Identity and Adaptation of Bulgar-Born Turks After Their Emigration in Turkey. New Bulgarian University, Department of Anthropology ile Ege Üniversitesi Sosyoloji Bölümü İşbirliği Araştırma Projesi. <http://neseozgen.net/wp-content/uploads/20.pdf> (Erişim Tarihi: 24.07.2017).
- ÖZKALP, E. (1995). Sosyolojiye Giriş, *Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları, Eskişehir*.
- ÖZYAKIŞIR, D. (2013). Göç:Kuram ve Bölgesel Bir Uygulama. *Nobel Yayınları, Ankara*.
- PAREKH, B. (1994). Three Theories of Immigration. Strangers and Citizens: A Positive Approach to Migrants and Refugees, ed. Sarah Spencer, IPPR/Rivers Oram Press, 91-110.
- PAZARLIOĞLU, M. V. (2001). 1980-1990 Döneminde Türkiye'de İç Göç Üzerine Ekonometrik Model Çalışması. Çukurova Üniversitesi 5. Ulusal Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu, 1-24.
- PAZARLIOĞLU, M. V. (2007). İzmir Örneğinde İç Göçün Ekonometrik Analizi. *Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(1). <http://www2.bayar.edu.tr/yonetimekonomi/dergi/pdf/C14S12007/MVP.pdf> (Erişim Tarihi: 24.01.2017).

- PETERSEN, W. (1958). A General Typology of Migration. *American Sociological Review*, Vol: 23(3), 256-266.
- RAVENSTEIN, E.G. (1885). The Laws of Migration. *Journal of the Royal Statistical Society of London*, Vol. 48, No.2, s. 167-235.
- SAĞLAM, S. (2006). Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları*, 5(34).
http://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/serdar_saglam_turkiyede_ic_goc_olgusu_kentlesme.pdf (Erişim Tarihi: 26.01.2017).
- SARAÇOĞLU, Ş. ve Roe, T.L. (2004). Rural-Urban Migration and Economic Growth in Developing Countries. *Meeting Papers for the Society for Economic Dynamics*, (241), 1-32.
- SOBRINO, J. (2010). Migración urbana. La situación demográfica en México. *Consejo Nacional de Población, Mexico, D.F.*, 155–170.
- SRIVASTAVA, R. (2012). Internal Migration in India: An Overview of its features, trends and policy challenges. *National Workshop on Internal Migration and Human Development in India*, 6-7 December 2011. *Workshop Compendium. Vol. II, Workshop Papers. UNICEF and UNESCO, New Delhi*, pp.1–47.
www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/FIELD/New_Delhi/pdf/Internal_Migration_Workshop__Vol_2_0.pdf (Erişim Tarihi: 25.06.2017).
- STOUFFER, A. S. (1940). Intervening Opportunities: A Theory Relating Mobility and Distance. *American Sociological Review*, Volume 5, Number 6, 845-867.
- ŞAHİN, C. (2001). Yurt Dışı Göçün Bireyin Psikolojik Sağlığı Üzerindeki Etkisine İlişkin Kuramsal Bir İnceleme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Gazi Üniversitesi, 21(2), 57-67.

- TATLIDİL, E. (1984). Yurt Dışı İşçi Göçüne İlişkin Kuramsal Yaklaşımlar. *Seminer Dergisi*, Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayını, Sayı:2/3, İzmir Aralık 1983/Ocak 1984, 112-120.
- T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, 2017. Afet Raporu Suriye. <https://www.afad.gov.tr/tr/2372/Afet-Raporu-Suriye> (Erişim Tarihi: 27.05.2017).
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2015. Göç Tarihi. http://www.goc.gov.tr/icerik/goc-tarihi_363_380 (Erişim Tarihi: 25.05.2017).
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2017. İstatistikler. http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-koruma_363_378_4713 (Erişim Tarihi: 27.05.2017)
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2017. <http://www.meb.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 27.05.2017).
- TEKELİ, İ. (1975). Göç Teorileri ve Politikaları Arasındaki İlişkiler. *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 1(1), 153-176.
- TUNÇ, A. Ş. (2015). Mülteci Davranışı Ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme. *Tesam Akademi Dergisi*, Temmuz, 2(2), 29-63.
- TURAN, Z. (2014, 7 Kasım). Son yıllarda göç hareketlerinin Türkiye'ye sosyo-ekonomik etkisi. *Dünya*. <https://www.dunya.com/gundem/son-yillarda-goc-hareketlerinin-turkiyeye-sosyo-ekonomik-etkisi-haberi-262333> (Erişim Tarihi: 05.01.2017).
- TÜFEKÇİ, S. (2002). Kırsal Kesimlerden Büyükşehirlere Göç ve Göçün Aile Yapısında Meydana Getirdiği Değişiklikler-İstanbul Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 1-71.
- TÜMERTEKİN, E. (1977). Türkiye'de İç Göçler Üzerine. İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Enstitüsü, 22-30.

- ILO Uluslararası Çalışma Örgütü, Global Estimates on Migrant Workers: Results and Methodology.
- UNDP United Nations Development Programme, Human Development Report 2009. hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2009.
- UN DESA United Nations Department of Economic and Social Affairs (2012). World Urbanization Prospects: 2011 Revision. United Nations, New York. www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/urbanization/WUP2011_Report.pdf (Erişim Tarihi: 25.06.2017).
- UN Department of Economic and Social Affairs, (2015). Trends in International Migrant Stock: The 2015 Revision.
- ÜNDÜCÜ, C., ERDOĞAN, M. ve IŞIK, Ö. (2009). Avrupa'da Uluslararası Emeklilik Göçü ve Bütünleşme Kapsamında Yönetime Katılım Üzerine İnceleme. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7, 162-163. http://ybd.comu.edu.tr/sites/ybd.comu.edu.tr/files/AVRUPA%C3%86DA%20ULUSLARARASI_Y%C3%B7netim%20Bilimleri%20Dergisi%20Cilt%207%20Say%C2%B2%201.pdf (Erişim Tarihi: 01.02.2017).
- ÜNER, S. (1972). Nüfusbilim Sözlüğü. *Hacettepe Üniversitesi Yayınları*, Ankara.
- YAMAK, R. ve YAMAK, N. (1999). Türkiye'de Gelir Dağılımı ve İç Göç. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1).
- YALÇIN, C. (2004). Göç Sosyolojisi. *Anı Yayıncılık*, Ankara.
- YENER, S. (1977). 1965-1970 Döneminde İller Arası Göçler ve Göç Edenlerin Sosyo-Ekonomik Nitelikleri. DPT, Ankara.
- WILPERT, C. (1992). The Use of Social Networks in Turkish Migration to Germany. *International Migration Systems: A Global Approach*, ed. Mary M. Kritz, Lin Lean Lim ve Hania Zltnik, Clarendon Press, Oxford, 177-189.

WOOD, W.B. (1994). Forced Migration: Local Conflicts and International Dilemmas. *Annals of the Association of American Geographers*, 84(4), 607-634.

ZWEIG, D. (2006). Learning to Compete: China's Efforts to Encourage a Reverse Brain Drain. *International Labour Review*, 145(1), 65-90.

EK**Anket Formu**

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Ekonomi Bilim Dalında yürütülmekte olan Yüksek Lisans Tezi kapsamında kullanılmak amacıyla hazırlanan bu anket; Türkiye'deki göç hareketlerinin sosyo-ekonomik açıdan etkilerini belirlemek için uygulanmaktadır.

Anket tamamen bilimsel amaçlı olup, kimliğinizi açığa çıkaracak bilgiler istenmemektedir.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Zeynep ÖZTÜRK

1- Cinsiyeti:

Kadın Erkek

2- Yaşı:

3- Medeni Durumu:

Evli Bekar Boşanmış Dul

4- Öğrenim Durumu:

Okuryazar İlkokul Ortaokul Lise Üniversite

5- Buraya ne zaman geldiniz?

6- Buraya nereden geldiniz?

7- Buraya göç etmeden önce ne işle meşguldünüz?

8- Şuan ne işle meşgulsünüz?

9- Aileniz kaç kişiden oluşmaktadır?

10- Ailenizde çalışan kişi sayısı kaçtır?

11- Ailenizin aylık gelir durumu?

12- Birleşmiş Milletlerden mülteci maaşı alıyor musunuz?

Evet Hayır

13- Türkiye'de bir sosyal güvenceniz var mı?

Hayır Bağkur SSK Emekli Sandığı Yeşil Kart Özel Sigorta (Sağlık, bireysel emeklilik vb.)

14- Türkiye'de hükümetten ve yerel yönetimlerden destek alıyor musunuz?

Evet Hayır

15- Cevabınız evet ise ne gibi destekler olduğunu belirtiniz.

.....

16- Sizce Türkiye'de bir göç sorunu var mı?

Evet Hayır Fikrim yok

17- Cevabınız evet ise sizce bunun nedeni nedir?

Ekonomik nedenler (işsizlik, yoksulluk vs.)

Sosyal nedenler (eğitim, daha iyi bir yaşam, akrabalık vs.)

Güvenlik (terör vs.)

Mesleki (tayin vs.)

18- Sizi göçe iten en önemli sebepler nelerdir?

Terör korkusu

Ülkedeki iç savaş

İşsizlik sorunu

Ekonomik sorunlar

İsteğe bağlı olarak eğitim vs. nedenlerden

19- Göç ederken Adana'yı seçmenizdeki etkili olan nedenler nelerdir?

Çevrenin tavsiyesi

İş imkanlarının daha iyi olduğu düşüncesi

Akrabalarımızın burada olması

Siyasi nedenler

İklim şartlarının uygun olması

Diğer.....

20- Adana'ya göç etmiş olmaktan memnun musunuz?

Çok memnunum

Memnunum

Kararsızım

Memnun değilim

Hiç memnun değilim

21- Buradan başka bir yere göç etme düşünceniz var mı?

Var Yok

22- Göç ettiğiniz yere gidiş sıklığınız nedir?

Yılda 1-3 Yılda 4-6 Yılda 7-9 daha sık hiç gitmiyorum

23- Kendi memleketinize kesin dönüş yapmayı düşündünüz mü?

Evet çünkü burada uyum sorunu yaşamaktayım

Hayır çünkü uzun zamandır buradayım ve memnunum

Terör olayları sona erdiğinde döneceğim

Diğer.....

24- Göç sonucunda çocuklarınızın eğitimi ile ilgili herhangi bir sorun yaşandı mı?

Herhangi bir sorun yaşanmadı

Oldukça sorunlu geçti

Ekonomik sorunlar yaşandı

Uyum sorunu yaşandı

Diğer.....

25- Bu konuda eklemek istediğiniz başka görüşleriniz ve düşünceleriniz var mı?

.....

Kaynak: (Bu sorular New Bulgarian University, Department of Anthropology ile Ege Üniversitesi Sosyoloji Bölümü işbirliği projesi olan ve 2002 yılında gerçekleştirilen "The Emigrant: Problems of the Identity and Adaptation of Bulgar-Born Turks After Their Emigration in Turkey" başlıklı projeden alınmış ve tarafımızdan yeni bir düzenleme ile kullanılmıştır).

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Zeynep ÖZTÜRK
Doğum Yeri : Adana
Doğum Tarihi : 15.01.1992
E-mail : zeyozturk01@gmail.com

EĞİTİM DURUMU

Yüksek Lisans : Çukurova Üniversitesi - Adana
Ekonomi (Tezli) - 09/2015 - Devam
Lisans : Çağ Üniversitesi - Mersin
Uluslararası Finans ve Bankacılık(İngilizce) - 9/2010 - 06/2015
Lise : Adana Erkek Lisesi - Adana
Genel Lise - 09/2005 - 06/2009